

UTJECAJ ODLUKA USTAVNOG SUDA REPUBLIKE HRVATSKE I VRHOVNOG SUDA REPUBLIKE HRVATSKE NA SUĐENJE U PREKRŠAJNIM POSTUPCIMA

Priručnik za polaznike/ice

Izrada obrazovnog materijala:

Sanja Gospočić i Gordana Korotaj,
Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske

Zagreb, kolovoz 2022.

Copyright 2022.

Pravosudna akademija

Maksimirска cesta 63, 10 000 Zagreb, Hrvatska

TEL 00385(0)1 2357 626 WEB www.pak.hr

SADRŽAJ

I	ODLUKE USTAVNOG SUDA REPUBLIKE HRVATSKE.....	4
A)	POVREDE PRAVA NA PRAVIČNO SUĐENJE.....	4
B)	POVREDE DRUGIH PRAVA ZAJAMČENIH USTAVOM REPUBLIKE HRVATSKE	32
II	ODLUKE VRHOVNOG SUDA REPUBLIKE HRVATSKE	42
A)	UVOD	42
B)	POVREDE POSTUPOVNICH ODREDABA.....	47
C)	POVREDE MATERIJALNIH ODREDABA.....	63
III	ZAKLJUČAK	75
	PRAKTIČNI DIO RADIONICE	76
	LITERATURA	82

I ODLUKE USTAVNOG SUDA REPUBLIKE HRVATSKE

Radi zaštite svojih Ustavom zajamčenih prava, u smislu članka 62. stavka 1. Ustavnog zakona o Ustavnom суду Republike Hrvatske¹, svatko može u roku od 30 dana od primitka odluke suda ili drugog tijela, podnijeti Ustavnom суду ustavnu tužbu ako smatra da mu je pojedinačnim aktom tijela državne vlasti, tijela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ili pravne osobe s javnim ovlastima, kojim je odlučeno o njegovim pravima i obvezama ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela, povrijeđeno neko ljudsko pravo ili temeljna sloboda zajamčena Ustavom Republike Hrvatske. Ukoliko Ustavni sud Republike Hrvatske utvrdi da je povrijeđeno ustavno pravo podnositelja ustavne tužbe odlukom kojom se ustavna tužba usvaja, Ustavni sud Republike Hrvatske ukinut će osporavani akt kojim je ustavno pravo podnositelja ustavne tužbe povrijeđeno, a ako Ustavni sud Republike Hrvatske utvrdi da je povrijeđeno ustavno pravo podnositelja ustavne tužbe, ne samo osporenim aktom, nego i nekim drugim aktom donesenim u tom predmetu, Ustavni sud Republike Hrvatske će svojom odlukom ukinuti, u cijelosti ili djelomično, i taj akt. U situaciji kad je Ustavni sud Republike Hrvatske ukinuo osporeni akt, slijedom čega je potrebno donijeti novi akt, nadležno sudbeno ili upravno tijelo, tijelo jedinice lokalne ili područne (regionalne) samouprave ili pravna osoba s javnim ovlastima dužni su pri donošenju novog akta poštivati pravna stajališta Ustavnog суда Republike Hrvatske izražena u odluci kojom se ukida akt kojim je povrijeđeno ustavno pravo podnositelja ustavne tužbe. Člankom 75. Ustavnog zakona o Ustavnom суду Republike Hrvatske propisano je da se odlukom ustavna tužba odbija kao neosnovana ako Ustavni sud Republike Hrvatske utvrdi da ne postoje razlozi zbog kojih se neki akt osporava. Ustavni sud Republike Hrvatske najviše je ustavno tijelo Republike Hrvatske koje jamči poštivanje i primjenu Ustava Republike Hrvatske a prema članku 31. stavku 1. Ustavnog Zakona o Ustavnom суду Republike Hrvatske, odluke i rješenja Ustavnog суда su obvezujuća i dužni su ih poštivati sve fizičke i pravne osobe. Kako je stavkom 2. članka 62. Ustavnog zakona o Ustavnom суду Republike Hrvatske propisano da su sva tijela državne vlasti te lokalne i područne (regionalne) samouprave dužna u okviru svog ustavnog i zakonskog djelokruga provoditi odluke i rješenja Ustavnog суда Republike Hrvatske, to je jasna važnost praćenja sudske prakse Ustavnog суда Republike Hrvatske. Ujedno, kako je podnošenje ustavne tužbe zajamčeno samim Ustavnim zakonom o Ustavnom суду Republike Hrvatske, kao jednim zakonom s ustavnom snagom, to Prekršajni zakon u svojim odredbama niti ne spominje institut ustavne tužbe, jer se radi o pravnoj zaštiti koja prelazi okvire postupovnih zakona.

A) POVREDE PRAVA NA PRAVIČNO SUĐENJE

U Republici Hrvatskoj pravo na pravično suđenje u kaznenim predmetima, a u koje se prema Engel kriterijima², ubrajaju i prekršajni predmeti, zajamčeno je

¹ Ustavni zakon o Ustavnom суду Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj: 99/99 i 29/02)

² Pojam "optužba za kazneno djelo" ima "autonomno" značenje neovisno o kategorizaciji u nacionalnim pravnim sustavima država članica. Polazna točka za ocjenu primjenjivosti kaznenog aspekta članka 6. Konvencije temelji se na kriterijima navedenim u predmetu Engel i drugi protiv Nizozemske (8. lipnja 1976., Serija A br. 22), a to su: kvalifikacija djela u domaćem pravu, priroda

člankom 6. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda³ i člankom 28. i 29. Ustava Republike Hrvatske⁴, s time da je u članak 29. Ustava Republike Hrvatske gotovo u cijelosti unesen članak 6. stavak 1. i 3. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda. Tako članak 29. stavak 1. Ustava Republike Hrvatske propisuje da svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni, neovisni i nepristrani sud pravično i u razumnom roku odluči o njegovim pravima i obvezama, ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela. Poput članka 6. stavka 1. Konvencije za

djela i težina zapriječene kazne koja bi mogla biti izrečena osobi o kojoj je riječ. Prvi kriterij ima relativnu težinu i služi samo kao polazna točka, pri čemu ako je u domaćem pravu djelo okvalificirano kao kazneno, to će biti presudno, no ako nije, Sud će provjeriti što je u pozadini nacionalne kvalifikacije te će ispitati materijalnu stvarnost predmetnog postupka. Pri ocjeni drugog kriterija, koji se smatra važnijim, u obzir se mogu uzeti sljedeći čimbenici: odnosi li se predmetno pravno pravilo isključivo na određenu skupinu ili je općenito obvezujućeg karaktera, je li postupak pokrenulo javno tijelo sa zakonskim ovlastima za prisilno izvršenje, je li svrha pravnog pravila kažnjavanje ili odvraćanje od takvog ponašanja, nastoji li se pravnim pravilom zaštiti opće interes društva koji su obično zaštićeni kaznenim zakonom, ovisi li izricanje kazne o utvrđivanju krivnje, te kako su usporedivi postupci kvalificirani u drugim državama članicama Vijeća Europe. Treći se kriterij određuje u odnosu na gornju granicu zapriječene kazne propisane mjerodavnim pravom. Drugi i treći kriterij ustanovljeni u predmetu Engel i drugi protiv Nizozemske su alternativni i nikako nužno kumulativni, pa stoga kako bi se smatralo da je članak 6. EKLJP primjenjiv, dovoljno je da se predmetno djelo po svojoj prirodi smatra "kaznenim" iz gledišta Konvencije, ili da zbog tog djela osobi može biti izrečena kazna koja po svojoj prirodi i stupnju težine općenito spada u "kaznenu" sferu. Činjenica da za djelo nije zapriječena kazna zatvora sama po sebi nije odlučujuća s obzirom na to da relativno manja težina kazne o kojoj je riječ ne može lišiti djelo njegovog svojstveno kaznenog karaktera. Međutim, kumulativni pristup može se primijeniti kad zasebna analiza svakog pojedinog kriterija ne omogućava izvođenje jasnog zaključka o postojanju optužbe za kazneno djelo.

³ Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ("Narodne novine – Međunarodni ugovori" broj: 18/97, 6/99, 14/02, 13/03, 9/05, 1/06 i 2/10)

Članak 6. EKLJP glasi:

1. Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi ili u slučaju podizanja optužnice za kazneno djelo protiv njega svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično, javno i u razumnom roku ispita njegov slučaj. Presuda se mora izreći javno, ali se sredstva priopćavanja i javnost mogu isključiti iz cijele rasprave ili njezinog dijela zbog razloga koji su nužni u demokratskom društvu radi interesa morala, javnog reda ili državne sigurnosti, kad interesi maloljetnika ili privatnog života stranaka to traže, ili u opsegu koji je po mišljenju suda bezuvjetno potreban u posebnim okolnostima gdje bi javnost mogla biti štetna za interes privrede.

2. Svatko optužen za kazneno djelo smarat će se nevinim sve dok mu se ne dokaže krivnja u skladu sa zakonom.

3. Svatko optužen za kazneno djelo ima najmanje sljedeća prava:

- a) da u najkraćem roku bude obaviješten, potanko i na jeziku koji razumije, o prirodi i razlozima optužbe koja se podiže protiv njega;
- b) da ima odgovarajuće vrijeme i mogućnost za pripremu svoje obrane;
- c) da se brani sam ili uz branitelja po vlastitom izboru, a ako nema dovoljno sredstava platiti branitelja, ima pravo na besplatnog branitelja, kad to nalažu interesi privrede;
- d) da ispituje ili dade ispitati svjedočke optužbe i da se osigura prisustvo i ispitivanje svjedoka obrane pod istim uvjetima kao i svjedoka optužbe;
- e) besplatnu pomoć tumača ako ne razumije ili ne govori jezik koji se upotrebljava u sudu.

⁴ Ustav Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj: 56/90, 135/97, 8/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10 i 5/14)

zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, Ustav Republike Hrvatske u stavku 2. članka 29. propisuje da u slučaju sumnje ili optužbe zbog kažnjivog djela osumnjičenik, okrivljenik ili optuženik ima pravo da u najkraćem roku bude obaviješten potanko i na jeziku koji razumije o naravi i razlozima optužbe koja je protiv njega podignuta i o dokazima koji ga terete, da ima pravo na odgovarajuće vrijeme i mogućnost za pripremu obrane, da ima pravo na branitelja i nesmetano uspostavljanje veze s braniteljem i s tim pravom mora biti upoznat, da ima pravo braniti se sam ili uz branitelja po vlastitom izboru, a ako nema dovoljno sredstava da plati branitelja, ima pravo na besplatnog branitelja pod uvjetom propisanim zakonom, ima pravo da mu se sudi u njegovoj nazočnosti, ukoliko je dostupan sudu, da ima pravo ispitivati ili dati ispitati svjedoke optužbe i zahtijevati da se osigura nazočnost i ispitivanje svjedoka obrane pod istim uvjetima kao i svjedoka optužbe, da ima pravo na besplatnu pomoć tumača ako ne razumije ili ne govori jezik koji se upotrebljava na sudu. Obzirom na to da članak 6. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda jamči minimum prava na pravično suđenje, a svaka država članica može svojim unutarnjim aktima postaviti viši stupanj zaštite prava na pravično suđenje, to su u stavak 3., 4. i 5. članka 29. Ustava Republike Hrvatske dodane još neke garancije prava na pravično suđenje ili usko povezane s tim pravom, a koje nisu izričito obuhvaćene člankom 6. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, pa se tako navodi da se osumnjičenika, okrivljenika i optuženika ne smije siliti da prizna krivnju, da se dokazi pribavljeni na nezakonit način ne mogu uporabiti u sudskom postupku, te da se kazneni postupak može pokrenuti samo pred sudom na zahtjev ovlaštenog tužitelja. Člankom 28. Ustava Republike Hrvatske propisano je da će se svatko optužen za kazneno djelo smatrati nevinim sve dok mu se ne dokaže krivnja u skladu sa zakonom, a što je pretočeno u tu odredbu Ustava Republike Hrvatske iz članka 6. stavka 2. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Vodeći računa o praksi Europskog suda za ljudska prava vezanoj za primjenu članka 6. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, izraženoj u brojnim odlukama, Ustavni sud Republike Hrvatske donio je do sada značajan broj odluka povodom ustavnih tužbi u kojima je utvrđio povredu bilo članka 6. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, bilo članka 29. Ustava Republike Hrvatske, pri čemu evidentno sagledava različite aspekte prava na pravično suđenje, na sličan način kako to proizlazi iz odluka Europskog suda za ljudska prava.

A1.) POVREDA PRAVA NA OBRAZLOŽENU SUDSKU ODLUKU

Prekršajni zakon⁵ sadrži jasne odredbe o obvezi kako prvostupanjskih sudova tako i Visokog prekršajnog suda Republike Hrvatske, kao drugostupanjskog suda, da obrazlažu svoje odluke, pri čemu sam zakon radi razliku između obrazloženja prvostupanske presude i obrazloženja drugostupanske presude, odnosno rješenja.

Tako je člankom 185. stavkom 2. Prekršajnog zakona propisano da presuda mora imati uvod, izreku i obrazloženje, osim ako tim zakonom nije drugačije određeno. Stavkom 7. članka 185. Prekršajnog zakona detaljno je normirano što mora sadržavati obrazloženje prvostupanske presude. Prema toj zakonskoj odredbi

⁵ Prekršajni zakon („Narodne novine“ broj: 107/07, 39/13, 157/13, 110/15, 70/17 i 118/18)

prvostupanjski sud će u obrazloženju presude iznijeti kratko razloge za svaku točku presude na način da će izložiti nesporne činjenice, koje dakle ne treba obrazlagati, zatim će navesti sporne činjenice pri čemu će navesti iz kojih razloga se iste uzimaju dokazanim ili nedokazanim, nadalje će navesti ocjenu vjerodostojnosti proturječnih dokaza, razloge zašto nisu prihvaćeni pojedini dokazni prijedlozi stranaka ili sudionika u postupku, razloge zašto nije neposredno ispitani svjedok ili vještak, kojim se razlozima vodio pri rješavanju pravnih pitanja a naročito pri utvrđivanju postoji li prekršaj i krivnja okrivljenika, te razloge o primjeni određenih odredbi Prekršajnog zakona i posebnih propisa o prekršaju na okrivljenika i na samo djelo koje mu je stavljen na teret.

Člankom 185. stavkom 8. Prekršajnog zakona propisano je da ukoliko je okrivljeniku izrečena novčana kazna da će se u obrazloženju kratko navesti okolnosti koje je sud uzeo u obzir pri odmjeravanju kazne, a posebno će dati razloge za ublažavanje kazne, za izricanje strože novčane kazne unutar propisanog raspona novčane kazne za neku vrstu prekršaja, za oslobođenje od kazne, za primjenu mjere upozorenja, za primjenu zaštitne mjere i za oduzimanje imovinske koristi, te da pri tom za izrečenu novčanu kaznu treba izložiti osobne i imovinske prilike okrivljenika. Ovdje je svakako nužno spomenuti i obrazlaganje odluke o oduzimanju predmeta, koje se više ne ubraja u zaštitne mjere, već u mjere sui generis, slijedom čega odluke o oduzimanju predmeta ne bi bila više podvedive pod istaknuti članak 185. stavak 8. Prekršajnog zakona, no vodeći računa o brojnim predmetima Europskog suda za ljudska prava o konvencijskoj povredi prava vlasništva (npr. Gabrić protiv Hrvatske⁶ i Tilocca protiv Hrvatske⁷), neupitna je važnost obrazlaganja odluka o oduzimanju predmeta.

Sadržaj obrazloženja drugostupanjske presude odnosno rješenja propisan je člankom 208. Prekršajnog zakona, na način da se u stavku 1. tog članka općenito navodi da drugostupanjski sud u obrazloženju presude, odnosno rješenja treba u bitnome ocijeniti žalbene navode i iznijeti povrede zakona koje je uzeo u obzir. Stavkom 2. i 3. članka 208. Prekršajni zakon posebno razrađuje obrazloženje kod ukidne prvostupanjske presude, pa tako određuje da ukoliko se presuda ukida zbog bitnih povreda odredbi prekršajnog postupka da u obrazloženju treba navesti koje su odredbe povrijedene i u čemu se povrede sastoje, a kada se prvostupanjska presuda ukida zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, da će se u obrazloženju navesti u čemu se sastoje nedostaci u utvrđivanju činjeničnog stanja, naročito u odlučivanju prvostupanjskog suda o prijedlozima stranaka da se pribave i izvedu pojedini dokazi, odnosno zašto su novi dokazi i činjenice važni za donošenje pravilne odluke. Unatoč ovakvim jasnim i nedvosmislenim odredbama Prekršajnog zakona o sadržaju obrazloženja kako prvostupanjskih tako i drugostupanjskih odluka, evidentno je da u zadnje vrijeme u velikom broju predmeta Ustavni sud Republike Hrvatske utvrđuje upravo povredu prava podnositelja ustavne tužbe na obrazloženu sudsku odluku, kao sastavnicu prava na pravično suđenje iz članka 29. stavka 1. Ustava Republike Hrvatske i članka 6. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

⁶ Gabrić protiv Hrvatske, presuda od 5. veljače 2009., zahtjev br. 9702/04

⁷ Tilocca protiv Hrvatske (zahtjev br. 40559/12 od 5. travnja 2018.)

Tako se u svojoj odluci broj: **U-III-3821/2020 od 29. travnja 2021.** Ustavni sud Republike Hrvatske poziva na stajalište Europskog suda za ljudska prava u predmetu Ajdarić protiv Hrvatske⁸, Olujić protiv Hrvatske⁹ i Erkapić protiv Hrvatske¹⁰, prema kojima je za ocjenu suglasnosti s ustavnim i konvencijskim zahtjevima u pogledu načina na koji je postupak proveden, uvijek relevantno obrazloženje sudskih odluka, te dodaje da je jedno od temeljnih pravnih načela pravo na obrazloženje odluke a da navođenje razloga za neku odluku ima dvojaku svrhu i to: izbjegavanje proizvoljne odluke i racionaliziranje kontrole nad odlukama. Ustavni sud Republike Hrvatske ističe da je u ovako pravno zahtjevnom i činjenično nedorečenom predmetu, Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske dao svoje stajalište na način da je faktično samo potvrđio stajalište Carinske uprave, uz navođenje tipiziranih potvrđnih rečenica. Vezano uz odluku o oduzimanju duhana kao predmeta prekršaja, Ustavni sud Republike Hrvatske ističe da je ostalo nejasno po čemu je slučaj podnositelja ustawne tužbe usporediv s drugim predmetima na koje se prvostupanjsko tijelo u svojoj odluci poziva, a stajalište donositelja osporenih odluka o posebnoj ozbiljnosti konkretnog slučaja uslijed "velike količine" i "komercijalne naravi" spornog duhana u posjedu okrivljenika zahtijevao bi podrobnije obrazloženje od onog sadržanog u osporenim odlukama, to jest objašnjenje razloga zbog kojih trgovacko društvo čija je registrirana djelatnost promet duhanskim sirovinom ne bi trebalo ili smjelo posjedovati "velike količine duhana komercijalne naravi". Nadalje se ističe da se u osporenom prvostupanjskom rješenju oduzimanje predmeta obrazlaže, između ostalog, time što postoji opasnost da će se sporni duhan ponovno uporabiti za počinjenje prekršaja iz razloga jer se navedena roba može pustiti u promet, a u osporenoj odluci Visokog prekršajnog suda Republike Hrvatske navodi se da postoji opasnost da će se duhan ponovno uporabiti za počinjenje prekršaja puštanjem u promet, no kako u konkretnom prekršajnom postupku podnositelji ustawne tužbe nisu bili terećeni za prekršaj stavljanja spornog duhana u promet, čak ni u pokušaju, već se postupak vodio zbog unosa i posjedovanja spornog duhana bez plaćanja trošarine, to bi teza o mogućnosti ponavljanja prekršaja "stavljanjem u promet" također zahtijevala znatno podrobnije obrazloženje. Prema tome, donositelji osporenih odluka bili su dužni obrazložiti zbog čega smatraju da je oduzimanje predmeta potrebno s obzirom na opasnost da će se predmet prekršaja ponovno uporabiti za počinjenje prekršaja ili s obzirom na zahtjeve zaštite opće sigurnosti, javnog poretku, zaštite zdravlja ljudi ili iz moralnih razloga. U odluci Ustavnog suda Republike Hrvatske se dalje navodi da je primijenjena mjera oduzimanja predmeta, ali da ni iz čega u obrazloženjima osporenih odluka nije vidljivo da bi nadležna tijela pritom uzela u obzir činjenicu da se protiv podnositelja ustawne tužbe, uz taj prekršajni postupak koji je trajao od 2015. do 2020. pred Ministarstvom financija Republike Hrvatske i upravnim sudovima usporedno, u razdoblju od 2017. do 2020., vodio i postupak za naplatu trošarine, to jest "porezni" upravni postupak a zatim i upravni spor, u kojem je pravomoćno utvrđena obveza podnositelja ustawne tužbe da solidarno plate iznos trošarine od čak 11.014.300,00 kuna, te iznos od 1.857.948,07 kuna na ime zateznih kamata, a uz to i daljnje kamate na glavnicu od donošenja rješenja do isplate. Navedeno pokazuje,

⁸ Ajdarić protiv Hrvatske (zahtjev br. 20883/09 od 13. prosinca 2011.)

⁹ Olujić protiv Hrvatske (zahtjev br. 22330/05 od 5. veljače 2009.)

¹⁰ Erkapić protiv Hrvatske (zahtjev br. 51198/08 od 25. travnja 2013.)

prema ocjeni Ustavnog suda Republike Hrvatske, da donositelji osporenih odluka zapravo nisu iznijeli nikakvu relevantnu argumentaciju koja bi objasnjavala zbog čega je povrh naplate iznimno visokog iznosa trošarine u drugom postupku, a time i ostvarenja fiskalnog interesa Republike Hrvatske, nužno i razmjerno, čak i u okolnostima obustave prekršajnog postupka, primijeniti još i mjeru oduzimanja predmeta prekršaja, te podnositelja ustawne tužbe – pravnu osobu, lišiti njegove imovine (vlasništva) odnosno predmeta njegovog registriranog poslovanja, u naravi više od 20 tona duhana. Ustavni sud Republike Hrvatske ističe da su podnositelji ustawne tužbe tijekom prvostupanjskog prekršajnog postupka predlagali provođenje očevida na okolnost je li sporni duhan obrađivan te, ako jest, na koji način, tvrdeći kontinuirano da duhan nije prošao postupak primarnog sušenja i kontroliranog vlaženja, no da je taj dokazni prijedlog odbijen, a ni jedna od osporenih odluka, izuzev pozivanja na stajalište Suda Europske unije iz presude od 6. travnja 2017., Vrhovni upravni sud (Republika Česka), C-638/15, EU:C:2017:277, ne sadrži jasno obrazloženje zbog čega i na temelju kojih točno karakteristika sporni duhan jest duhanska prerađevina u smislu članka 70. i 73. mjerodavnog Zakona o trošarinama. Sljedom svega izloženog Ustavni sud Republike Hrvatske ocijenio je da je osporenim odlukama povrijeđeno ustawno i konvencijsko jamstvo prava na pravičan (pošten) postupak u aspektu prava na obrazloženu odluku (članak 29. stavak 1. Ustava Republike Hrvatske i članak 6. stavak 1. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda), kao i ustawno odnosno konvencijsko jamstvo prava vlasništva (članak 48. stavak 1. zasebno i u vezi s člankom 50. stavkom 1. Ustava Republike Hrvatske, te članak 1. Protokola broj 1. uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda).

Vezano uz pravo okrivljenika na obrazloženu odluku značajna je i odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: **U-III-2393/2020 od 9. prosinca 2021.** u kojoj se navodi da iz izreke osporene presude proizlazi da je podnositelj ustawne tužbe proglašen krivim za prekršaj iz članka 53. stavka 1. u vezi sa stavkom 6. Zakona o sigurnosti prometa na cestama¹¹ te mu je izrečena novčana kazna u iznosu od 900,00 kuna (u zagradi: šesto kuna i u dalnjem dijelu obrazloženja osporene presude 600,00 kuna). Dalje se ističe da je navedenom odredbom Zakona o sigurnosti prometa na cestama propisano da će se novčanom kaznom u iznosu od 500,00 kuna kazniti za prekršaj vozač koji se vozilom na cesti u naselju kreće brzinom koja je za više od 10 do 20 km/h veća od dopuštene ili prometnim znakom ograničene brzine, a da je vidljivo da je prvostupanjski sud primijenio odredbe Prekršajnog zakona o ublažavanju kazne. Ustavni sud Republike Hrvatske navodi da je obaveznim prekršajnim nalogom podnositelj ustawne tužbe proglašen krivim za počinjenje prekršaja iz članka 53. stavka 1. u svezi stavka 5. Zakona o sigurnosti prometa na cestama kojim je propisano da će se novčanom kaznom u iznosu od 1.000,00 kuna kazniti za prekršaj vozač koji se vozilom u naselju kreće brzinom koja je za više od 20 do 30 km/h veća od dopuštene ili prometnim znakom ograničene brzine. Nadalje se ističe da je u provedenom prekršajnom postupku prvostupanjski sud utvrdio da je podnositelj ustawne tužbe upravlja vozilom brzinom kretanja od 90 km/h umanjeno za 10 km/h što iznosi 80 km/h na dijelu ceste u naselju gdje je ograničenje brzine 50 km/h, kojim postupanjem je povrijedio materijalnu odredbu iz članka 53. stavka 1. u vezi sa stavkom 6. Zakona o sigurnosti prometa na cestama,

¹¹ Zakon o sigurnosti prometa na cestama („Narodne novine“ broj: 67/08, 48/10 – Odluka USRH, 74/11, 80/13, 158/13 – Odluka USRH, 92/14, 64/15, 108/17, 70/19, 42/20 i 85/22)

kojim je propisana novčana kazna u iznosu od 500,00 kuna, pa da stoga, uvažavajući procesno pravilo prema kojem sud u odlučivanju nije vezan pravnom kvalifikacijom iz optužnog akta, iz osporene presude da nije razvidno s obzirom na utvrđeno činjenično stanje i utvrđeni prekršaj, pozivom na koju normu materijalnog prava je sud utvrdio i izrekao novčanu kaznu "u iznosu od 900,00 (šesto) kuna". Istiće se da kako ti razlozi nisu razvidni iz osporene presude suda koji u obrazloženju samo konstatira da je kaznenom odredbom iz stavka 6. istog članka Zakona propisana novčana kazna u iznosu od 500,00 kuna za prekršaj vozača koji se vozilom na cesti u naselju kreće brzinom koja je za više od 10 do 20 km/h veća od dopuštene ili prometnim znakom ograničene brzine, a pritom izriče novčanu kaznu u iznosu od 900,00 kuna, odnosno 600,00 kuna, to je očito da je riječ o izostanku valjanog obrazloženja primjene mjerodavnog materijalnog prava u konkretnom slučaju, slijedom čega Ustavni sud Republike Hrvatske ocjenjuje da prvostupanjski sud u osporenoj odluci nije obrazložio svoje stajalište glede iznosa izrečene novčane kazne u vezi s primjenom mjerodavne odredbe Zakona o sigurnosti prometa na cestama podnositelju ustanove tužbe, na način koji bi otklonio sumnju u arbitarnost postupanja i odlučivanja, odnosno na način koji bi učinio nedvojbenim utemeljenost donesene odluke na ustavnopravno prihvatljivom tumačenju i primjeni mjerodavnog materijalnog prava, čime je došlo do povrede prava podnositelja ustanove tužbe na pravično suđenje, u aspektu prava na obrazloženu odluku, zajamčeno člankom 29. stavkom 1. Ustava Republike Hrvatske.

U odlukama broj: U-III-1766/2017 i U-III-1767/2017 od 14. ožujka 2019.

Ustavni sud Republike Hrvatske navodi da pravo na pravično suđenje, zajamčeno člankom 29. stavkom 1. Ustava Republike Hrvatske obvezuje sudove da za svoje odluke daju dostatne i relevantne razloge. No to ne podrazumijeva obvezu detaljnog odgovora na svaku tvrdnju. Mjera do koje se primjenjuje obveza davanja obrazloženja može se razlikovati prema naravi odluke i treba se utvrditi u svjetlu okolnosti konkretnog predmeta. Ustavni sud Republike Hrvatske utvrđuje da su podnositelji u svojim žalbama protiv prvostupanjskih odluka prigovarali da su propustom nadležnih tijela da im omogući komentirati iskaz vještaka te da im dostavi očitovanje ovlaštenog tužitelja na nalaz i mišljenje vještaka, dovedeni u procesnu neravnopravnost. Dalje se ističe da navedeni propusti nisu predstavljali samo bitne povrede postupka iz Prekršajnog zakona iz članka 195. stavka 2., već i povredu Ustavom zajamčenog prava na pravično suđenje, u aspektu prava na kontradiktorni postupak i jednakost oružja, a da Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske nije uopće odgovorio podnositeljima na te bitne žalbene razloge, niti se na njih na bilo koji način osvrnuo. Ustavni sud Republike Hrvatske u konačnici zaključuje da je izostanak takvog odgovora doveo do toga da podnositelji ustanove tužbe u konkretnom slučaju nisu imali ni pravično suđenje u aspektu prava na obrazloženu odluku.

Ustavni sud Republike Hrvatske prilikom odlučivanja je li u konkretnom predmetu došlo do povrede prava na pravično suđenje, razmatra i pitanje dostatnosti obrazloženja odluke prvostupanjskog suda u odnosu na odbijanje dokaznih prijedloga okrivljenika. To je vidljivo iz odluke broj: **U-III-1698/18 od 9. svibnja 2019.** u kojoj je Ustavni sud Republike Hrvatske naveo da vezano na prigovor da prvostupanjski sud nije prihvatio nalaz i mišljenje vještaka kojeg je pribavio podnositelj ustanove tužbe, već je prvostupanjski sud pripisao veću dokaznu snagu i vjerodostojnost toksikološkom i medicinskom vještačenju pribavljenom u tijeku

istražnog postupka, nego toksikološkom i prometnom vještačenju kojeg je priložio podnositelj u svojoj pisanoj obrani, da je mišljenje Ustavnog suda Republike Hrvatske da je prvostupanjski sud za takvu odluku dao dostaone i relevantne razloge koji nisu proizvoljni. U ovoj odluci Ustavni sud Republike Hrvatske istaknuo je da nije na Ustavnom sudu Republike Hrvatske ocjenjivati koje dokazne prijedloge stranaka sudovi moraju prihvati ili odbijati, već da je odluka o tome koje će od predloženih dokaza izvesti, neovisno o dispoziciji stranaka, isključivo na redovnim sudovima. Ustavni sud Republike Hrvatske zaključuje da on ne ocjenjuje je li odluka suda o neprihvaćanju izvođenja predloženih dokaza pogrešna ili nije, nego da prije svega nadzire je li nadležni sud iznio dostaone i relevantne razloge kojima obrazlaže svoju odluku o prihvaćanju ili neprihvaćanju predloženog dokaza, odnosno o ocjeni dokaza.

U predmetu broj: **U-III-6013/2012 u kojem je odluka donesena 1. prosinca 2014.** podnositelj ustawne tužbe je isticao da je kao investitor kažnen za izvođenje građevinskih radova za vrijeme turističke sezone na temelju Odluke o zabrani i ograničenju građevinskih radova za vrijeme turističke sezone Grada Crikvenice („Službene novine Primorsko-goranske županije“ broj: 114/04 i 21/08) koja da je u suprotnosti s mjerodavnim odredbama Zakona o prostornom uređenju i gradnji¹², te da je takav prigovor isticao i tijekom prekršajnog postupka, no da taj njegov prigovor prvostupanjski sud nije prihvatio. Ustavni sud Republike Hrvatske u obrazloženju svoje odluke navodi da je prvostupanjski sud morao u takvoj situaciji Ustavnom суду Republike Hrvatske podnijeti zahtjev za ocjenu suglasnosti spornog propisa odnosno njegove pojedine odredbe sa zakonom u skladu s člankom 37. stavkom 2. Ustavnog zakona o Ustavnom суду Republike Hrvatske, odnosno da je trebao temeljem članka 83. stavka 2. Zakona o upravnim sporovima¹³ podnijeti Visokom upravnom суду Republike Hrvatske zahtjev za pokretanje postupka ocjene zakonitosti Odluke na čiju nesuglasnost sa zakonom je ukazivao podnositelj ustawne tužbe, te da podnositelj ustawne tužbe ne može snositi teret toga što nije sam podnio prijedlog za ocjenu zakonitosti predmetne Odluke Ustavnom суду Republike Hrvatske, a kako je proglašen krivim za prekršaj kao investitor, iako je trebao biti kažnen izvođač radova, čije saslušanje je podnositelj ustawne tužbe i predlagao prvostupanjskom судu, što nije prihvaćeno, to je Ustavni суд Republike Hrvatske zaključio da je došlo do povrede prava na pravično suđenje jer prvostupanjski sud nije imao valjanu pravnu osnovu za svoju osuđujuću presudu, niti je za svoju odluku uspio dati dostaone i uvjerljive razloge.

U predmetu broj: **U-III-4209/2013 u kojem je odluka donesena 18. studenog 2016.** ustawna tužba podnesena je protiv presude prvostupanjskog суда kojom su pravna osoba i njezina odgovorna osoba, u postupku koji je vođen u povodu njihovog prigovora na obavezni prekršajni nalog, proglašeni krivima zbog počinjenja prekršaja iz članka 28. stavka 1. točke 2. Zakona o strancima¹⁴. Obaveznim prekršajnim nalogom podnositelje ustawne tužbe se teretilo da su u prijavi o kratkotrajnom

¹² Zakon o prostornom uređenju i gradnji („Narodne novine“ broj: 76/07, 38/09, 55/11, 90/11, 50/12, 55/12, 80/13 i 78/15)

¹³ Zakon o upravnim sporovima („Narodne novine“ broj: 20/10, 143/12, 152/14, 94/16 – Odluka USRH i 29/17)

¹⁴ Zakon o strancima („Narodne novine“ broj: 79/07 i 36/09)

boravku za stranog državljanina, koju je elektronskim putem zaprimila policijska postaja, u rubrici „državljanstvo“ naveli „francusko“ iako je navedeni državljanin Alžira, da je pod rubrikom „vrsta putne isprave“ upisano „vozačka dozvola“ (strana)“ a pod rubrikom „broj putne isprave“ upisan je broj koji ne odgovara broju putne isprave koju imenovana osoba koristi i koju je predočila policijskim službenicima prilikom granične kontrole u Zračnoj luci Zadar. Podnositelji ustavne tužbe tvrde da su proglašeni krivima na temelju provedbenog propisa koji u inkriminirano vrijeme nije niti bio donesen od strane nadležnog ministra. Uvidom u prvostupanjski spis Ustavni sud Republike Hrvatske našao je da spisu prileži prazan (neispunjeno) obrazac 8a, odnosno potvrda o prijavi i odjavi boravišta i prebivališta, odnosno potvrda o prijavi, pri čemu predmetni obrazac uopće ne sadrži rubriku „državljanstvo“, dok sadrži rubriku u kojoj se može upisati ili vrsta i broj putne isprave ili vrsta i broj druge isprave o identitetu (rubrika „vrsta i broj putne ili druge isprave o identitetu“). Ustavni sud Republike Hrvatske stoga ističe da je nejasno na temelju kojeg dokaza, osim neispunjenoj obrascu 8a i navoda obaveznog prekršajnog naloga je prvostupanjski sud utvrdio da je pod rubrikom „državljanstvo“ navedeno „francusko“ iako se radi o državljaninu Alžira, kada obrazac 8a osim što je neispunjeno, niti ne sadrži rubriku „državljanstvo“, niti obveza upisa podatka o državljanstvu stranca proizlazi iz bilo kojeg drugog dokaza koji prileži spisu. Ustavni sud Republike Hrvatske dalje ističe da prvostupanjski sud u obrazloženju osporene odluke nije iznio razloge zbog čega nije prihvatio kao valjanu ispravu o identitetu stranu vozačku dozvolu kada takav upis predviđa rubrika obrasca 8a „vrsta i broj putne ili druge isprave o identitetu“, a uz to ističe da obrazloženje osporene presude ne sadrži niti razloge zbog čega se strana vozačka dozvola ne bi mogla smatrati ispravom o identitetu stranca u smislu članka 142. točke 4. Zakona o strancima. Ustavni sud Republike Hrvatske stoga u svojoj odluci zaključuje da je prvostupanjski sud kada je odlučivao o krivnji podnositelja ustavne tužbe propustio uzeti u obzir njihovu obranu dostavljenu u spis, zatim je propustio iznijeti dostačne i relevantne razloge zbog čega prigovore podnositelja ustavne tužbe nije prihvatio kao osnovane, zatim je propustio iznijeti valjane i dostačne razloge o dokazima koje je uzeo u obzir prilikom donošenja svoje odluke, konkretno na temelju kojeg obrasca, prijave ili nekog drugog pisanog dokumenta je iznio zaključke o pogrešno upisanom državljanstvu stranca te vrsti i broju putne isprave, a uz to da nije na jasan i nedvojben način odredio pravnu kvalifikaciju prekršaja koji se podnositeljima ustavne tužbe stavlja na teret. Slijedom istaknutog Ustavni sud Republike Hrvatske nalazi da argumentacija osporene presude na sadrži dostačne i relevantne razloge koji bi opravdali utemeljenost činjeničnih i pravnih zaključaka prvostupanjskog suda, zbog čega ih Ustavni sud Republike Hrvatske drži arbitarnim (proizvoljnim).

Svojom odlukom broj: **U-III-3330/2021 od 18. svibnja 2022.** Ustavni sud Republike Hrvatske odbio je ustavnu tužbu podnositelja, trgovačkog društva i njegove odgovorne osobe. Osporenim rješenjem okrivljenici su proglašeni krivima zbog prekršaja iz članka 64. stavka 1. točke 2. Zakona o provedbi carinskog zakonodavstva Europske unije¹⁵, a to rješenje o prekršaju potvrđio je u žalbenom postupku Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske. Podnositelji su u ustavnoj tužbi istaknuli prigovor nezakonite primjene Provedbene uredbe komisije (EU) 2017/2246 od 30. studenog 2017. koja nije bila na snazi u vrijeme počinjenja prekršaja koji im je stavljen na teret i to stoga što je prekršaj počinjen 9. veljače 2017. a Uredba je

¹⁵ Zakon o provedbi carinskog zakonodavstva Europske unije („Narodne novine“ broj: 40/16)

donesena 30. studenog 2017., objavljena je u Službenom listu Europske unije 8. prosinca 2017., a stupila je na snagu 28. prosinca 2017. Ustavni sud Republike Hrvatske utvrdio je da je u obrazloženju osporenog rješenja datum provedenog nadzora i utvrđenog prekršaja, 8. studenog 2018., uzet kao vremenski relevantan datum za utvrđivanje prekršaja, prema kojem je blanketni propis, Provedbena uredba već bila na pravnoj snazi, a da je Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske u obrazloženju svoje odluke naznačio mjerodavno pravo i razloge zbog kojih nisu prihvaćeni kao osnovani prigovori podnositelja ustavne tužbe o tome da se na počinjeni prekršaj ne može primijeniti nomenklatura tarifnih oznaka koja je stupila na snagu nakon počinjenja prekršaja. Stoga Ustavni sud Republike Hrvatske ocjenjuje da nije došlo do povrede podnositeljevih prava na obrazloženu sudsку odluku, a time da nije došlo niti do povrede načela zakonitosti na koju su podnositelji ustavne tužbe isto tako upirali.

U odluci broj: **U-III-6313/2014 od 22. svibnja 2018.** Ustavni sud Republike Hrvatske je sa četiri izdvojena glasa odlučio da se usvaja ustavna tužba podnositelja koji je tvrdio da iz navoda salušanih svjedoka tijekom prvostupanjskog postupka uopće ne proizlazi zaključak o njegovoj krivnji, već se iz njihovih iskaza nedvojbeno zaključuje da se u inkriminirano vrijeme radilo o prosvjedu poljoprivrednika u kojem je okrivljenik sudjelovao i o kojem je policija bila obavještena, no da je on unatoč tome proglašen krivim za prekršaj iz članka 51. stavka 5. Zakona o sigurnosti prometa na cestama, počinjenog time da je kritične zgrade upravlja traktorom u Belom Manastiru, Zapadnom obilaznicom te je bez opravdanih razloga vozio tako sporo da je bitno usporavao prometni tok ili ugrožavao druge sudionike u prometu, odnosno kretao se brzinom koja je manja od najveće dozvoljene brzine na cesti po kojoj se kretao ili manja od brzine prometnog toka vozila u prometu na tom dijelu ceste i nije se isključio na pogodnom mjestu uslijed čega su policijski službenici preusmjeravanjem prometa propustili kolonu vozila iza njega. Kako protiv presude donesene nakon provedenog prekršajnog postupka po prigovoru na obavezni prekršajni nalog nije dopuštena žalba, okrivljenik je podnio ustavnu tužbu Ustavnom судu Republike Hrvatske, koji je nakon izvršenog uvida u prvostupanjski spis utvrdio da se u konkretnom slučaju teško može govoriti o izoliranom prometnom prekršaju počinjenom protivno Zakonu o sigurnosti prometa na cestama, a da se pritom isti ne stavi u kontekst činjenice da je prometni prekršaj nastao u okviru javnog okupljanja – prosvjeda. Ustavni sud Republike Hrvatske ističe da je prvostupanjski sud u obrazloženju svoje presude naveo da u konkretnom slučaju nije raspravljaо о javnom okupljanju, o prosvjedima poljoprivrednika Osječko-baranjske županije, već da se isključivo bavio činjeničnim opisom djela iz Zakona o sigurnosti prometa na cestama koji je stavljen na teret okrivljeniku, slijedom čega Ustavni sud Republike Hrvatske zaključuje da iz takvog obrazloženja osporene presude uopće nije vidljivo da je inkriminirani događaj počinjen u posebnim okolnostima, tijekom prosvjeda koji, ukoliko je prijavljen, zakonit i miran, uživa zaštitu Ustava i Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, a koja činjenica je bitna u konkretnom slučaju, jer se na prekršaje počinjene u redovnim okolnostima i okolnostima mirnog prosvjeda ne primjenjuju isti kriteriji. Slijedom istaknutog Ustavni sud Republike Hrvatske smatra da ocjena ponašanja podnositelja ustavne tužbe samo s aspekta Zakona o sigurnosti prometa na cestama, a bez dovođenja istog u vezu s odredbama propisanim Zakonom o javnom okupljanju¹⁶ predstavlja propust zbog kojeg nije moguće donijeti

¹⁶ Zakon o javnom okupljanju („Narodne novine“ broj: 128/99, 90/05, 139/05, 150/05, 82/11 i 78/12)

razuman zaključak niti o pravičnosti postupka, a niti o postojanju valjanih razloga za donošenje osporene presude, naročito stoga što prvostupanjski sud nije ispitao i detaljno obrazložio sve pravno relevantne činjenice, okolnosti i mjerodavne propise.

A2.) POVREDA NAČELA IN DUBIO PRO REO KAO PRETPOSTAVKE OKRIVLJENIKOVE NEDUŽNOSTI

U nekoliko odluka Ustavni sud Republike Hrvatske bavio se pitanjem kršenja načela in dubio pro reo koje se prema praksi ESLJP-a povezuje s pravom okrivljenika na obrazloženu sudsку odluku. Naime, obrazloženje sudske odluke u pojedinim slučajevima može pokazati i kršenje pretpostavke nedužnosti okrivljenika.

U odluci broj: **U-III-3136/2017 od 9. listopada 2019.** Ustavni sud Republike Hrvatske navodi da se u praksi Europskog suda za ljudska prava razlozi navedeni u pisanim obrazloženjima odluke u pravilu smatraju relevantnima ako jasno upućuju na to da sudovi u konkretnom slučaju nisu procjenjivali na nerazuman način, da nisu učinili neku drugu očitu pogrešku u prosudbi, pogrešno procijenili postojanje nekog važnog čimbenika ili propustili razmotriti sve relevantne činjenice odnosno propustili uzeti u obzir sve činjenične i pravne elemente koji su objektivno mjerodavni za donošenje odluke, da nisu odbili provesti dokaze koji bi mogli dovesti do drugačije odluke i pri tome nisu zanemarili dokaze koje je sudu prezentirao okrivljenik, odnosno da razlozi navedeni u pisanim obrazloženjima odluke moraju obuhvatiti sve važne aspekte razmatranog slučaja koji su mogli utjecati na konačnu odluku suda. Ustavni sud Republike Hrvatske dodaje da se preko obrazloženja sudske presude ispituje je li u svakom konkretnom kaznenom predmetu ispunjen temeljni zahtjev pravde u kaznenim stvarima, koji traži da nadležno tijelo kaznenog progona pred sudom dokaže „svoj slučaj izvan svake sumnje“, a da se navedeno pravilo primjenjuje i na prekršajni postupak, a ako obrazloženje presude ne pokazuje da li je taj temeljni zahtjev ispunjen, tada ni sama presuda ne može biti u suglasnosti načelom in dubio pro reo, kao jednim od najznačajnijih načela kaznenog prava. Dalje se ističe da pravilo in dubio pro reo nije povrijeđeno kad prvostupanjski sud nakon provedene ocjene dokaza ne sumnja u izvjesnost činjenica koje je utvrđivao, nego tek onda kad te činjenice uzima kao utvrđene na štetu okrivljenika iako sumnja u njihovu izvjesnost. U konkretnom predmetu Ustavni sud Republike Hrvatske je našao da prvostupanjski sud na temelju činjenica utvrđenih u provedenom prekršajnom postupku nije mogao nedvojbeno zaključiti o krivnji podnositelja ustanove tužbe i to iz razloga što je svoju odluku o krivnji temeljio isključivo na iskazu svjedoka koji nije izravni svjedok prometne nezgode, već je na mjesto događaja došao tek naknadno, vidjevši samo to da je nepoznato vozilo velikom brzinom napustilo mjesto nezgode, a na ovako utvrđeno činjenično stanje prvostupanjski sud nije dao dostatne i prihvatljive razloge na temelju kojih je utvrdio da je upravo podnositelj ustanove tužbe sa svojim vozilom prouzročio prometnu nezgodu. Ustavni sud Republike Hrvatske zaključuje da osporenom presudom krivnja podnositelja ustanove tužbe nije utvrđena s tolikim stupnjem izvjesnosti kakva se traži za osudu u kaznenom odnosno prekršajnom postupku, čime je došlo do povrede prava na pravično suđenje, s aspekta nedostatno obrazložene presude.

A3.) POVREDA PRAVNE SIGURNOSTI ZBOG RAZLIČITE SUDSKE PRAKSE

U odluci broj: **U-III-5830/2013 od 2. ožujka 2016.** Ustavni sud Republike Hrvatske navodi da je načelo pravne sigurnosti inherentno pravu na pravično suđenje u smislu članka 29. stavka 1. Ustava Republike Hrvatske i članka 6. stavka 1. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, ističući da je najčešći problem u sudsakom sustavu uz koji se vezuje načelo pravne sigurnosti problem neujednačene sudske prakse u istovrsnim sudsakim stvarima. U toj odluci Ustavni sud Republike Hrvatske poziva se na odluku u predmetu Nejdat Sahin i Perihan Sahin protiv Turske od 20. listopada 2011. (zahtjev br. 13279/05, odlomci 49.-59.), u kojem je Europski sud za ljudska prava utvrdio opća načela na kojima se temelji ocjena o povredi članka 6. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, u slučajevima kada se utvrdi postojanje neujednačene sudske prakse među različitim sudovima ili različitim jurisdikcijama, odnosno postojanje oprečnih odluka koje je donio isti sud u usporedivim postupcima. Ustavni sud Republike Hrvatske ističe da je u konkretnom predmetu riječ o neujednačenoj praksi istog suda u dva predmeta istog okrivljenika, u činjenično istim situacijama, gdje podnositelj ustavne tužbe navodi da je poziv za ročište u prekršajnom postupku dobio istog dana kad je ročište održano, sljedom čega smatra da nije uredno pozvan niti mu je ostavljeno vrijeme od najmanje tri dana radi pripreme obrane, pri čemu mu je Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske takav žalbeni navod odbio, dok je u istoj činjeničnoj situaciji u drugom prekršajnom predmetu takav njegov žalbeni navod bio prihvaćen. Ustavni sud Republike Hrvatske u konačnici navodi da se nalaže Visokom prekršajnom суду Republike Hrvatske da ponovi postupak u kojem je donio osporenu presudu radi ostvarenja pravne sigurnosti objektivnog pravnog poretka Republike Hrvatske te osiguranja dosljednosti svoje sudske prakse, a u ponovljenom postupku da treba odgovoriti na prigovore podnositelja iz žalbe protiv prvostupanjske presude koji se odnose na propust prvostupanjskog suda da omogući podnositelju ustavne tužbe osobnu nazočnost na raspravi te da mu osigura vrijeme i mogućnost za pripremu obrane, s obzirom na činjenicu da mu je poziv za raspravu dostavljen istog dana kada je rasprava i održana, a također i na mogućnost ispitivanja svjedoka. Ustavni sud Republike Hrvatske, zaključuje da ukoliko Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske bude i dalje smatrao da su žalbeni prigovori podnositelja neosnovani, da treba dati razloge za odstupanje od prakse izražene u presudi tog suda broj: Gž-6987/10 od 4. rujna 2013.

Na sličan način Ustavni sud Republike Hrvatske obrazlaže svoju odluku u predmetu broj: **U-III-6021/2016 od 11. siječnja 2017.** gdje je našao da je Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske svojom odlukom broj: Gž-359/12 od 29. svibnja 2013. odstupio od svoje dosadašnje prakse izražene u odluci broj: Gž-5513/12 od 4. ožujka 2013., iako se radilo o dva predmeta protiv istog okrivljenika u činjenično istim situacijama, čime je došlo do povrede prava podnositelja ustavne tužbe na pravično suđenje. Stoga je Visokom prekršajnom суду Republike Hrvatske naloženo da ponovi postupak radi ostvarenja pravne sigurnosti građana i osiguranja dosljednosti svoje sudske prakse, vezano za prekršaj iz članka 63. stavka 5. točke 3. i 4. i stavka 6. Zakona o obveznim osiguranjima u prometu.¹⁷

¹⁷ Zakon o obveznim osiguranjima u prometu („Narodne novine“ broj: 151/05, 36/09, 75/09, 76/13 i 152/14)

U odluci broj: **U-III-414/2019 od 14. svibnja 2019.** Ustavni sud Republike Hrvatske je naveo da je podnositelju ustavne tužbe povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz razloga što je prvostupanjski sud donio dvije različite odluke o prekršajnoj odgovornosti podnositelja ustavne tužbe u identičnim situacijama u dva paralelna prekršajna postupka iako je podnositelj ustavne tužbe predložio se prekršajni postupci spoje radi jedinstvenog odlučivanja, čime je narušeno načelo pravne sigurnosti vezano za prekršaj iz članka 12. stavka 4. Zakona o sigurnosti prometa na cestama. Ustavni sud Republike Hrvatske dodaje da je podnositelj u prekršajnom postupku iznio i niz prigovora koji isključuju njegovu krivnju, na koje se prvostupanjski sud nije očitovao u obrazloženju svoje odluke.

Ustavni sud Republike Hrvatske u svojoj odluci broj: **U-III-957/2014 od 14. siječnja 2016.** kako bi utvrdio da li je došlo do povrede prava podnositelja ustavne tužbe na pravično suđenje, analizirao je pravomoćne odluke Prekršajnog suda u Bjelovaru broj: P-1748/12 od 25. srpnja 2014., Prekršajnog suda u Karlovcu broj: P-2417/13-5 od 10. prosinca 2014., Prekršajnog suda u Zagrebu broj: P-12154/10 od 15. listopada 2010. i Prekršajnog suda u Čakovcu broj: P-1320/07 od 30. studenog 2007., te je našao da je u tim odlukama vidljiva ujednačena sudska praksa u prekršajnim predmetima protiv podnositelja ustavne tužbe u činjenično istim situacijama, a da je odlukom Prekršajnog suda u Karlovcu, Stalne službe u Dugoj Resi broj: PpIX-4605/11 od 23. prosinca 2011. i presudom Visokog prekršajnog suda Republike Hrvatske broj: Pž-1630/2012 od 3. prosinca 2013. odstupljeno od dosadašnje prakse sudova vezano za prekršaj iz članka 270. stavka 8. i 9. Zakona o sigurnosti prometa na cestama, jer je sada primijenjen objektivni kriterij odgovornosti prema kojoj krivnja pravne i odgovorne osobe postoji uvijek kad njihov djelatnik učini propust u radu, a po ranijoj praksi su prvostupanjski sudovi provodili dokaze radi utvrđivanja odgovornosti pravne i odgovorne osobe, konkretno da li su oni naredili ili dozvolili nadzorcima tehničke ispravnosti vozila nestručno obavljanje poslova. Ustavni sud Republike Hrvatske zaključuje da propust prvostupanjskog suda nije otklonio niti Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske jer isti nije dao valjane razloge u obrazloženju svoje odluke kojima bi otklonio arbitarnost u postupanju prvostupanjskog suda.

U predmetu broj: **U-III-7229/2014 u kojem je 5. ožujka 2015.** donesena odluka Ustavni sud Republike Hrvatske ukinuo je presudu Visokog prekršajnog suda Republike Hrvatske broj: Gž-3756/13 od 28. kolovoza 2014., našavši da su dva suda različite nadležnosti i to prvostupanjski sud i Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske te Upravni sud u Rijeci, postupajući svaki u granicama svoje nadležnosti, različito interpretirali istu zakonsku odredbu, konkretno članak 27. stavak 1. Zakona o ugostiteljskoj djelatnosti¹⁸ u odnosu na isto ponašanje podnositelja ustavne tužbe, pri čemu su činjenice predmeta u oba sudska postupka, prekršajnom i upravnom, bile gotovo istovjetne i iste nisu dovedene u pitanje niti u jednom od tih postupaka. Iako su oba postupka pokrenuta na temelju istog akta, konkretno rješenja gospodarskog inspektora Državnog inspektorata, prekršajni sudovi su utvrdili da postavljanje i korištenje kamp prikolice pod okolnostima kakve su utvrđene rješenjem gospodarskog inspektora predstavlja kampiranje u smislu članka 27. stavka 1.

¹⁸ Zakon o ugostiteljskoj djelatnosti („Narodne novine“ broj: 138/06, 43/09, 8/10, 50/12, 80/13, 30/14, 89/14 i 152/14)

Zakona o ugostiteljskoj djelatnosti, dok je Upravni sud u Rijeci zauzeo drugačije stajalište. Ustavni sud Republike Hrvatske našao je da je Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske imao saznanja da je Upravni sud u Rijeci u svojoj presudi broj: Usl-1680/12-11 od 17. lipnja 2014. izrazio stajalište da podnositelj ustavne tužbe kamp prikolicu postavljenu na svojem zemljištu nije koristio u svrhu kampiranja već u svrhu obavljanja registrirane poljoprivredne djelatnosti i stjecanja zarade, odnosno da opisane radnje nisu podvedive pod članak 27. stavak 1. Zakona o ugostiteljskoj djelatnosti, pa je stoga poništio rješenje gospodarskog inspektora. Ustavni sud Republike Hrvatske našao je da Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske nije uzeo u obzir tu presudu, već je u svojoj drugostupanjskoj odluci naveo samo to da pravni standard izražen u presudi Upravnog suda u Rijeci za Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske nije obvezujući. Ustavni sud Republike Hrvatske naglašava da poštovanje načela pravne sigurnosti nalaže svim sudovima da u slučajevima kad smatraju da nisu vezani ranijom odlukom suda koja se odnosi na tumačenje i primjenu iste mjerodavne zakonske odredbe na istu činjeničnu situaciju svoju „nevezanost“ odnosno svoje drugačije pravno shvaćanje moraju obrazložiti racionalnim i objektivno opravdanim razlozima. To stoga što je sud uvijek dužan imati u vidu učinke koje će za stranku imati drugačije pravno shvaćanje sudova u istoj ili sličnoj činjeničnoj ili pravnoj situaciji. Ustavni sud Republike Hrvatske zaključuje da su takvi razlozi, osim općenite konstatacije da pravno shvaćanje jednog suda nije pravno obvezujuće za drugi sud, u potpunosti izostali u osporenoj presudi Visokog prekršajnog suda Republike Hrvatske, što je rezultiralo povredom podnositelja ustavne tužbe na pravično sudjenje.

Ustavni sud Republike Hrvatske svojom odlukom broj: **U-III-4545/2018 od 2. listopada 2019.** odbio je ustavnu tužbu podnositelja koji je osporenom presudom proglašen krivim za prekršaj iz članka 229. stavka 7. Zakona o sigurnosti prometa na cestama, počinjenog time da u roku od 15 dana od primitka obavijesti o prometnom prekršaju kao odgovorna osoba u pravnoj osobi nije dostavio vjerodostojan podatak o identitetu osobe kojoj je vozilo dano na upravljanje kritičnog dana. Uvidom u prvostupanjski spis Ustavni sud Republike Hrvatske našao je da iako je okrivljenik tijekom iznošenja obrane osporio počinjenje prekršaja navodeći da je policijskoj postaji dostavio podnesak u kojem je naveo tri osobe – vozača koji su potencijalno mogli kritične zgode upravljati predmetnim vozilom, da je prvostupanjski sud ocijenio da okrivljenik kao odgovorna osoba u trgovačkom društvu nije dostavio vjerodostojan podatak o identitetu osobe kojoj je kritične zgode dano na upravljanje službeno vozilo trgovčkog društva s obrazloženjem da je vozilo zatečeno u prometu 21. listopada 2017. a zahtjev za dostavom podataka zaprimljen je u trgovčkom društvu 2. studenog 2017., pa kako se radilo o kraćem vremenskom razdoblju od svega 12 dana, da je odgovorna osoba trebala i mogla utvrditi tko je točno kritične zgode upravlja službenim vozilom trgovčkog društva, a da je dostavljanjem podneska na kojem je označio tri osobe počinio predmetni prekršaj. Tijekom postupka okrivljenik kao podnositelj ustavne tužbe isticao je da se prema postojećoj sudske praksi u sličnim situacijama, okrivljenici oslobađaju od optužbe. Svoju odluku Ustavni sud Republike Hrvatske obrazložio je time da je prvostupanjski sud nakon provedenog žurnog prekršajnog postupka donio osporenu presudu za koju je dao dostačne razloge o svojim stajalištima vezanim uz odlučne i pravno relevantne činjenice i o primjeni materijalnog prava, slijedom čega Ustavni sud Republike Hrvatske nije našao arbitarnost u postupanju suda. U odnosu na prigovor podnositelja ustavne tužbe na neujednačenu sudske praksu, Ustavni sud Republike Hrvatske je

napomenuo da je mogućnost donošenja suprotnih sudske odluke u okviru istog suda karakteristika svakog pravosudnog sistema što se samo po sebi ne može smatrati suprotnim zahtjevima pravičnog suđenja, te se pozvao na odluku Europskog suda za ljudska prava u predmetu Santos Pinto protiv Portugala (zahtjev br.39005/04 od 20. svibnja 2008.). Ustavni sud Republike Hrvatske dodaje da razvoj sudske prakse, samo po sebi, nije u suprotnosti s pravilnom provedbom pravde iz razloga što bi propust da se održi razvojni i dinamični pristup razvoju sudske prakse doveo u opasnost provođenje reformi ili poboljšanja, a u konkretnom predmetu Ustavni sud Republike Hrvatske primjetio je da je osporena presuda donesena nakon odluka na koje se podnositelj ustavne tužbe poziva, a u kojima je odluka prvostupanjskih sudova bila drugačija.

A4.) POVREDA NAČELA KONTRADIKTORNOSTI I KONFRONTACIJSKOG PRAVA U ŽURNOM PREKRŠAJNOM POSTUPKU

Velik broj odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske u kojima je nađena povreda ustavnog prava podnositelja ustavne tužbe tiče se žurnog postupka. Iako je člankom 222. stavkom 2. Prekršajnog zakona propisano da će se u vođenju žurnog postupka provesti pojedine radnje sukladno Prekršajnom zakonu, pri čemu se ne primjenjuju odredbe Prekršajnog zakona o glavnoj raspravi, njezinom zakazivanju i vođenju, već će sud temeljem stavka 3. članka 222. Prekršajnog zakona sukladno odredbama zakona pozivati okrivljenika, svjedočke, vještaka i ostale radi ispitanja te kada na temelju tih dokaza i drugih dokaza u spisu ocijeni da je stanje stvari dovoljno razjašnjeno da će donijeti odluku o prekršaju, Ustavni sud Republike Hrvatske je u brojnim odlukama našao povedu prava podnositelja ustavne tužbe na pravično suđenje koje je nastalo kao posljedica striktne primjene članka 222. stavka 2. Prekršajnog zakona od strane prvostupanjskih sudova. Iz velikog broja odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske moguće je zaključiti da je primjena članka 222. stavka 2. Prekršajnog zakona gotovo nespojiva s pravom okrivljenika na pravično suđenje, naročito u pogledu primjene načela jednakosti oružja, prava na kontradiktoran postupak, te konfrontacijsko pravo okrivljenika.

Tako u svojim odlukama broj: **U-III-7221/14 od 22. svibnja 2019. i U-III-2903/2016 od 13. travnja 2017.** Ustavni sud Republike Hrvatske ističe da je u konkretnom slučaju potrebno odgovoriti na pitanje da li je podnositelju ustavne tužbe zbog neprovođenja žurnog postupka, a s obzirom da je u prigovoru protiv obaveznog prekšajnog naloga izričito porekao počinjenje prekršaja, povrijedeno njegovo "pravo na usmenu raspravu", kao dio prava na pravično suđenje zajamčeno člankom 29. Ustava Republike Hrvatske. Nadalje navodi da je iz osporene presude i pribavljenog spisa razvidno da je postupak koji je prethodio ustavnosudskom postupku pokrenut na temelju obaveznog prekršajnog naloga, u povodu kojeg je podnositelj uložio prigovor kojim je porekao počinjenje prekršaja. Navedeni obavezni prekršajni nalog potvrđen je, a prigovor odbijen kao neosnovan, sukladno članku 244. stavku 2. Prekršajnog zakona, iako je člankom 244. stavkom 1. Prekršajnog zakona propisano da kad okrivljenik podnosi prigovor kojim poriče prekršaj, ako ga sud nije odbacio ili nije donio presudu zbog postojanja nekog od razloga iz članka 196. točke 1.- 4. Prekršajnog zakona, da će provesti žurni postupak u skladu s člankom 221. Prekršajnog zakona i donijeti presudu protiv koje nije dopuštena žalba. Ustavni sud Republike Hrvatske dalje dodaje da u slučaju podnositelja koji je u prigovoru protiv

obaveznog prekršajnog naloga izrijekom porekao počinjenje prekršaja, prvostupanjski sud nije stavio izvan snage obavezni prekršajni nalog i nije proveo odgovarajući žurni postupak, odnosno nije postupio sukladno članku 244. stavku 1. Prekršajnog zakona, već je donio presudu sukladno članku 244. stavku 2. Prekšajnog zakona bez vođenja žurnog postupka, kojom je odbio prigovor podnositelja i potvrdio obavezni prekršajni nalog. Ustavni sud Republike Hrvatske zaključuje da na opisani način prvostupanjski sud podnositelju ustawne tužbe nije dao mogućnost da iznese svoju obranu i predlaže dokaze na usmenoj raspravi u žurnom postupku, čime je podnositelju ustawne tužbe onemogućeno pravo na usmenu raspravu, slijedom čega je došlo do povrede prava podnositelja ustawne tužbe na pravično suđenje zajamčeno člankom 29. stavkom 1. Ustava Republike Hrvatske.

Slična procesna situacija proizlazi iz predmeta broj: **U-III-3075/2019 u kojem je odluka donesena 27. siječnja 2021.**, s tom razlikom što je podnositelj ustawne tužbe u prigovoru na obavezni prekršajni nalog naveo da isti podnosi protiv obaveznog prekršajnog naloga i protiv izrečene kazne i zaštitne mjere, dakle ovdje se nije radilo o izričitom poricanju prekršaja, no Ustavni sud Republike Hrvatske je smatrao da je prvostupanjski sud trebao i u ovom prekršajnom predmetu provesti žurni postupak jer u situaciji kada nije naznačen osnov podnošenja prigovora ili je isti nejasan, da je trebalo primjenom članka 237. stavka 1. točke 1. Prekršajnog zakona uzeti da je prigovor podnesen zbog poricanja prekršaja, a što bi imalo za posljedicu obvezu prvostupanjskog suda da provede žurni postupak i omogući okrivljeniku iznošenje obrane, a što je u konkretnom prekršajnom postupku izostalo, pa je podnositelju ustawne tužbe onemogućeno pravo na usmenu raspravu.

U odluci broj: **U-III-3823/2014 od 17. veljače 2015.** Ustavni sud Republike Hrvatske utvrdio je povredu prava na pravično suđenje u žurnom prekršajnom postupku zbog povrede načela kontradiktornosti. U ovom predmetu podnositelj ustawne tužbe isticao je da tijekom vođenja prekršajnog postupka zbog prekršaja iz članka 51. stavka 1. i 5. u vezi članka 293. stavka 1. Zakona o sigurnosti prometa na cestama, nije bio obaviješten o provođenju prometnog vještačenja, ni o njegovim rezultatima, pa nije imao mogućnost očitovati se o njima. Također je tvrdio da su provođenje prometnog vještačenja na okolnost dinamike nastanka prometne nezgode, kao i očeviđ na licu mjesta uz prisutnost prometnog vještaka bili upravo njegovi dokazni prijedlozi. U svojoj ocjeni, Ustavni sud Republike Hrvatske je prihvatio kako je, sukladno mjerodavnim člancima Prekršajnog zakona, vođenje žurnog postupka u konkretnom slučaju podrazumijevalo da se prekršajni postupak vodi učinkovito bez nepotrebnog odugovlačenja, ali je istodobno naglasio da temeljna postupovna prava stranaka i tada moraju biti poštovana. To stoga što zahtjevi načela pravičnog postupka, pa tako i žurnog prekršajnog postupka, pred sudove postavljaju obvezu da u cilju osiguranja pravičnog suđenja omoguće stranci očitovanje o provedenim dokazima, osobito o onima kojima potkrijepljuje svoje navode i o kojima ovisi odluka o njezinoj krivnji. U navedenom predmetu nesporno je da je prvostupanjska presuda protiv podnositelja ustawne tužbe utemeljena na nalazu i mišljenju vještaka, na koje se podnositelj ustawne tužbe nije mogao očitovati. Ustavni sud Republike Hrvatske je tvrdnje podnositelja razmatrao sa stajališta zahtjeva za kontradiktornost postupka odnosno mogućnosti da podnositelj ustawne tužbe kao okrivljenik sazna za dokaze i ispita ih pred sudom te sa stajališta prava na jednakost oružja. U ocjeni ustawne tužbe je istaknuto da nije na Ustavnom sudu Republike Hrvatske procjenjivati jesu li u nalazu i mišljenju prometnog vještaka iznesene

činjenice ili okolnosti važne za prosudbu o prekršajnoj odgovornosti podnositelja ustavne tužbe, no da su pravilno vođenje prekršajnog postupka, zaštita ljudskih prava, pravilno utvrđivanje činjenica i zakonito odlučivanje o prekršajnoj odgovornosti postupovna pravila propisana u članku 82. stavku 1. Prekršajnog zakona, a te zakonske obveze nadležnih sudova postoje i u slučaju vođenja žurnog prekršajnog postupka. Ustavni sud Republike Hrvatske je u ovom predmetu zaštitio procesno pravo podnositelja ustavne tužbe na davanje očitovanja o utvrđenjima koje je vještak iznio u svom nalazu, uvažavajući i sadržaj članka 85. stavka 2. Prekršajnog zakona, kojim je propisano da se okrivljeniku mora pružiti mogućnost očitovanja o svim činjenicama i dokazima koji ga terete, jer je uvidom u predmetni spis utvrđeno da nalaz vještaka podnositelju ustavne tužbe nije nikada bio dostavljen na očitovanje. Gotovo identično obrazloženje svoje odluke Ustavni sud Republike Hrvatske dao je u predmetu broj: **U-III-1836/2018 od 9. listopada 2019.** u kojem isto tako podnositelju ustavne tužbe nije bio dostavljen nalaz i mišljenje vještaka prometne struke, a provođenje vještačenja bilo je predloženo kao dokaz od strane obrane.

U odluci broj: **U-III-3312/2017 od 9. listopada 2019.**, Ustavni sud Republike Hrvatske odlučivao je o prigovoru podnositeljice ustavne tužbe koja je isticala povredu prava na pravično suđenje, jer joj nije bilo omogućeno ispitivanje svjedoka, niti očitovanje na njihove iskaze. U tom predmetu podnositeljica ustavne tužbe je obaveznim prekršajnim nalogom bila proglašena krivom zbog izazivanja prometne nesreće, pri čemu se radilo o prekršaju iz članka 46. stavka 3. u vezi s člankom 293. stavkom 1. Zakona o sigurnosti prometa na cestama. U navedenoj odluci, s obzirom na to da se radilo o presudi prvostupanjskog suda koja je bila utemeljena na iskazu svjedoka kojeg obrana nije imala mogućnosti ispitati, Ustavni sud Republike Hrvatske je proveo trodijelni test ustanovljen u predmetu Europskog suda za ljudska prava Schatschaschwili protiv Njemačke (zahtjev br. 9154/10 od 15. prosinca 2015.), kako bi utvrdio da li je postupak za konkretnu podnositeljicu ustavne tužbe, gledan u cijelosti, bio pravičan ili nepravičan. Prvi dio testa odnosi se na ocjenu je li postojao dobar razlog za nepristupanje ročištu svjedoka čiji se iskaz izvodi kao nekonfrontirani dokaz na raspravi. Drugi dio testa je ocjena da li je taj dokaz za osuđujuću presudu bio isključiv ili je bio u odlučujućoj mjeri, dok je treći dio testa usmjeren na ocjenu jesu li postojali dovoljni faktori protuteže, odnosno da li su postojala snažna postupovna jamstva koja mogu nadoknaditi smetnje koje je obrana u konkretnom postupku imala, a koja bi mogla osigurati da je postupak u cijelosti gledano bio pravičan, obzirom na to da je na raspravi proveden nekonfrontirani dokaz. Drugim riječima, Ustavni sud Republike Hrvatske ispituje jesu li u pojedinom predmetu ovlasti nadležnog suda u izboru načina vođenja žurnog prekršajnog postupka bile vršene u skladu sa zahtjevima članka 29. Ustava Republike Hrvatske u njegovom kaznenom aspektu. Iz navedene odluke vidljivo je da Ustavni sud Republike Hrvatske smatra bitnim, prije svega, utvrditi što je konkretno podnositeljica ustavne tužbe osporila prigovorom, je li i na koju okolnost predložila koji dokaz, je li postojao spor oko neke činjenice koji se mogao razriješiti samo usmenim provođenjem dokaza pred prvostupanjskim sucem, je li taj spor bio važan za odluku o prekršajnoj odgovornosti odnosno temelji li se odluka u bitnome na dokazu na koji se podnositelica ustavne tužbe nije mogla očitovati. Pritom Ustavni sud Republike Hrvatske naglašava da kod prigovora povrede prava na pravično suđenje nije dovoljno da podnositelj ustavne tužbe samo navede da je u odnosu na određeni dokaz povrijedeno načelo kontradiktornosti, nego i da je potrebno pokazati da je taj dokaz bio važan za utvrđivanje činjeničnog stanja. Provevši navedeni test u ovom predmetu, Ustavni sud Republike Hrvatske je utvrdio

da je prvostupanjski sud, osim ispitivanja podnositeljice ustawne tužbe, ispitao i dva svjedoka i to policijskog službenika i vlasnika drugog vozila, te da se osporavana presuda temelji na iskazu policijskog službenika odnosno njegovom opisu prometne nezgode i zaključcima o tome kako je do nje došlo, a da je iskaz drugog svjedoka prvostupanjski sud smatrao irelevantnim jer nije bio očevidac niti je imao bilo kakva saznanja o dinamici prometne nesreće. Utvrdivši da se osporavana presuda temelji isključivo na iskazu svjedoka koji, iako je ispitana kao policijski službenik koji je uredovao nakon prometne nezgode, nema neposrednih saznanja o prekršaju za koji je podnositeljica ustawne tužbe proglašena krivom, i čijem ispitivanju podnositeljica nije mogla prisustvovati niti mu postavljati pitanja, Ustavni sud Republike Hrvatske je, uz jedno izdvojeno mišljenje, zaključio da propust suda da omogući podnositeljici ustawne tužbe da sudjeluje u dokaznom postupku odnosno da ispita i da ispitati svjedoka optužbe predstavlja povredu prava podnositeljice ustawne tužbe na pravično suđenje.

Slično obrazloženje Ustavni sud Republike Hrvatske dao je u svojoj odluci broj: **U-III-2241/2018 od 14. studenog 2019.**, našavši da je došlo do povrede prava podnositelja ustawne tužbe na pravično suđenje iz razloga što je prvostupanjski sud temeljio svoju presudu isključivo na iskazu djelatnika policije koji je došao na mjesto događaja nakon nezgode po dojavi, slijedom čega nije imao neposrednih saznanja o prekršaju za kojeg je okrivljenik proglašen krivim, a čijem ispitivanju nije mogao prisustvovati i postavljati mu pitanja, jer o tom ročištu nije bio obaviješten, niti mu je o tome dostavljen zapisnik. Ustavni sud Republike Hrvatske u tom predmetu dodaje i to da prvostupanjski sud nije u obrazloženju svoje odluke niti spomenuo svjedoka očevica kojeg je imenovao podnositelj ustawne tužbe i predlagao tijekom postupka da se isti ispita u svojstvu svjedoka.

Dokaz da Ustavni sud Republike Hrvatske sagledava pravičnost postupka u cjelini, možemo naći u brojnim predmetima, pa tako i u predmetu broj: **U-III-3463/2016 od 22. veljače 2017.**, u kojem je podnositelj ustawne tužbe tvrdio da mu je povrijeđeno pravo da mu se sudi u njegovoj nazočnosti te da mu je uskraćeno pravo da ispita svjedoka. Ustavni sud Republike Hrvatske je, uvidom u osporenu presudu i pribavljeni spis, utvrđio da je podnositelju ustawne tužbe bilo omogućeno da pred sudom iznese svoju obranu, koju je iznio usmeno 3. ožujka 2016. i pisano podneskom od 17. ožujka 2016. te da je na ročište zakazano za 14. travnja 2016. pristupio uredno pozvani svjedok, dok uredno pozvani podnositelj ustawne tužbe nije pristupio iako je o tom ročištu usmeno obaviješten na ročištu 25. ožujka 2016., a svoj nedolazak podnositelj nije ispričao. Pritom je Ustavni sud Republike Hrvatske utvrđio da iz stanja predmeta proizlazi kako podnositelj ustawne tužbe neosnovano tvrdi da je ispričao svoj nedolazak na ročište na kojem je prvostupanjski sud ispitao svjedoka i to stoga što je uvidom u zapisnik s ročišta od 25. ožujka 2016. utvrđeno da je podnositelj ustawne tužbe o sljedećem ročištu zakazanim za dan 14. travanj 2016. obaviješten usmeno, pri čemu je i upućen da neće dobiti posebni pisani poziv, a podnositelj ustawne tužbe tom prilikom nije iskazao da neće biti u mogućnosti pristupiti na sljedeće zakazano ročište. Također, iz zapisnika s ročišta od 14. travnja 2016. proizlazi da podnositelj ustawne tužbe tom ročištu nije pristupio iako je uredno pozvan, dok u spisu prvostupanjskog suda nema drugih pisanih tragova iz kojih bi proizlazilo da je podnositelj ustawne tužbe svoj nedolazak ispričao. Ustavni sud Republike Hrvatske je stoga u ovom predmetu zaključio da podnositelju ustawne

tužbe nije povrijedeno pravo na pravično suđenje u dijelu koji se odnosi na prava zajamčena člankom 29. stavcima 1. i 2. alinejama 5. i 6. Ustava Republike Hrvatske.

Odluka u predmetu broj: **U-III-1138/2018 od 17. travnja 2019.**, predstavlja na neki način izuzetak od ustaljene prakse Ustavnog suda Republike Hrvatske vezane uz sagledavanje povrede prava pravičnosti u žurnom prekršajnom postupku. U ovom predmetu podnositelj ustavne tužbe je tvrdio da mu je sud povrijedio pravo na kontradiktorni postupak, jer nije dobio na uvid zapisnike o saslušanju svjedoka, niti je bio pozvan na ročište prilikom njihovog ispitivanja. U ovoj odluci, Ustavni sud Republike Hrvatske ne navodi niti jedan konkretan podatak iz spisa prvostupanjskog suda, nego samo općenito ističe da je osporena presuda donesena od ovlaštenog tijela sudbene vlasti unutar njegove nadležnosti utvrđene zakonom, da je prvostupanjski sud proveo žurni prekršajni postupak sukladno članku 221. stavku 1. točki 6. Prekršajnog zakona i na način utvrđen mjerodavnim postupovnim zakonskim odredbama, da je u obrazloženju osporene presude prvostupanjski sud odgovorio na sve navode podnositelja ustavne tužbe, što je ocijenjeno s ustavnopravnog aspekta kao dostatno i relevantno, da su tijekom postupka pred prvostupanjskim sudom izvedeni dokazi koji su dostatno i valjano analizirani te su doveli do pravilne ocjene o krivnji podnositelja ustavne tužbe za navedeni prekršaj. Navod podnositelja ustavne tužbe da mu je u prekršajnom postupku povrijedeno načelo kontradiktornosti jer nije imao priliku ispitati, odnosno konfrontirati svjedoke, niti dobiti uvid u iskaze svjedoka, Ustavni sud Republike Hrvatske je utvrdio da nije ustavnopravno utemeljen, pri čemu se u obrazlaganju ovog zaključka poziva na sadržaj zakonske odredbe članka 222. Prekršajnog zakona.

U predmetu **U-III-3420/2018 od 23. siječnja 2019.**, podnositelji ustavne tužbe, pravna i odgovorna osoba, tvrdili su da je prvostupanjski sud bez njihovog znanja ispitao svjedoka na prvom ročištu održanom 9. travnja 2018., na kojem oni nisu bili prisutni. Međutim, Ustavni sud Republike Hrvatske je, uvidom u spis, utvrdio da su podnositelji ustavne tužbe, neposredno pred spomenuto ročište, dostavili pisani obranu, da su podnositelji ustavne tužbe na navedeno ročište na kojem je ispitana svjedok koji svojim iskazom tereti podnositelje ustavne tužbe i na kojem iskazu sud temelji svoju odluku, bili uredno pozvani, no na isto nisu pristupili, niti su svoj izostanak valjano opravdali te da su podnositelji ustavne tužbe, u pozivima za navedeno ročište, bili upozorenici na mogućnost održavanja istog i donošenja presude bez njihove nazočnosti, ukoliko se ne odazovu pozivu, a njihova nazočnost i ispitivanje nisu potrebni i ne utječu na zakonito i pravilno donošenje presude. Slijedom navedenoga, Ustavni sud Republike Hrvatske je ocijenio da u konkretnom slučaju nije povrijedeno pravo podnositelja ustavne tužbe na pravično suđenje s aspekta kontradiktornosti postupka, jer im je prisustvovanje navedenom ročištu a time i mogućnost ispitivanja svjedoka i uvida u dokumentaciju prezentiranu na ročištu bilo omogućeno, dok na navedeno ročište svojom voljom, iako uredno pozvani, nisu pristupili.

Odluka broj: **U-III-3574/2018 od 6. veljače 2019.** interesantna je iz razloga što je podnositelj ustavne tužbe tvrdio da mu je povrijedeno pravo na pravično suđenje, između ostalog, i time što prvostupanjski sud nije prihvatio i ocijenio dokaze koje je podnositelj predložio u svojoj pisanoj obrani, konkretno grafološko vještačenje. Vezano uz to, Ustavni sud Republike Hrvatske je naveo da ni iz jedne odredbe Prekršajnog zakona, pa ni one iz članka 88. stavka 2. Prekršajnog zakona, imajući u

vidu načelo slobodne ocjene dokaza, ne proizlazi obveza suda da mora izvesti svaki predloženi dokaz, kao što niti s druge strane nedostatak prijedloga za dopunu dokaznog postupka ne sprječava sud da izvede još neke dokaze, ako utvrdi da stanje stvari nije razjašnjeno. Ustavni sud Republike Hrvatske dalje ističe da je pitanje hoće li ili neće izvesti neki dokaz na ocjeni suda u svakom pojedinačnom slučaju, slijedom čega načelno pitanje je li sud izveo sve potrebne ili predložene dokaze predstavlja samo pitanje pravilnosti utvrđenog činjeničnog stanja, čime nije povrijeđeno pravo podnositelja ustavne tužbe na obranu.

Vrlo slično, u odnosu na isto pitanje, Ustavni sud Republike Hrvatske obrazložio je i svoju odluku broj: **U-III-304/2018 od 17. travnja 2019.**, s time da je u ovoj odluci Ustavni sud Republike Hrvatske razmatrao i to da li je prvostupanjski sud dostačno obrazložio odbijanje dokaznog prijedloga. Tako je u ovoj odluci Ustavni sud Republike Hrvatske u pogledu prigovora podnositelja ustavne tužbe da prvostupanjski sud nije prihvatio i ocijenio dokaze koje je podnositelj ustavne tužbe predložio u svojoj pisanoj obrani, konkretno ispitivanje djelatnika policije koji je proveo očeviđ, napomenuo da mjerodavne odredbe Prekršajnog zakona ne obvezuju sudove na izvođenje svakog predloženog dokaza, osobito imajući u vidu načelo slobodne ocjene dokaza koje je propisano člankom 88. stavkom 2. Prekršajnog zakona. Ustavni sud Republike Hrvatske također ističe da je sud slobodan i samostalno izvesti i dokaze koje stranke nisu predložile, ukoliko je to potrebno radi pravilnog razjašnjenja stvari, slijedom čega da načelno pitanje je li sud izveo sve potrebne ili predložene dokaze predstavlja pitanje samo pravilnosti utvrđenog činjeničnog stanja, čime nije povrijeđeno pravo optuženika na obranu, pri čemu je istaknuo da je prvostupanjski sud dostačno obrazložio razloge neprihvaćanja istaknutog dokaznog prijedloga.

U odluci broj: **U-III-1698/2018 od 9. svibnja 2019.**, Ustavni sud Republike Hrvatske također nije utvrdio povredu prava na pravično suđenje. Iz obrazloženja navedene odluke, vidljivo je da se Ustavni sud Republike Hrvatske poziva na stajalište izraženo u predmetu Europskog suda za ljudska prava Marčan protiv Hrvatske¹⁹ (koje je ponovljeno u predmetu Bojić protiv Hrvatske - zahtjev broj 48134/15, odluka od 12. lipnja 2018.) te naglašava da prekršaji u cestovnom prometu za koje je podnositelj ustavne tužbe proglašen krivim (članak 199. stavak 6. i članak 53. stavak 7. Zakona o sigurnosti prometa na cestama) ne pripadaju tradicionalnim kategorijama kaznenih djela na koja se kaznenopravna jamstva prava na pošteno suđenje primjenjuju u punoj strogoći. Iz ove odluke je vidljivo da se ocjena je li došlo do povrede prava na pravično suđenje ocjenjivalo i s aspekta aktivnosti podnositelja ustavne tužbe u predlaganju dokaza. Tako je Ustavni sud Republike Hrvatske naveo da je podnositelj u prekršajnom postupku imao mogućnost poreći da je počinio prekršaje za koje ga se teretilo te komentirati i osporavati sav materijal koji je pribavljen tijekom postupka, i to kako u pisanim prigovoru protiv prekršajnog naloga, što je i učinio, a zatim i na usmenoj raspravi. U spisu predmeta prvostupanjskog suda Ustavni sud Republike Hrvatske je našao da podnositelj ustavne tužbe nije pristupio na raspravu, iako je bio uredno pozvan, a svoj izostanak nije niti opravdao, a nije ni zatražio odgodu rasprave. Njegova izabrana braniteljica na toj raspravi bila je potpuno pasivna i nije stavljalna nikakve dokazne prijedloge, pa stoga Ustavni sud Republike Hrvatske zaključuje da nije bilo ničega što bi sprječilo podnositelja

¹⁹ Marčan protiv Hrvatske, presuda od 10. srpnja 2014. (zahtjev br. 40820/12)

ustavne tužbe ili njegovu izabranu braniteljicu, da predlože sudu izvođenje dokaza usmenim saslušanjem vještaka, ako su smatrali da bi taj dokaz bio bitan za rješavanje njegovog predmeta. Podnositelj ustavne tužbe ne samo da nije stavio takav prijedlog, bilo u pisanoj obrani, bilo na raspravi pred sudom, nego nije uopće zatražio da se provede kontradiktorna rasprava. Stoga Ustavni sud Republike Hrvatske ocjenjuje da podnositelj ustavne tužbe, koji je u prekršajnom postupku bio zastupan po braniteljici koju je sam izabrao nije pokazao potrebnu revnost pri poduzimanju radnji za koje je smatrao da bi mogle dovesti do povoljnijeg ishoda postupka za njega te se vlastitom pasivnošću sam doveo u situaciju na koju se sad žali Ustavnom судu Republike Hrvatske, slijedom čega je ovaj prigovor ocijenjen neosnovanim.

Slično obrazloženje proizlazi i iz odluke Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: **U-III-2461/2021 od 9. veljače 2022.** u kojoj nije nađena povreda prava podnositeljice ustavne tužbe na kontradiktornost postupka. U odnosu na istaknute prigovore Ustavni sud Republike Hrvatske utvrđuje da je točno da podnositeljica ustavne tužbe nije bila prisutna ispitivanju svjedoka na ročištu, no da je iz sadržaja prvostupanjskog spisa razvidno da podnositeljica ustavne tužbe nije pristupila niti na jedno od tri zakazana ročišta iako su i njoj i njezinom branitelju pozivi uredno uručeni, već su sva ročišta odgođena na zamolbu njezinog branitelja. Ustavni sud Republike Hrvatske ističe da je podnositeljica ustavne tužbe imala mogućnost podnošenja i pisane obrane, a u okolnostima u kojima je prvostupanjski sud više puta odgađao ročište zbog nedolaska podnositeljice ustavne tužbe, da se još jedan prijedlog odgode ročišta od strane podnositeljice ustavne tužbe i njezinog branitelja ne ukazuje opravdanim, naročito stoga što je podnositeljica ustavne tužbe bila upozorenata o obaveznom pristupu na ročišta te na mogućnost da će se ista održati u njezinoj odsutnosti, pa je tako mogla predvidjeti posljedice ako ne pristupi na ročišta za koja je uredno primila pozive. Ustavni sud Republike Hrvatske se u ovoj odluci osvrće i na sadržaj prigovora podnositeljice ustavne tužbe, te navodi da je podnositeljica već u prigovoru na izdani prekršajni nalog imala mogućnost istaknuti svoje argumente i predložiti izvođenje određenih dokaza, što nije učinila već je samo općenito navela da poriče počinjenje prekršaja i da se ne osjeća krivom. U takvim okolnostima Ustavni sud Republike Hrvatske zaključuje da je za iznošenje obrane podnositeljica ustavne tužbe imala više puta priliku koju nije iskoristila upravo vlastitim postupanjem.

U predmetu broj: **U-III-3485/2018 u kojem je odluka donesena 28. svibnja 2020.** vezano uz žurni postupak podnositelj ustavne tužbe je prigovarao da mu je povrijeđeno pravo na pravično suđenje jer mu nije omogućeno sudjelovanje u postupku obzirom na to da je tek po primitku presude saznao za niz dokaza koje je sud izveo, poput iskaza svjedoka te nalaza i mišljenja vještaka, a koje on nije bio u mogućnosti osporavati pa da je time onemogućen u kontradiktornom raspravljanju. U svojoj odluci Ustavni sud Republike Hrvatske navodi da članak 29. stavak 2. alineja 6. Ustava Republike Hrvatske i njemu odgovarajući članak 6. stavak 3. točka d) Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda sadrži načelo da prije nego što optuženi može biti osuđen, svi dokazi protiv njega moraju u pravilu biti izvedeni u njegovoj prisutnosti na javnoj raspravi u svrhu kontradiktornog raspravljanja. Kako bi ispitao da li je u konkretnom predmetu došlo do povrede prava na pravično suđenje Ustavni sud Republike Hrvatske proveo je test iz predmeta Europskog suda za ljudska prava Schatschaschwili protiv Njemačke, a nakon toga je rezimirao da je

podnositelj ustavne tužbe osporavanom odlukom bio osuđen za dva prekršaja i to za izazivanje prometne nesreće u kojoj su sudionici zadobili tjelesne ozljede, te za nekorištenje sigurnosnog pojasa. Ustavni sud Republike Hrvatske konstatira da se osuda za izazivanje prometne nesreće temelji isključivo na nalazu i mišljenju vještaka a da u spisu ne postoji nikakav dokaz da je prvostupanjski sud taj nalaz vještaka dostavio obrani kako bi joj omogućio, ne samo saznati za taj dokaz, nego joj dati i priliku da se na njega očituje i da svoje primjedbe, kako to nalaže načelo kontradiktornosti kao jedno od jamstava prava na pravično suđenje. Ustavni sud Republike Hrvatske dalje ističe da se osuda za prekršaj nekorištenja sigurnosnog pojasa temelji na iskazu policijske službenice koja nije bila očevidac prometne nesreće, nego je obavljala očevid nakon nesreće, pa iako nije imala neposrednih saznanja o tome je li podnositelj ustavne tužbe koristio sigurnosni pojas ili ne, prvostupanjski sud prihvatio je kao vjerodostojan njezin iskaz da podnositelj ustavne tužbe nije koristio sigurnosni pojas jer isti nije bio rastegnut. Imajući u vidu da je obrana tražila provođenje dalnjih dokaza, Ustavni sud Republike Hrvatske zaključuje da je u takvim okolnostima prvostupanjski sud bio dužan provesti kontradiktornu raspravu te omogućiti obrani sudjelovati u dokaznom postupku, ispitivati svjedočke, te se očitovati na nalaz i mišljenje vještaka, uključujući i mogućnost vještaku postavljati pitanja. Ocenjujući pravičnost postupka u cijelini, Ustavni sud Republike Hrvatske zaključuje da ako je i bilo kakvih uravnotežujućih čimbenika, oni nisu takvi da bi nadoknadiili teškoće s kojima je obrana bila suočena kao s posljedicom prihvaćanja nalaza i mišljenja vještaka koji obrani nije bio dostavljen i kojeg ona nije imala mogućnost komentirati, kao i s posljedicom prihvaćanja iskaza policijske službenice koja nije imala neposrednih saznanja o prekršaju za koji je podnositelj ustavne tužbe proglašen krivim, slijedom čega je došlo do povrede prava zajamčenih člankom 29. Ustava Republike Hrvatske i članka 6. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

A5.) POVREDA NAČELA KONTRADIKTORNOSTI I KONFRONTACIJSKOG PRAVA U REDOVNOM PREKRŠAJNOM POSTUPKU

Načelo kontradiktornosti, kao sastavnica prava na pravično suđenje, u svojoj suštini predstavlja pravo stanaka da budu nazočne radnjama u postupku i da se sve procesne radnje obavljaju u prisutnosti obje stranke koje imaju pravo pri provođenju tih radnji u postupku zastupati svoje interesе i izražavati svoja stajališta. To znači da okrivljenik ima pravo biti nazočan radnjama koje se provode u postupku i svakako ima pravo biti saslušan prije donošenja odluke. Načelo kontradiktornosti najefikasnije se provodi na glavnoj raspravi, dok, kao što je vidljivo iz naprijed navedenih odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, u žurnom postupku gotovo izostaje, naročito kod striktne primjene članka 222. stavka 2. Prekršajnog zakona.

Što se tiče konfrontacijskog prava, kao sastavnice prava na pravično suđenje, potrebno je istaknuti da iako isto nije dignuto na razinu načela, to nikako ne umanjuje njegovo značenje u kaznenim, pa tako i u prekršajnim postupcima. Bitno je napomenuti da je to isključivo pravo okrivljenika a svodi se na to da okrivljenik barem jednom u postupku ima mogućnost djelotvorno ispitati svjedoka optužbe, pri čemu termin „svjedok optužbe“ treba u skladu s praksom Europskog suda za ljudska prava tumačiti šire, pa se tu ubrajaju svi dokazi optužbe, dakle i personalni i materijalni dokazi koji terete okrivljenika. Dakle, pod termin „svjedok optužbe“ ubrajaju se ne samo svjedoci, već i vještaci, suokrivljenici i razne isprave, odnosno sve što kao

dokaz protiv okrivljenika predlaže tužitelj. Obzirom da je konfrontacijsko pravo okrivljenikovo pravo, a ne i njegova procesna obveza, okrivljenik se tog svojeg prava može i odreći, a što se u pravilu događa neispričanim nedolaskom na ročište na koje je uredno pozvan.

U svojoj odluci broj: **U-III-2967/2019 od 18. veljače 2021.** Ustavni sud Republike Hrvatske našao je povredu prava podnositelja ustavne tužbe na pravično suđenje u redovnom prekršajnom postupku u kojem je bilo održano nekoliko ročišta na kojima su iskaze dali podnositelj ustavne tužbe kao okrivljenik, te njegova majka kao svjedok predmetnog događaja. Kao svjedok u postupku pozivan je više puta i policijski službenik koji se nije odazvao pozivima suda, nakon čega je prvostupanjski sud zatražio njegovo ispitavanje zamolbenim putem pred drugim sudom, o čemu obrana nije bila obaviještena, tako da je svjedok policijski službenik dao svoj iskaz bez prisutnosti obrane. Ustavni sud Republike Hrvatske napomenuo je da nije bilo niti jednog razloga da se obrana ne obavijesti o ispitivanju svjedoka zamolbenim putem te na taj način omogući prisutnost obrani tom ispitivanju i postavljanju pitanja tom svjedoku. Ustavni sud Republike Hrvatske dodaje u toj odluci da su iskaz policijskog službenika i alkotestiranje koje je također on proveo jedini dokazi koji terete podnositelja ustavne tužbe, pa da je stoga trebalo omogućiti obrani da ispita tog svjedoka.

Ustavni sud Republike Hrvatske odlukom broj: **U-III-5120/2021 od 18. svibnja 2022.** odbio je ustavnu tužbu podnositelja, pravne osobe i njezine odgovorne osobe, u kojoj je isticano da je prvostupanjski sud pogrešno ocijenio neopravdanim razlog njihove spriječenosti da pristupe ročištu zakazanom za 12. rujna 2019. pa da je tako proveo postupak bez sudjelovanja podnositelja ustavne tužbe, uskrativši im time pravo na obranu. U ustavnoj tužbi su istaknuli i to da je prvostupanjski sud propustio pozvati okrivljenu pravnu osobu na imenovanje predstavnika koji bi ju zastupao u prekršajnom postupku. Uvidom u dostavljeni prvostupanjski spis Ustavni sud Republike Hrvatske je utvrdio da se podnositelji ustavne tužbe nisu odazvali uredno dostavljenim pozivima za glavnu raspravu određenu za 6. rujna 2018. i 25. listopada 2018., dok je na rasprave zakazane za 16. siječnja 2019. i 30. travnja 2019. pristupio samo njihov branitelj koji je na raspravi od 30. travnja 2019. ispričao izostanak okrivljene odgovorne osobe, nakon čega je ta rasprava odgođena, a na ročište 12. rujna 2019. podnositelji ustavne tužbe se nisu odazvali iako su pozive uredno primili. Svoj izostanak ispričali su navodima da isti dan imaju ročište na drugom sudu o čemu su dostavili dokaz, no tu ispriku nije prihvatio prvostupanjski sud, već je održao glavnu raspravu i izvršio uvid u dokumentaciju koja prileži spisu. Ustavni sud Republike Hrvatske primjećuje da u takvim okolnostima kada su se okrivljenici više puta oglušili na uredno dostavljene pozive za glavnu raspravu a uz to da je prvostupanjski sud već jednom na traženje podnositelja ustavne tužbe odgodio ročište, ne ukazuje se opravdanom još jedna odgoda glavne rasprave. Ustavni sud je također iz prvostupanjskog spisa utvrdio da je okrivljenicima uredno uručena obavijest o počinjenom prekršaju u kojoj je bilo navedeno da se glavna rasprava može održati bez njihove nazočnosti, tako da su okrivljenici mogli predvidjeti posljedice svojeg nedolaska na raspravu na koju su uredno pozvani, a uz to da su u pisanoj obrani imali mogućnost istaknuti svoju obranu, a što nisu učinili. Stoga Ustavni sud Republike Hrvatske zaključuje da je podnositeljima ustavne tužbe omogućeno sudjelovanje u postupku i prisutnost na raspravi u svrhu kontradiktornog raspravljanja, a da su se oni svojim nedolascima na rasprave i jednom odgodom

ročišta sami doveli u situaciju da nisu sudjelovali u predmetnom postupku. U svojoj odluci Ustavni sud Republike Hrvatske dodao je i to da iz spisa prvostupanjskog suda jasno proizlazi da je pozivom na glavnu raspravu određenu za 6. rujna 2018. okrivljena pravna osoba bila pozvana na imenovanje svojeg predstavnika u prekršajnom postupku, a slijedom svega istaknutog da nema povrede prava na pravično suđenje u konkretnom predmetu.

A6.) POVREDA NAČELA NEPOSREDNOSTI

Načelo neposrednosti važan je element poštenog kaznenog, pa tako i prekršajnog postupka iz razloga što opažanja suda o ponašanju i vjerodostojnosti svjedoka mogu imati bitne posljedice za okrivljenika. Europski sud za ljudska prava utvrdio je povedu članka 6. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda u predmetu Cerovšek i Božičnik protiv Slovenije (zahtjev br. 68939/12 i 68949/12 od 7. ožujka 2017.) jer obrazloženja odluka u tim predmetima protiv podnositelja zahtjeva, odnosno njihove osude i kazne, nije dao sudac pojedinac koji ih je izrekao, već drugi suci koji nisu sudjelovali u suđenju.

Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske u predmetu broj: **U-III-1774/2019 od 10. prosinca 2020.** pokazuje da i Ustavni sud Republike Hrvatske povredu načela neposrednosti podvodi pod povedu prava na pravično suđenje iz članka 29. Ustava Republike Hrvatske. U toj odluci Ustavni sud Republike Hrvatske našao je povedu prava podnositelja ustavne tužbe na pravično suđenje zbog toga što je žurni postupak u početku vodila jedna sutkinja prvostupanjskog suda koja je ispitala podnositelja ustavne tužbe kao okrivljenika, svjedoke i drugog sudionika prometne nesreće, te je zadnje ročište odgođeno, da bi nakon toga predmet dobila u rad druga sutkinja prvostupanjskog suda koja je, bez da je o tome izvijestila podnositelja ustavne tužbe, sastavila zapisnik o žurnom postupku na kojem je pročitana obrana okrivljenika, te ostali zapisnici, nakon čega je ocijenila da je stanje stvari dovoljno razjašnjeno i zaključila je ročište, te izradila presudu. Uvidom u spis predmeta, Ustavni sud Republike Hrvatske je utvrdio da je u prekršajnom postupku jedna sutkinja provela cijeli dokazni postupak, a druga donijela presudu u kojoj je navela sve izvedene dokaze i ocijenila ih, a neposredno prije donošenja odluke sastavila je zapisnik o provođenju određenih radnji u postupku bez sazivanja rasprave, tako da podnositelj ustavne tužbe prije donošenja presude nije bio niti obaviješten o promjeni sastava suda koji je donio presudu u njegovom predmetu. Ustavni sud Republike Hrvatske zaključuje u toj odluci da kako sutkinja koja je donijela presudu nije osobno sudjelovala u izvođenju dokaza niti je o posrednom izvođenju dokaza čitanjem zapisnika o ispitivanju okrivljenika i svjedoka dobila suglasnost podnositelja ustavne tužbe ili njegove braniteljice, da je došlo do povrede načela neposrednosti kao temeljnog načela prekršajnog postupka koje je kao posebna povreda postupka propisana člankom 195. stavkom 1. točkom 1. Prekršajnog zakona.

A7.) POVREDA PRAVA NA PRISTUP SUDU

Člankom 18. stavkom 1. Ustava Republike Hrvatske zajamčeno je pravo na žalbu protiv pojedinačnih pravnih akata donesenih u postupku prvog stupnja pred sudom ili drugim ovlaštenim tijelom. To ustavno pravo pretočeno je i u Prekršajni

zakon, pa tako članak 191. stavak 1. Prekršajnog zakona propisuje da protiv presude prvostupanjskog suda ovlaštene osobe mogu podnijeti žalbu u roku od osam dana od dana dostave prijepisa presude, dok članak 211. stavak 1. Prekršajnog zakona uređuje pravo na žalbu protiv rješenja prvostupanjskog suda, a članak 235. stavak 1. i članak 241. stavak 1. Prekršajnog zakona propisuje da se protiv prekršajnog naloga, odnosno obavezognog prekršajnog naloga, može u roku od osam dana po primitku istog podnijeti prigovor izdavatelju prekršajnog naloga, odnosno obavezognog prekršajnog naloga.

Iako je člankom 123. stavkom 4. Prekršajnog zakona propisano da ako posljednji dan roka za predaju nekog podneska pa tako i pravnog lijeka pada na državni praznik ili blagdan ili u subotu ili u nedjelju, ili u koji drugi dan kad državno tijelo nije radilo, rok istječe protekom prvoga sljedećeg radnog dana, Ustavni sud Republike Hrvatske je u nekim predmetima našao povredu prava na pristup суду zajamčenog člankom 29. stavkom 1. Ustava Republike Hrvatske jer je prvostupanjski sud pogrešno odbacio pravni lik podnositelja ustanove tužbe, zanemarivši prilikom donošenja takve odluke članak 123. stavak 4. Prekršajnog zakona. Tako u odluci broj: **U-III-4249/2019 od 10. ožujka 2021.** Ustavni sud Republike Hrvatske navodi da je okrivljenik osuđujući presudu zaprimio 23. svibnja 2018. putem Zatvora u Zagrebu, te da je žalbu podnio putem punomoćnika preporučenom pošiljkom 1. lipnja 2018., a ista je zaprimljena u prvostupanjskom суду 4. lipnja 2018. Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske odbacio je žalbu okrivljenika kao nepravodobnu, ocijenivši da je izjavljena izvan zakonom propisanog roka od osam dana. Ustavni sud Republike Hrvatske je našao da je prilikom ocjene dopuštenosti žalbe i ocjene njezine pravodobnosti Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske pogrešno protumačio da je 31. svibnja 2018. bio posljednji dan za izjavljivanje žalbe, obzirom da je taj dan prema članku 1. Zakona o blagdanima, spomendanima i neradnim danima u Republici Hrvatskoj²⁰, bio kalendarски označen kao državni blagdan, Tijelovo, pa da je to u konačnici rezultiralo nemogućnošću podnositelja ustanove tužbe da ostvari pravo na pristup суду.

Ustavni sud Republike Hrvatske u svojoj odluci broj: **U-III-416/2014 od 13. ožujka 2018.** utvrdio je istu povredu počinjenu na način da je prvostupanjski sud odbacio kao nepravodobnu žalbu podnositelja ustanove tužbe podnesenu protiv osuđujuće presude. Odlučujući o žalbi na rješenje prvostupanjskog suda o odbačaju pravnog lijeka kao nepravodobnog, Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske odbio je kao neosnovanu žalbu podnositelja ustanove tužbe i potvrdio rješenje prvostupanjskog suda, navevši pritom u obrazloženju svoje odluke da je prvostupanjski sud pravilno utvrdio da je okrivljeniku presuda uručena 29. studenog 2012. a da je žalbu podnesenu putem branitelja okrivljenik, prema prijemnom štambilju prvostupanjskog suda, podnio osobno 10. prosinca 2012., odnosno po proteku zakonskog roka od osam dana. Međutim, iz prvostupanjskog spisa predmeta Ustavni sud Republike Hrvatske je našao da je podnositelj ustanove tužbe podnio još jednu žalbu na prvostupanjsku presudu i to preporučenom pošiljkom putem pošte 6. prosinca 2012. o čemu prileži potvrda o primitku preporučene pošiljke, te u svojoj odluci Ustavni sud Republike Hrvatske navodi da je drugostupanjski sud svoje rješenje u kojem je dao svoju ocjenu o neosnovanosti žalbe podnositelja ustanove tužbe kojim je ukazivao na

²⁰ Zakon o blagdanima, spomendanima i neradnim danima u Republici Hrvatskoj („Narodne novine“ broj: 33/96, 96/01, 13/02, 112/05, 59/06, 55708, 74/11 i 130/11)

propust prvostupanjskog suda da uzme u obzir činjenicu da je žalba podnesena preporučenom pošiljkom u zakonskom roku, obrazložio nedostatno, ne navodeći zašto potvrdu o primitku preporučene pošiljke ne smatra vjerodostojnim dokazom, slijedom čega je došlo do povrede prava podnositelja ustavne tužbe na pravično suđenje.

U dva predmeta uzeta za potrebe ovog rada Ustavni sud Republike Hrvatske odlučivao je o ustavnim tužbama vezanim uz odbačaj nepravodobnih prigovora podnositelja ustavnih tužbi podnesenih protiv izdanih prekršajnih naloga. U predmetu broj: **U-III-4603/2018 u kojem je odluka donesena 11. srpnja 2019.** Ustavni sud Republike Hrvatske je uvidom u prvostupanjski spis našao da je podnositelj ustavne tužbe obavezni prekršajni nalog primio 3. ožujka 2018. a da je prvostupanjski sud odbacio prigovor kao nepravodoban uz obrazloženje da je prigovor podnositelj ustavne tužbe podnio tek 15. ožujka 2018. što je razvidno iz prijemnog štambilja postaje prometne policije, dakle nakon proteka roka iz članka 241. stavka 1. Prekršajnog zakona. U svojoj odluci Ustavni sud Republike Hrvatske navodi da podnositelj u ustavnoj tužbi tvrdi da je prigovor protiv obavezognog prekršajnog naloga podnio putem branitelja i to putem pošte, preporučenom pošiljkom 12. ožujka 2018. te je uz ustavnu tužbu priložio presliku prijemne knjige u kojoj je navedena preporučena pošiljka upućena 12. ožujka 2018. izdavatelju obavezognog prekršajnog naloga. Ustavni sud Republike Hrvatske je uvidom u spis prvostupanjskog suda kojem prileži spis postaje prometne policije koja ja izdala obavezni prekršajni nalog, utvrdio da se na obaveznom prekršajnom nalogu nalazi otisak prijamnog štambilja postaje prometne policije iz kojeg je vidljiv samo datum 15. ožujka 2018. a da pritom nije navedeno da li je prigovor predan osobno ili putem pošte i kojom vrstom poštanske pošiljke, niti spisu prileži omotnica o prispjeću pošiljke putem pošte. Ustavni sud Republike Hrvatske primjećuje da je prvostupanjski sud zaključio da je podnositelj ustavne tužbe prigovor podnio nepravodobno 15. ožujka 2018. ali nije obrazložio zbog čega je, na temelju očito nepotpunih podataka o načinu i datumu podnošenja prigovora, zaključio da je datum primitka kod postaje prometne policije istovjetan datumu podnošenja prigovora, slijedom čega Ustavni sud Republike Hrvatske zaključuje da je podnositelju ustavne tužbe povrijeđeno pravo na pravično suđenje. Ustavni sud Republike Hrvatske na temelju istovjetnih činjenica isto zaključuje i u odluci broj: **U-III-7705/2014 od 2. ožujka 2017.**

U odluci broj: **U-III-1618/2021 od 16. rujna 2021.** Ustavni sud Republike Hrvatske našao je povredu prava podnositelja ustavne tužbe na pravično suđenje i povredu „prava na sud“ jer je prvostupanjski sud odbacivši prigovor okrivljene pravne osobe i njezine odgovorne osobe, pogrešno utvrdio da je izjavljeni prigovor na obavezni prekršajni nalog podnesen nepravodobno jer prvostupanjski sud nije uzeo u obzir da je zadnji dan roka pada na neradni dan, odnosno na državni blagdan.

Ustavni sud Republike Hrvatske u svojoj odluci broj: **U-III-456/2016 od 16. ožujka 2016.** navodi da je uvidom u spis prvostupanjskog suda utvrdio da prvostupanjski sud prilikom izrade presude nije naveo potpunu adresu na koju se treba dostaviti presuda podnositelju ustavne tužbe, te se pošiljka vratila neuručena jer da ta ulica spada u drugo dostavno područje. Isto tako je iz prvostupanjskog spisa utvrđeno da nakon toga prvostupanjski sud nije niti pokušao po drugi puta dostaviti presudu podnositelju ustavne tužbe uz navođenje njegove potpune adrese, niti je iz spisa vidljivo da je dostava te presude vršena putem oglasne ploče suda iz čega bi

se moglo zaključiti da je prvostupanjski sud utvrdio da je podnositelj promijenio boravište bez da je o tome obavijestio sud u smislu članka 145. stavka 5. Prekršajnog zakona, pa Ustavni sud Republike Hrvatske zaključuje da je na opisani način uskraćena podnositelju ustavne tužbe mogućnost podnošenja žalbe na prvostupanjsku presudu. Tom odlukom Ustavni sud Republike Hrvatske je ukinuo presudu Visokog prekršajnog suda Republike Hrvatske iako njome nije odlučivano o žalbi podnositelja ustavne tužbe, ali je podredno odlučeno o podnositelju jer mu je po žalbi tužitelja na prvostupanjsku presudu određena dodatna zaštitna mjera, pri čemu Ustavni sud Republike Hrvatske zaključuje da je to jedini način da se podnositelju ustavne tužbe omogući ostvarivanje njegovog ustavnog prava na žalbu. Istom odlukom Ustavni sud Republike Hrvatske odredio je da će prvostupanjski sud podnositelju uredno dostaviti svoju prvostupanjsku presudu kako bi mu se dala mogućnost podnošenja žalbe, o kojoj će, ako je pravovremeno podnese, zajedno sa žalbom tužitelja odlučivati Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske.

A8.) POVREDA PRAVA NA ŠUTNJU

U svojoj odluci broj: **U-III-3945/2019 od 15. srpnja 2021.** Ustavni sud Republike Hrvatske je naveo da je uvidom u prvostupanjski spis utvrdio da je podnositelj ustavne tužbe u prigovoru na prekršajni nalog osporio krivnju, te je predložio provođenje redovnog postupka i provođenje dokaza njegovim ispitivanjem, ispitivanjem policijskog službenika koji je utvrdio počinjenje prekršaja i njegovo suočenje s podnositeljem ustavne tužbe, te prometno i toksikološko vještačenje. Na raspravi 18. travnja 2019. podnositelj ustavne tužbe izjavio je da će se braniti šutnjom, dok je nakon provođenja svih dokaza na ročištu 2. srpnja 2019. branitelj okrivljenika predložio da se na iduću raspravu pozove podnositelj kako bi iznio obranu, no taj dokazni prijedlog je odbijen te je zakazano ročište za objavu presude za 5. srpnja 2019. pri čemu je prvostupanjski sud dodao da će podnositelja pozvati da iznese obranu samo ako do 4. srpnja 2019. dostavi medicinsku dokumentaciju iz koje je vidljivo da zbog teško narušenog zdravlja nije mogao pristupiti na održano ročište. Podneskom od 3. srpnja 2019. branitelj je u spis dostavio potvrdu liječnika podnositelja ustavne tužbe u kojoj je bilo navedeno da je okrivljenik morao mirovati od 1. do 3. srpnja 2019. Ustavni sud Republike Hrvatske u ovom predmetu primjećuje da prvostupanjski sud nije uvažio liječničku potvrdu jer je smatrao da je uz nju trebala biti dostavljena medicinska dokumentacija koja potvrđuje ono što je liječnik obiteljske medicine u potvrdi napisao. Osim toga, nastavlja Ustavni sud Republike Hrvatske, prvostupanjski sud je smatrao da je tu potvrdu lako pribaviti insinuirajući da je očito neistinito ono što u njoj piše, pa stoga nije odredio ročište na kojeg bi pozvao podnositelja ustavne tužbe, čime je onemogućio podnositelja ustavne tužbe u korištenju prava da obranu iznese pa makar i na kraju dokaznog postupka, a što je opravdao i činjenicom da se podnositelj ustavne tužbe cijelo vrijeme branio šutnjom. Ustavni sud Republike Hrvatske ističe da su pravo na šutnju i povlastica od samooptuživanja u samom središtu pojma pravičnog postupka iz članka 29. Ustava Republike Hrvatske i članka 6. Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, te da ta prava štite okrivljenika od nepropisne prisile tijela kaznenog progona odnosno pribavljanja dokaza njegova iskaza primjenom prisile ili prijetnje. Ustavni sud Republike Hrvatske dodaje da se svaki okrivljenik tim pravima može koristiti kad god to želi, a iz korištenja tim pravima ne smiju biti doneseni nikakvi za njega nepovoljni zaključci, te da se tih prava okrivljenik može odreći ali čak i u toj

situaciji on može iskazivati tijekom postupka, ako to želi. Ustavni sud Republike Hrvatske zaključuje da je očito prvostupanjski sud zanemario ta ustavna i konvencijska prava obrane, a uz to je Ustavni sud Republike Hrvatske ocijenio proizvoljnim to što prvostupanjski sud nije prihvatio dostavljenu liječničku potvrdu, navodeći da je notorna činjenica da je liječnička potvrda isprava i da se pretpostavlja da je istinito ono što je u njoj navedeno, a uz to da je prilikom odmjeravanja kazne prvostupanjski sud podnositelju ustavne tužbe uzeo otegovitim to što okrivljenik nije pomogao суду u utvrđivanju činjeničnog stanja i što okrivljenik prekršaje nije priznao, slijedom čega je sveukupni postupak protiv podnositelja ustavne tužbe bio nepravičan.

A9.) POVREDA PRAVA NA SUĐENJE U RAZUMNOM ROKU

Odlukom broj: **U-III Bi-2808/2021 od 12. travnja 2022.** Ustavni sud Republike Hrvatske usvojio je ustavnu tužbu podnositeljice, dosudivši joj zadovoljštinu u iznosu od 20.000,00 kuna na teret državnog proračuna, navevši da prekršajni postupak traje prekomjerno dugo, pri čemu niti složenost predmeta a niti ponašanje stranaka ne mogu pružiti opravdanje prvostupanjskom суду da još nije dovršio predmet. Uvidom u prvostupanjski spis Ustavni sud Republike Hrvatske je našao da je 31. listopada 2018. tužitelj podnio optužni prijedlog prvostupanjskom суду protiv dva okrivljenika radi počinjenja prekršaja iz članka 13. Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira²¹, te da je vođen žurni postupak u kojem su oba okrivljenika saslušana na ročištu održanom 31. listopada 2018., nakon čega je prvostupanjski суд 8. studenog 2018. zatražio zamolbeno saslušanje podnositeljice ustavne tužbe kao svjedoka i svjedoka U.U. Zapisnik o zamolbenom saslušanju podnositeljice ustavne tužbe kao svjedoka od 31. siječnja 2019. dostavljen je prvostupanjskom суду 14. veljače 2019. dok svjedok U.U. nije ispitán jer se nije odazvao na ročište. Podnositeljica je 18. veljače 2021. podnijela prvostupanjskom суду zahtjev za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku, nakon čega je prvostupanjski суд zakazao ročište za 12. ožujka 2021. koje je odgođeno zbog nedolaska svjedoka U.U. i tužitelja, te je dopisom zatraženo zamolbeno saslušanje svjedoka V.V., dok je predsjednica prvostupanjskog суда svojim rješenjem od 13. travnja 2021. odbacila zahtjev podnositeljice za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku uz obrazloženje da je podnositeljica svjedok a ne stranka u prvostupanjskom predmetu. Zamolbeni суд je 3. rujna 2021. dostavio prvostupanjskom суду zapisnik o ispitivanju svjedoka V.V. od 30. kolovoza 2021. Prvostupanjski суд je 28. siječnja 2022. izdao dovedbeni nalog za svjedoka U.U. a ročište zakazano za 11. veljače 2022. odgođeno je te je određeno da će se iduće zakazati naknadno nakon što prvostupanjski суд dobije od tužitelja povratnu informaciju o neprovođenju dovedbenog naloga za svjedoka U.U. Ustavni суд Republike Hrvatske ukazuje na neaktivnost prvostupanjskog суда koja je doprinijela duljini postupka na način da je od dana kada je prvostupanjskom суду dostavljen zapisnik o ispitivanju podnositeljice ustavne tužbe (14. veljače 2019.) do dana kada je prvostupanjski суд zatražio zamolbeno saslušanje svjedoka V.V. (12. ožujka 2021.) prošlo više od dvije godine, a da je nakon što je odgođeno ročište zakazano za 12. ožujka 2021. zbog nedolaska svjedoka U.U., prvostupanjski суд tek 28. siječnja 2022., dakle nakon deset mjeseci, izdao dovedbeni nalog za navedenog svjedoka, a ročište zakazano za 11. veljače 2022. da je ponovno odgođeno jer dovedbeni nalog

²¹ Zakon o prekršajima protiv javnog reda i mira („Narodne novine“ broj: 5/90, 30/90, 47/90, 29/94)

nije proveden. Ustavni sud Republike Hrvatske zaključuje da je posljedica ovakvog postupanja prvostupanjskog suda da nakon više od tri godine od napada na podnositeljicu ustawne tužbe odgovorne osobe i dalje nisu utvrđene i pozvane na odgovornost, te je izrekom svoje odluke Ustavni sud Republike Hrvatske obvezao prvostupanjski sud da je u najkraćem mogućem roku, ali ne duljem od 60 dana, od dana objave odluke u „Narodnim novinama“ dužan donijeti odluku u tom predmetu.

B) POVREDE DRUGIH PRAVA ZAJAMČENIH USTAVOM REPUBLIKE HRVATSKE

B1.) POVREDA NAČELA NE BIS IN IDEM

Načelo ne bis in idem povezuje se s pravom na pravični postupak iz članka 6. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda. Osim što predstavlja temeljno ljudsko pravo, načelo ne bis in idem predstavlja procesnu smetnju za vođenje drugog postupka o istoj pravnoj stvari. Prema judikaturi Ustavnog suda Republike Hrvatske načelo ne bis in idem vrijedi ako je istoj osobi za isto djelo već pravomoćno presuđeno meritornom sudskom odlukom, dakle osuđujućom ili oslobođajućom presudom u kojoj je odlučeno o krivnji. Međutim u slučaju da je u kaznenom postupku donesena formalna odluka, odnosno odbijajuća presuda, primjerice zbog nastupa zastare ili neke druge procesne smetnje, u načelu neće vrijediti načelo ne bis in idem iz članka 31. stavka 2. Ustava Republike Hrvatske²², bez obzira je li drugom presudom obuhvaćen isti činjenični opis. Isto tako ako je u prekršajnom postupku doneseno rješenje o obustavi postupka zbog nastupa zastare, ne postoje okolnosti koje isključuju kazneni progon počinitelja za kazneno djelo koje obuhvaća isti činjenični supstrat.

Odlukom Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: **U-III-410/2010 od 30. ožujka 2016.** usvojena je ustawna tužba podnositelja u kojoj je isticao povredu članka 31. stavka 2. Ustava Republike Hrvatske, konkretno povredu načela ne bis in idem jer je za isto djelo suđen i u prekršajnom i u kaznenom postupku. U prekršajnom postupku podnositelj ustawne tužbe proglašen je krivim zbog prekršaja iz članka 18. stavka 1. Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji, počinjenog verbalnim napadom i vrijeđanjem supruge dana 4. srpnja 2008. Tijekom prvostupanjskog prekršajnog postupka okrivljenik je isticao da se vodi i kazneni postupak, no prvostupanjski sud takvu obranu nije prihvatio s obrazloženjem da kaznena presuda nije pravomoćna i da kao takva ne obavezuje sud. Ustavni sud Republike Hrvatske izvršio je uvid u prvostupanske spise te je utvrdio da je podnositelj ustawne tužbe u kaznenom postupku oslobođen od optužbe da bi u razdoblju od 25. srpnja 2004. do 25. srpnja 2008. učestalo napadao svoju suprugu nazivajući je pogrdnim imenima, zabranjivao joj komunikaciju sa susjedima, zbog čega je ona višestruko pokušala izvršiti suicid, te je na taj način doveo u položaj nemoći i ugrozio njezino dostojanstvo, dakle kao član obitelji nasiljem, zlostavljanjem i osobito drskim ponašanjem doveo drugog člana

²² Članak 31. stavak 2. Ustava Republike Hrvatske glasi: Nikome se ne može ponovno suditi niti ga se može kazniti u kaznenom postupku za kazneno djelo za koje je već pravomoćno oslobođen ili osuđen u skladu sa zakonom.

obitelji u ponižavajući položaj. Kako je u prekršajnom postupku okrivljenik proglašen krivim za vrijedanje supruge dana 4. srpnja 2008., to djelo je jedno od inkriminiranih ponašanja podnositelja počinjenih u razdoblju navedenom u kaznenoj presudi. Ustavni sud Republike Hrvatske zaključio je da kako je presuda donesena u kaznenom postupku postala pravomoćna 7. kolovoza 2009., a Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske je svoju potvrđujuću odluku donio dana 3. rujna 2009., da je Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske nesankcioniranjem povrede načela ne bis in idem, dopustio duplicitiranje postupaka, svjestan činjenice da je protiv podnositelja ustavne tužbe bio pokrenut i vođen kazneni postupak, a čak što više da se u obrazloženju svoje odluke Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske nije uopće očitovao na takve žalbene navode podnositelja ustavne tužbe.

U predmetu broj: U-III-2129/2018. u kojem je donesena odluka dana 5. lipnja 2019. Ustavni sud Republike Hrvatske usvojio je ustavnu tužbu jer je iz prvostupanjskog spisa utvrdio da je tužitelj dostavio prvostupanjskom sudu 14. srpnja 2015. Izjavu za donošenje odluke o prekršaju na temelju sporazuma sklopljenog između tužitelja i podnositelja ustavne tužbe zbog počinjenog prekršaja iz članka 14. Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira, te da je taj sporazum prihvaćen od strane prvostupanjskog suda pa je presudom broj: PpJ-241/15-3 od 14. kolovoza 2015. podnositelj ustavne tužbe proglašen krivim za prekršaj iz članka 14. Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira te mu je izrečena novčana kazna u iznosu od 150,00 kuna. Ustavni sud Republike Hrvatske je također uvidom u dostavljeni spis utvrdio da je rješenjem prvostupanjskog suda broj: PpJ-241/15-3 od 1. listopada 2015. odbačen sporazum i nastavljeno je vođenje prekršajnog postupka koje je rezultiralo donošenjem osuđujuće presude broj: PpJ-241/15-18 od 27. studenog 2015. za potpuno isti događaj te je podnositelju ustavne tužbe izrečena novčana kazna od 180,00 kuna. Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske odbio je žalbeni navod podnositelja ustavne tužbe da bi se radilo o presuđenoj stvari. Ustavni sud Republike Hrvatske primjećuje da je u trenutku donošenja prvostupanske presude 27. studenog 2015. već postojala ranija presuda od 14. kolovoza 2015. koja se odnosila na isti činjenično i pravno opisani događaj, a da se Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske nije očitovao na činjenicu da je u istom predmetu podnositelj ustavne tužbe već kažnjen za isti prekršaj. Stoga Ustavni sud Republike Hrvatske zaključuje da je došlo do povrede iz članka 31. stavka 2. Ustava Republike Hrvatske.

B2.) POVREDA NAČELA ZAKONITOSTI

Primjena načela zakonitosti zajamčena je člankom 31. stavkom 1. Ustava Republike Hrvatske²³ i člankom 7. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, a njegova primjena pretočena je i u odredbu članka 2. stavka 3. Prekršajnog zakona kojom je propisano da nitko ne može biti kažnjen niti se prema njemu može primijeniti druga prekršajnopravna sankcija za djelo koje prije nego što je bilo počinjeno, nije bilo zakonom ili međunarodnim pravom ili odlukom jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave određeno kao prekršaj i za koji zakonom ili

²³ Članak 31. stavak 1. Ustava Republike Hrvatske glasi: Nitko ne može biti kažnjen za djelo koje prije nego što je počinjeno nije bilo utvrđeno zakonom ili međunarodnim pravom kao kazneno djelo, niti mu se može izreći kazna koja nije bila određena zakonom. Ako zakon nakon počinjenog djela odredi blažu kaznu, odredit će se takva kazna.

odlukom jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave nije bilo propisano koja se vrsta i mjera prekršajnopravne sankcije počinitelju može izreći, odnosno primijeniti.

Ustavni sud Republike Hrvatske je svojom odlukom broj: **U-III-573/2020 od 7. travnja 2022.** odbio ustawnu tužbu podnositelja koji je bio proglašen krivim za prekršaj iz članka 61. stavka 1. točke 11. Zakona o provedbi carinskog zakonodavstva Europske unije, počinjenog time da kao vozač prijevoznog sredstva nije spriječio od oštećenja sredstvo za prepoznavanje robe jer je na prikolici cerada, koja je omotana oko stranica prikolice i kroz koju je provedena carinska sajla i na koju je stavljen carinsko obilježje, razrezana na krovu prikolice, a u tovarnom prostoru su djelatnici carine našli tri osobe koje su strani državljeni. Za počinjeni prekršaj podnositelj ustawne tužbe kažnen je novčanom kaznom od 42.000,00 kuna. U ustawnoj tužbi podnositelj je isticao da carinsko uže i carinsko obilježje nisu bili kritične zgode oštećeni, već da je cerada na krovu vozila bila prerezana, a da je cerada sastavni dio prijevoznog sredstva koja štiti tovarni prostor, no da se ista ne može smatrati carinskim obilježjem, te da je on poduzeo sve radnje da do oštećenja carinskog obilježja ne dođe, slijedom čega smatra da djelo koje mu se stavlja na teret nije prekršajno djelo. Člankom 61. stavkom 1. točkom 11. Zakona o provedbi carinskog zakonodavstva Europske unije propisano je da će se kazniti novčanom kaznom od 2.000,00 do 50.000,00 kuna fizička osoba ako ne spriječi oštećenje ili uništenje ili uklanjanje sredstva za prepoznavanje robe stavljenog sukladno članku 192. Uredbe (EU) br. 952/2013, iz čega se jasno može zaključiti da je vozač prijevoznog sredstva dužan spriječiti od oštećenja sredstvo za prepoznavanje robe. Ustavni sud Republike Hrvatske stoga zaključuje da je djelo, za koje je podnositelj ustawne tužbe proglašen krivim, u vrijeme kada je počinjeno, predstavljalo prekršajno djelo s dovoljnom preciznošću i predvidljivošću prema članku 61. stavku 1. točki 11. Zakona o provedbi carinskog zakonodavstva Europske unije, a da je Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske obrazložio svoje stajalište zašto se oštećenje cerade, na koju je bila stavljen plomba, može u konkretnom slučaju smatrati oštećenjem carinskog obilježja, naročito imajući u vidu da je to oštećenje omogućilo pristup robi u tovarnom prostoru. Stoga Ustavni sud Republike Hrvatske nalazi da je neosnovan prigovor podnositelja ustawne tužbe da je došlo do povrede članka 31. stavka 1. Ustava Republike Hrvatske.

Gotovo identično obrazloženje Ustavni sud Republike Hrvatske dao je u svojoj odluci broj: **U-III-1133/2020 od 3. ožujka 2022.** koja se također odnosi na pitanje povrede načela zakonitosti vezano uz primjenu članka 61. stavka 1. točke 11. Zakona o provedbi carinskog zakonodavstva Europske unije.

Međutim u svojoj odluci broj: **U-III-5266/2019 od 8. rujna 2021.** Ustavni sud Republike Hrvatske je našao povedu načela zakonitosti, te je usvojio ustawnu tužbu podnositelja koji su kao pravna osoba i njezina odgovorna osoba proglašeni krivima zbog prekršaja iz članka 60. stavka 1. i 3. i točke 4. Odluke o reklamiranju na području grada Dubrovnika („Službeni glasnik Grada Dubronika“ broj: 13/18), počinjenog time da su 21. lipnja 2018. na javnoj površini u Ulici Placa u Dubrovniku usmeno reklamirali ugostiteljsku ponudu za i u korist okrivljene pravne osobe koja je vlasnik objekta bistro „Korta“, odnosno što su dozvolili obavljanje usmenog reklamiranja bez odobrenja Grada Dubrovnika, te su kažneni novčanim kaznama. Podnositelji u ustawnoj tužbi navode da je osporena odluka nezakonita iz razloga što

je Odluka o reklamiranju na području grada Dubrovnika, na temelju koje su kažnjeni, objavljena 19. lipnja 2018. a stupila na snagu 27. lipnja 2018., te da je stoga primijenjena retroaktivno. Istaknuli su i to da članak 60. stavak 1. predmetne Odluke o reklamiranju ne predviđa kažnjavanje za djelo za koje su proglašeni krivim, dok članak 60. stavak 3. točka 4. u toj Odluci o reklamiranju uopće ne postoji. Ustavni sud Republike Hrvatske zaključuje da su podnositelji osporenom presudom proglašeni krivim za djelo počinjeno 21. lipnja 2018., odnosno u vrijeme kada predmetna Odluka o reklamiranju još nije bila na snazi, nego je na snazi bio Pravilnik o reklamiranju („Službeni glasnik Grada Dubrovnika“ broj: 2/11, 1/12, 2/12, 12/12 i 10/13), a ono što je bilo ključno utvrditi i odgovoriti je to da li je djelo podnositelja ustanove tužbe u trenutku kada je počinjeno bilo propisano kao prekršaj odnosno je li predstavljalo prekršaj opisan dovoljnom preciznošću, te postoji li kontinuitet u kažnjavanju podnositelja ustanove tužbe, s obzirom da je u vrijeme počinjenja prekršaja bio na snazi Pravilnik o reklamiranju. Ustavni sud Republike Hrvatske ističe da je takva analiza i utvrđenje potpuno izostalo od strane prvostupanjskog suda, zbog čega je nadležni sud propustio utvrditi sa stajališta članka 31. stavka 1. Ustava Republike Hrvatske, ulazi li čin podnositelja u definiciju prekršaja za koji su proglašeni krivima, te je li bilo predvidljivo da bi takav njihov čin mogao predstavljati prekršaj. Stoga je Ustavni sud Republike Hrvatske utvrdio da je došlo do povrede prava iz članka 31. stavka 1. Ustava Republike Hrvatske.

Ustavni sud Republike Hrvatske bavio se pitanjem povrede načela zakonitosti i u predmetu broj: **U-III-3132/2018 u kojem je odluka donesena 27. svibnja 2021.** Ustavni sud Republike Hrvatske u tom predmetu izvršio je uvid u spis prvostupanjskog suda te je našao da je podnositeljica ustanove tužbe proglašena krivom za prekršaj iz članka 20. stavka 4. Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji, počinjenog 10. lipnja 2015. verbalnim nasiljem u obitelji prema bivšem izvanbračnom drugu, u nazočnosti maloljetnog djeteta. Povredu ustanovnih prava zajamčenih člankom 31. Ustava Republike Hrvatske podnositeljica obrazlaže time da je prije donošenja drugostupanjske presude kojom je njezina žalba odbijena i potvrđena prvostupanjska presuda, dana 1. siječnja 2018. stupio na snagu Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji („Narodne novine“ broj: 70/17 i 126/19) koji ne predviđa verbalno nasilje kao oblik psihičkog nasilja, odnosno da djelo koje se okriviljenici stavlja na teret više ne predstavlja prekršaj, tako da smatra da je Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske trebao primjeti novi, za nju blaži, zakon. Ustavni sud Republike Hrvatske ističe da je Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji iz 2009. člankom 4. definirao nasilje u obitelji kao svaki oblik tjelesnog, psihičkog, spolnog ili ekonomskog nasilja. U pogledu psihičkog nasilja je, između ostalog, istaknuto da je to osobito verbalno nasilje, verbalni napadi, vrijeđanje, psovanje, nazivanje pogrdnim imenima ili na drugi način grubo verbalno uzneniranje. Ustavni sud Republike Hrvatske dalje navodi da je prije donošenja drugostupanjske presude, 1. siječnja 2018. stupio na snagu Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji iz 2017. koji je u članku 10. definirao nasilje u obitelji kao primjenu fizičke sile uslijed koje nije nastupila tjelesna ozljeda, tjelesno kažnjavanje ili drugi načini ponižavajućeg postupanja prema djeci, psihičko nasilje koje je kod žrtve prouzročilo povredu dostojanstva ili uznenirenost, spolno uzneniranje, ekonomsko nasilje te zanemarivanje potreba osobe s invaliditetom ili osobe starije životne dobi koje dovodi do njezine uznenirenosti ili vrijeđa njezino dostojanstvo i time joj nanosi tjelesne ili duševne patnje. Slijedom navedenog Ustavni sud Republike Hrvatske utvrđuje da je psihičko nasilje sadržano i u odredbama Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji iz 2017., iako u tom zakonu nije dodatno specificirano što ono sve obuhvaća, kao što je to bilo

u ranjem zakonu. Stoga Ustavni sud Republike Hrvatske zaključuje da su radnje podnositeljice ustawne tužbe za koje je osuđena, u vrijeme kada su počinjene, predstavljale prekršajno djelo s dovoljnom preciznošću i predvidljivošću prema odredbama Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji iz 2009. koji je bio na snazi u inkriminirano vrijeme, pa je stoga prigovor podnositeljice ustawne tužbe o povredi članka 31. stavka 1. Ustava Republike Hrvatske neosnovan.

Svojom odlukom broj: **U-III-706/2017 od 20. siječnja 2022.** Ustavni sud Republike Hrvatske odbio je ustawnu tužbu u kojoj je podnositelj isticao povredu načela zakonitosti. Nakon uvida u prvostupanjski spis Ustavni sud Republike Hrvatske je našao da je prvostupanjsko tijelo utvrdilo da je stupanjem na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o deviznom poslovanju („Narodne novine“ broj: 76/13) izmijenjen opis prekršaja, ali da pravni kontinuitet postoji u odnosu na članak 69. ranijeg Zakona o deviznom poslovanju²⁴, odnosno da se činjenično stanje u konkretnom predmetu može podvesti pod biće prekršaja iz članka 69. Zakona o deviznom poslovanju iz 2013. S obzirom na to da se zakonskom novelom nakon počinjenja prekršaja promijenilo samo mjesto koje je propisano kao granični prijelaz, tako da to više nije državna granica Republike Hrvatske već granica Europske unije, no da je pritom ostala obveza putnika da prijavi gotovinu koju prenosi preko graničnog prijelaza Europske unije, a preko teritorija Republike Hrvatske i to u istom iznosu od 10.000,00 eura i više, kako je bila propisana i prije, prvostupanjsko tijelo je ocijenilo da novi propis nije blaži za podnositelja ustawne tužbe u smislu članka 3. stavka 3. Prekršajnog zakona, te je stoga primijenilo propis koji je bio na snazi u vrijeme počinjenja prekršaja. S navedenom ocjenom složio se i Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske u osporenoj presudi, a i Ustavni sud Republike Hrvatske prihvatio je navedeno obrazloženje te je našao da nije ostvarena povreda na koju podnositelj ustawne tužbe upire.

B3.) POVREDA PRAVA VLASNIŠTVA

Pravo vlasništva štiti se člankom 48. stavkom 1. Ustava Republike Hrvatske i člankom 1. Protokola broj 1. uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda. Iako članak 76a. Prekršajnog zakona uređuje pitanje oduzimanja predmeta prekršaja kao mjeru sui generis, pri čemu stavkom 5. članka 76a. propisuje i mogućnost da se posebnim zakonom propiše obavezno oduzimanje predmeta, sudska praksa Europskog suda za ljudska prava i Ustavnog suda Republike Hrvatske dovela je do situacije da više nije prihvatljivo da se mjera oduzimanja predmeta obrazlaže obligatornošću mjere oduzimanja predmeta po posebnim propisima, već je nužno dati argumentirane razloge zbog čega interes države u pogledu oduzimanja predmeta preteže u odnosu na zajamčeno pravo vlasništvo neke pravne ili fizičke osobe (presuda Gabrić protiv Hrvatske od 5. veljače 2009., zahtjev broj 9702/04 i presuda Boljević protiv Hrvatske od 31. siječnja 2017., zahtjev broj: 43492/11).

U odluci broj: **U-III-5501/2013 od 29. ožujka 2018.** Ustavni sud Republike Hrvatske usvojio je ustawnu tužbu podnositelja kojem je uz novčanu kaznu za

²⁴ Zakon o deviznom poslovanju („Narodne novine“ broj: 96/03, 140/05, 132/06, 150/08 – Uredba, 92/09 – Uredba, 133/09, 153/09 – Uredba, 145/10, 76/13 i 52/21)

prekršaj iz članka 92. stavka 1. točke 3. i stavka 2. Zakona o oružju („Narodne novine“ broj: 63/07, 146/08 – ispravak i 59/12), oduzeto i osam komada oružja i streljiva, pri čemu je prvostupanjski sud odluku o oduzimanju oružja obrazložio time da je člankom 92. stavkom 2. Zakona o oružju njezina primjena za djelo prekršaja za koje je okrivljenik proglašen krivim, propisana kao obvezna. U ustavnoj tužbi podnositelj ističe da mu je povrijeđeno ustavno pravo vlasništva izricanjem mjere oduzimanja predmeta, jer da ta mjera nije razmjerna težini počinjenog prekršaja. U ovoj odluci Ustavni sud Republike Hrvatske ističe da se vlasništvo u smislu članka 48. stavka 1. Ustava Republike Hrvatske²⁵ mora vrlo široko tumačiti jer obuhvaća načelno sva imovinska prava, te da se taj članak Ustava Republike Hrvatske mora promatrati zajedno s člankom 50. Ustava Republike Hrvatske²⁶ koji uređuje ustavnopravne mogućnosti njegova oduzimanja odnosno ograničavanja radi zaštite pojedinih ustavnih vrijednosti odnosno zaštićenih ustavnih dobara. Ustavni sud Republike Hrvatske ističe da je oduzimanje oružja u konkretnom predmetu bila mjera donesena na temelju članka 57. Prekršajnog zakona te da je ista nesporno bila usmjerena na prevenciju kaznenih djela s elementima nasilja i prekršaja s mogućnošću zlouporabe oružja, odnosno zaštiti opće sigurnosti i zdravlja ljudi, no poduzeta mjera je nedvojbeno značila oduzimanje imovine podnositelju ustavne tužbe, pri čemu je u konkretnim okolnostima to oduzimanje bilo sastavni dio postupka državne kontrole nabave oružja, pa se na ovaj slučaj primjenjuje treće pravilo o vlasništvu, odnosno pravilo o kontroli korištenja imovine u smislu članka 50. stavka 2. Ustava Republike Hrvatske i članka 1. stavka 2. Protokola broj 1. uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda. Iako Ustavni sud Republike Hrvatske ističe da je mjera oduzimanja oružja podnositelju predstavljala zakonito miješanje države u podnositeljevo vlasništvo i imala je legitiman cilj, Ustavni sud Republike Hrvatske nastavlja da svako miješanje u pravo vlasništva mora osigurati pravičnu ravnotežu između zahtjeva za zaštitom ustavnog prava vlasništva privatnih osoba i zahtjeva koje postavljaju državni, odnosno opći ili javni interesi zajednice, pa tako svako miješanje u vlasništvo mora biti razmjerno naravi potrebe za ograničenjem u svakom pojedinom slučaju. Uvidom u prvostupanjski spis Ustavni sud Republike Hrvatske našao je da je u ovom prekršajnom postupku utvrđena krivnja podnositelja ustavne tužbe za počinjenje prekršaja koji se sastojao u tome da nije na vrijeme pristupio ponovnom zdravstvenom pregledu radi utvrđivanja zdravstvene sposobnosti za držanje i nošenje oružja, nakon što mu je ranije uvjerenje isteklo 14. rujna 2009. dok je novo uvjerenje dobio 30. studenog 2009. Ustavni sud Republike Hrvatske podsjeća da bi miješanje bilo razmjerno mora odgovarati težini povrede, a sankcija težini djela čijem kažnjavanju je namijenjena, a ne težini neke pretpostavljene povrede koja ustvari nije utvrđena, a primjenjujući to pravilo na konkretan slučaj, mjera koja je primijenjena prema podnositelju ustavne tužbe mora se gledati samo u odnosu na njegovo propuštanje ponovnog pristupanja zdravstvenom pregledu radi utvrđivanja zdravstvene sposobnosti za držanje i nošenje oružja, a ne nekoj drugoj pretpostavljenoj povredi (iz prvostupanjskog spisa proizlazi da okrivljenik do sada nije prekršajno ni kazneno osuđen niti postoji osnovana sumnja da bi oduzetim oružjem

²⁵ Članak 48. stavak 1. Ustava Republike Hrvatske glasi: „Jamči se pravo vlasništva“.

²⁶ Članak 50. Ustava Republike Hrvatske glasi:

„Zakonom je moguće u interesu Republike Hrvatske ograničiti ili oduzeti vlasništvo, uz naknadu tržišne vrijednosti.

Pduzetnička se sloboda i vlasnička prava mogu iznimno ograničiti zakonom radi zaštite interesa i sigurnosti Republike Hrvatske, prirode, ljudskog okoliša i zdravlja ljudi.“

mogao počiniti neko kazneno ili prekršajno djelo, već mu oduzeto oružje služi za lov). Ustavni sud Republike Hrvatske zaključuje da ni prvostupanjski a niti Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske nisu sagledali učinke primjene prava na osobnu situaciju podnositelja ustavne tužbe u svjetlu ustavnog i konvencijskog jamstva zaštite vlasništva, pa je stoga Ustavni sud Republike Hrvatske zaključio da je primjena mjere oduzimanja oružja i streljiva u konkretnom slučaju bila nerazmjerna, što je dovelo do povrede prava vlasništva podnositelja ustavne tužbe.

Gotovo identično obrazloženje vezano uz povredu prava vlasništva podnositelja ustavne tužbe, Ustavni sud Republike Hrvatske dao je u odluci broj: **U-III-2313/2016 od 22. svibnja 2019.** U tom predmetu podnositelj ustavne tužbe bio je proglašen krivim za prekršaj iz članka 92. stavka 1. točke 17. Zakona o oružju, počinjenog time da je dana 2. srpnja 2012. držao tri lovačke puške za koje posjeduje oružane listove za držanje i nošenje oružja, u Javorju, gdje neprijavljenno stanuje od 2009., a ne na adresi službeno prijavljenog prebivališta u Šibicama. Uz novčanu kaznu oduzete su od okriviljenika i lovačke puške s obrazloženjem da je takva mjera oduzimanja predmeta obligatorna po članku 92. stavka 2. Zakona o oružju, a Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske je prvostupanjsku odluku potvrđio prihvativši valjanim obrazloženje odluke prvostupanjskog suda o oduzimanju predmeta. Ustavni sud Republike Hrvatske ističe da je jedini propust podnositelja ustavne tužbe koji proizlazi iz prvostupanjskog spisa, njegov propust prijave novog mesta prebivališta, a da je lovačko oružje ponio sa sobom i čuvaо zaključano u ormaru i zasebnoj prostoriji na svojoj novoj, neprijavljenoj adresi, dakle, faktično ga je držao u stambenom ili drugom prostoru koji se nalazio u mjestu njegovog novog neprijavljenog prebivališta. Stoga Ustavni sud Republike Hrvatske zaključuje da je primjena mjere oduzimanja oružja podnositelju ustavne tužbe u konkretnom slučaju bila nerazmjerna čime je povrijeđeno njegovo pravo vlasništva.

U odluci broj: **U-III-6763/2014 od 10. srpnja 2018., odluci broj: U-III-7203/2014 od 9. travnja 2019. i odluci broj: U-III-5208/2013 od 23. travnja 2018.** Ustavni sud Republike Hrvatske je usvojio ustavne tužbe podnositelja koji su isticali da im je pobijanim odlukama povrijeđeno pravo vlasništva jer su im oduzeti novčani iznosi koje nisu prijavili djelatnicima carine prilikom ulaska odnosno izlaska iz Republike Hrvatske. U osporavanim odlukama mjera oduzimanja novčanih sredstva obrazlagana je obligatornošću propisane mjere po članku 69. stavku 2. Zakona o deviznom poslovanju. Ustavni sud Republike Hrvatske ističe da je mjera oduzimanja novca sastavni dio postupka državne kontrole korištenja prijenosa novca iznad iznosa od 10.000,00 eura preko državne granice, u svrhu sprječavanja kaznenih djela pranja novca i financiranja terorizma, slijedom čega Ustavni sud Republike Hrvatske ističe da se i na ovaj slučaj primjenjuje treće pravilo o vlasništvu, odnosno pravilo o kontroli korištenja imovine u smislu članka 50. stavka 2. Ustava Republike Hrvatske i članka 1. stavka 2. Protokola broj 1. uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda. U ovim odlukama Ustavni sud Republike Hrvatske poziva se na predmete Boljević protiv Hrvatske i Tilocca protiv Hrvatske pa ističe da tijekom prekršajnog postupka nije utvrđeno da bi ovi podnositelji ustavnih tužbi bili evidentirani kao počinitelji kaznenih djela niti da su kasnije ti podnositelji ustavnih tužbi bili optuženi za bilo koje kazneno djelo vezano za oduzeti novčani iznos, a da su nadležna tijela činjenicu da podnositelji ovih ustavnih tužbi nisu dokazali zakonitost porijekla novca kao ni njegovu zakonitu namjenu, smatrala dostatnim za primjenu mjere oduzimanja cjelokupnog novčanog iznosa od ovih podnositelja

ustavnih tužbi. Ustavni sud Republike Hrvatske ističe da su Financijski inspektorat kao prvostupanjsko tijelo i Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske tijekom prekršajnog postupka propustili uzeti u obzir ustavni i konvencijski zahtjev za postizanje pravedne ravnoteže između općeg interesa države i zaštite pojedinačnih imovinskih prava ovih podnositelja ustavnih tužbi, odnosno nisu obrazložili relevantnim i dostatnim razlozima odgovara li miješanje, odnosno oduzimanje neprijavljenog iznosa novca, zajedno s izrečenom kaznom, u okolnostima konkretnog slučaja, težini konkretnog protupravnog postupanja, obzirom na to da iz osporenih odluka proizlazi da se jedino nezakonito postupanje ovih podnositelja ustavnih tužbi sastoji u njihovom propustu prijavljivanja novčanog iznosa nadležnim carinskim službenicima pri prelasku državne granice.

Ustavni sud Republike Hrvatske je u predmetu broj: **U-III-2147/2016 u kojem je odluka donesena 15. travnja 2020.** našao da ustavna tužba nije osnovana i to stoga što su nadležna tijela, prema ocjeni Ustavog suda Republike Hrvatske dala jasne i ustavnopravno prihvatljive razloge za izrečenu mjeru oduzimanja predmeta, te su time sagledali sve učinke svog tumačenja odnosno primjene mjerodavnog prava na osobnu situaciju podnositelja u svjetlu ustavnih i konvencijskih jamstava zaštite prava vlasništva. U pogledu porijekla gotovine podnositelj ustavne tužbe je tijekom prvostupanjskog prekršajnog postupka tvrdio da mu je prijatelj pozajmio iznos od 100.000,00 eura nekoliko dana prije puta, a novac da je preuzeo u svojoj kući, o čemu su sastavili potvrdu. Za prvostupanjsko tijelo nije bilo uvjerljivo da bi netko pozajmio 100.000,00 eura bez ovjere potpisa na potvrdi kod javnog bilježnika. Osim toga u potvrdi nije navedena visina kamate iako se podnositelj ustavne tužbe obvezao vratiti sredstva uz kamatu. Svjedok je tvrdio da je to njegova ušteđevina koju je stekao od zarade, a držao ju je u kući u Zagrebu, jer gradi kuću. Uvidom u dokumentaciju vezanu uz njegova primanja, prvostupanjsko tijelo je utvrdilo da su jedino nesporna primanja od jedne domaće pravne osobe, dok nije dostavio dokumentaciju iz koje bi bilo razvidno koliko mu je isplaćeno na temelju ugovora koje je zaključio s njemačkom i austrijskom tvrtkom, niti je iz tih ugovora razvidno na koji način su utvrđene obveze tih stranih društava u odnosu na svjedoka. Prvostupanjsko tijelo utvrdilo je da je svjedok od kojeg je podnositelj ustavne tužbe tvrdio da je pozajmio novac, primao i honorare kako je ugovoreno, u bruto iznosu, iz čega je zaključilo da njegova primanja, iako visoka za hrvatske prilike, nisu tolika da bi olako pozajmio iznos od 100.000,00 eura a da se ne bi osigurao, pri čemu se radi o njegovoj godišnjoj zaradi te da gradi kuću za što mu je novac potreban. Neuvjerljivo je i to da bi toliki novac držao u kući s obzirom na činjenicu da u Zagrebu ne boravi cijelo vrijeme već dio poslovnih obveza izvršava i u Beču. Prvostupanjsko tijelo utvrdilo je i to da je podnositelj ustavne tužbe osnivač trusta u korist svoje obitelji, da je to društvo vlasnik nekretnine u Londonu, te da su sva društva koje podnositelj ustavne tužbe spominje u svojoj obrani registrirana u off shore područjima, uz zaključak da se radi o fiktivnim tvrtkama koje ne obavljaju djelatnost niti imaju zaposlenike. U pogledu namjene gotovine prvostupanjsko tijelo je na temelju opširnog izlaganja okrivljenika ocijenilo da je njegova obrana puna suprotnosti jer je prvo iskazivao da je novac služio kao polog u postupku podizanja kredita u Velikoj Britaniji putem strane financijske institucije koja je imala namjeru uložiti u dubrovački hotel Belvedere čiji većinski dioničar je spomenuti trust, a potom da je 100.000,00 eura bilo namijenjeno plaćanju svih potraživanja stečajnom upravitelju, svih poreza i drugih davanja te troškova dizanja kredita kako bi se strano trgovačko društvo čiji su direktori djeca okrivljenika likvidiralo a nekretnina prenijela na trust, da bi na kraju

tvrdio da je na temelju nagodbe likvidatoru isplaćen iznos od 300.000,00 funti da namiri troškove društva uključujući i neplaćene poreze. Vezano uz sadašnje stanje tog posla, okrivljenik je iskazao da mu je sporni novac služio kako bi ga uplatio stranom odvjetničkom društvu kao polog za podizanje kredita, a potom da mu je oduzimanjem spornog novca cijeli projekt stao, dok je na sljedećem ročištu priložio potvrdu o prijavi 80.000,00 eura u Austriji koji je nosio za istu svrhu, da bi konačno tvrdio da je na temelju nagodbe s likvidatorom isplaćen iznos od 300.000,00 funti radi namirenja troškova društva zajedno s neplaćenim porezima. Ustavni sud Republike Hrvatske zaključuje da je očito da za prvostupanjsko tijelo nije bilo uvjerljivo da bi u vezi s oduzetih 100.000,00 eura propao posao vrijedan nekoliko milijuna funti, te da iz osporenih odluka proizlazi da nadležna tijela nisu mogla nesporno utvrditi porijeklo spornog novca smatrajući potvrdu o pozajmini nevjerodostojnom, pri čemu nije poklonjena vjera niti iskazu svjedoka obrane, a isto tako nije se nespornim mogla utvrditi niti namjena novca, jer nisu povjerovali obrani okrivljenika da je gotovina služila podizanju kredita radi obnove hotela u Hrvatskoj, a kako su za to dana razložna i dosta obrazloženja u osporavanim odlukama, Ustavni sud Republike Hrvatske zaključio je da u konkretnom predmetu nije došlo do povrede prava vlasništva podnositelja ustavne tužbe.

Ustavni sud Republike Hrvatske je isto tako svojom odlukom **broj: U-III-2309/2016 od 7. veljače 2018.** odbio ustavnu tužbu podnositelja koji je, između ostalih povreda, isticao i povredu prava vlasništva. Podnositelj ustavne tužbe proglašen je krivim osporavanom prvostupanjskom odlukom zbog toga što je kritične zgode na graničnom prijelazu, prilikom izlaska iz EU propustio prijaviti carinskom uredu putem propisanog obrasca prijenos gotovine u iznosu od 4.742.310,00 eura, te mu je uz izrečenu novčanu kaznu oduzet i cijelokupan iznos novca kojeg je prenosio. Ustavni sud Republike Hrvatske naveo je da je iz prvostupanjskog spisa razvidno da se radi o oduzetom novcu koji nije vlasništvo podnositelja ustavne tužbe, slijedom čega je zaključio da je oduzimanje novca od podnositelja ustavne tužbe tijekom prekršajnog postupka bilo zakonito i utemeljeno na članku 69. stavka 3. Zakona o deviznom poslovanju, te je samim time imalo legitiman cilj, a to je sprječavanje prikrivanja protuzakonito stečenog novca. Zbog činjenice da je oduzet novac koji nije vlasništvo podnositelja ustavne tužbe, Ustavni sud Republike Hrvatske nije utvrdio povredu podnositeljevog prava na vlasništvo koje mu je povjerenio, jer je oduzimanje novca u ukupnoj količini u okolnostima konkretnog slučaja bilo razmijerno i nije predstavljalo prekomjeran teret za podnositelja ustavne tužbe.

U odluci broj: **U-III-6244/2013 od 18. prosinca 2018.** Ustavni sud Republike Hrvatske odstupio je od svoje prakse da provodi test razmjernosti kod oduzimanja predmeta od okrivljenika, pa je tako uz osam izdvojenih mišljenja utvrdio da ustavna tužba nije osnovana. Podnositelj ustavne tužbe isticao je povredu prava vlasništva obzirom na to da mu je osporenim odlukama oduzeto plovilo – ribarski brod državne pripadnosti Republike Italije s kompletnom opremom i ulovom zatećenim na ribarici. Iz spisa prvostupanjskog suda Ustavni sud Republike Hrvatske je utvrdio da je mjera oduzimanja predmeta obrazložena obligatornošću takve mjere propisane člankom 112. stavkom 2. Zakona o morskom ribarstvu²⁷, no Ustavni sud Republike Hrvatske u obrazloženju svoje odluke navodi „da bez obzira što su načelo razmjernosti i njegovi parametri razvijeni u praksi tog suda, da njegovo primjeni u konkretnom slučaju

²⁷ Zakon o morskom ribarstvu („Narodne novine“ broj: 56/10, 127/10 i 50/12)

nema mjesta i to iz razloga što u užem smislu, Ustavni sud Republike Hrvatske u povodu ustavne tužbe odlučuje o povredi ljudskog prava ili temeljne slobode, a ne o suglasnosti zakonske norme s Ustavom Republike Hrvatske, ali i zato što, u širem smislu, u nekom drugom slučaju, u ispitivanju ustavnosti zakonske odredbe o obaveznom izricanju zaštitne mjere prekršajnog prava ili sigurnosne mjere kaznenog prava, osim ranije spomenutih okvirnih ustavnih načela, Ustavni sud ne bi mogao primijeniti načelo razmjernosti.“

Unatoč tome što u ovom predmetu nije provođen test razmjernosti kod oduzimanja predmeta, niti je od nadležnih sudova traženo razložno i dostatno obrazloženje odluke o oduzimanju predmeta s aspekta zadiranja u pravo privatnog vlasništva, ova odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske je od velikog značaja za kvalitetno obrazlaganje razmjernosti kod oduzimanja predmeta u prekršajnom postupku. Naime, sadržaj teksta izdvojenog mišljenja jednog suca Ustavnog suda Republike Hrvatske upućuje nas na sve ono o čemu bi prvostupanjski sud trebao voditi računa prilikom donošenja odluke o oduzimanju predmeta od okrivljenika primjenom načela razmjernosti, pa tako i u davanju odlučnih razloga za svoju odluku.

U tom izdvojenom mišljenju sudac Ustavog suda Republike Hrvatske promišlja o testu razmjernosti oduzimanja ribarice i to na način da spominje čl. 45. Uredbe Vijeća EZ br.1005/2008 od 29. rujna 2008. o uspostavi sustava Zajednice za sprječavanje, suzbijanje i zaustavljanje nezakonitog, neprijavljenog i nereguliranog ribolova kojim je regulirano da se sveukupna visina sankcije i popratnih sankcija, od kojih je predviđena i mogućnost oduzimanja plovila, određuje tako da se osigura da osobama odgovornim za teške prekršaje bude učinkovito uskraćena ekomska korist od nezakonitog ribolova. Iz navedenog proizlazi da se razmjernost mjere oduzimanja plovila ne ispituje samo vezano uz vrijednost nezakonitog ulova ili nezakonito ostvarene dobiti prema vrijednosti plovila, već sveukupna sankcija izrečena prekršitelju mora učinkovito odvratiti prekršitelja od ponavljanja prekršaja nezakonitog ribolova i lišiti ga ekonomskih koristi koje proizlaze iz njegove nezakonite djelatnosti. Stoga za izricanje mjere oduzimanja plovila nije odlučna činjenica količina nezakonitog ulova, koja se može uzeti u obzir pri odmjeravanju visine novčane kazne, već je odlučno može li se specijalna i generalna prevencija nezakonitog ribolova postići izricanjem novčane kazne kao samostalne sankcije. Budući da izrečena novčana kazna, s obzirom na podnositeljevu gospodarsku snagu, ne bi mogla odvratiti podnositelja i njegovog zaposlenika (ovdje okrivljenika) od ponovnog upuštanja u nezakoniti gospodarski ribolov u RH, jer se radi o kazni koju podnositelj lako može nadoknaditi kroz svoje poslovanje, to se u konkretnom slučaju oduzimanje ribarice nameće kao jedino prikladno i nužno sredstvo ostvarivanja zaštićenog legitimnog cilja.

II ODLUKE VRHOVNOG SUDA REPUBLIKE HRVATSKE

A) UVOD

U zakonodavstvu Republike Hrvatske, zahtjev za zaštitu zakonitosti je izvanredni pravni lijek državnog odvjetništva kao tijela državne vlasti koje skrbi o zaštiti zakonitosti, a o kojemu odlučuje Vrhovni sud Republike Hrvatske (za prekršajne predmete u vijeću od tri suca) i čija je svrha otkloniti povrede zakona.

Prekršajno zakonodavstvo, jednako kao i kazneno postupovno pravo, poznaje i propisuje izvanredne pravne lijekove. Zahtjev za zaštitu zakonitosti jedan je od tri izvanredna pravna lijeka u prekršajnom postupku²⁸, a propisan je člankom 220. Prekršajnog zakona²⁹ koji glasi:

"(1) Protiv pravomoćnih sudskeih odluka i protiv sudskega postupka koji je prethodio tim pravomoćnim odlukama državni odvjetnik Republike Hrvatske može podignuti zahtjev za zaštitu zakonitosti ako je povrijeđen zakon.

(2) Odredbe Zakona o kaznenom postupku koje se odnose na podizanje zahtjeva za zaštitu zakonitosti i odlučivanje o njemu na odgovarajući će se način primjenjivati na zahtjev za zaštitu zakonitosti u prekršajnom postupku.

(3) Državni odvjetnik ne mora podići zahtjev za zaštitu zakonitosti ako smatra da je povrijeđen zakon, ali da povreda zakona nije utjecala na pravilnost odluke i da se ne radi o pravnom pitanju važnom za jedinstvenost sudske prakse ili zaštitu ljudskih prava."

Važeći Zakon o kaznenom postupku³⁰, na koji upućuje odredba članka 220. stavka 2. Prekršajnog zakona, regulira zahtjev za zaštitu zakonitosti u 2. odjeljku Glave XXIV. (Izvanredni pravni lijekovi), i to u člancima 509. do 514., čijim odredbama propisuje razloge zbog kojih Glavni državni odvjetnik može, odnosno mora, podnijeti taj zahtjev u kaznenom postupku (članak 509. stavci 1. i 2.), postupak po podignutom zahtjevu (članak 510.), ograničenje pri odlučivanju o zahtjevu na ispitivanje samo onih povreda zakona na koje se poziva glavni državni odvjetnik (članak 511. stavak 1.) te *beneficium cohaesonis* i zabranu reformacije *in peius* (članak 511. stavci 1. i 2.), odluke koje sud donosi povodom zahtjeva (članci 512. i 513.) te postupak u slučaju ukidanja pravomoćne presude i vraćanja predmeta na ponovno suđenje (članak 514.).

Citiranim odredbama članka 220. Prekršajnog zakona propisani su uvjeti pod kojima se ovaj izvanredni pravni lijek može koristiti u prekršajnim predmetima, kao i

²⁸ obnova prekršajnog postupka, zahtjev za izvanredno ublažavanje kazne i zahtjev za zaštitu zakonitosti

²⁹ „Narodne novine“, broj 107/07., 39/13., 157/13., 110/15. 70/17. i 118/18.

³⁰ „Narodne novine“, broj 152/08., 76/09., 80/11., 121/11. – pročišćeni tekst, 91/12. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 143/12., 56/13., 145/13., 152/14., 70/17. i 126/19.; u dalnjem tekstu: ZKP/08

ovlasti tijela koja sudjeluju u njegovom podizanju i odlučivanju o njemu pa je tako vidljivo da se zahtjev za zaštitu zakonitosti može podići ne samo protiv pravomoćnih odluka o prekršaju, nego i protiv prekršajnog postupka koji im je prethodio. U tom dijelu se zahtjev za zaštitu zakonitosti u prekršajnom postupku razlikuje od sadašnjeg uređenja ovog izvanrednog pravnog lijeka u kaznenom postupku, koji se, prema članku 509. stavku 1. ZKP/08 („Protiv pravomoćnih sudske odluke Gavni državni odvjetnik može podignuti zahtjev za zaštitu zakonitosti ako je povrijeđen zakona“), može podnijeti samo protiv pravomoćne sudske odluke, ali ne i protiv postupka koji je prethodio njenom donošenju³¹. Prijašnje uređenje zahtjeva za zaštitu zakonitosti u kaznenom postupku, kako je to bilo propisano člankom 418. stavkom 1. Zakona o kaznenom postupku iz 1997.³², također je predviđalo mogućnost podnošenja ovog izvanrednog pravnog lijeka i protiv postupka koji je prethodio pravomoćnim odlukama, ali je stupanjem na snagu ZKP/08 ta mogućnost isključena. Obrazloženje Konačnog prijedloga ZKP/08 ne sadrži razloge zbog kojih je podizanje zahtjeva za zaštitu zakonitosti ograničeno samo protiv pravomoćnih sudske odluke. Za zaključiti je da su ti razlozi sadržani u činjenici da se eventualna nezakonitost u postupku koja je imala utjecaj na pravilnost odluke uvijek može ispraviti podnošenjem zahtjeva za zaštitu zakonitosti protiv te odluke, a da je svrhovitost podnošenja zahtjeva protiv nezakonitosti u postupku koja nije imala utjecaja na pravilnost odluke doista upitna, čemu u prilog ide i činjenica da u praksi takvih slučajeva gotovo da i nije bilo. Prekršajno zakonodavstvo u tom dijelu nije pratilo izmjene kaznenog postupovnog prava i ostavilo je mogućnost da Glavni državni odvjetnik podnese zahtjev za zaštitu zakonitosti i protiv pravomoćnih odluka i protiv prekršajnog postupka³³. Međutim, analiza sudske prakse Vrhovnog suda Republike Hrvatske pokazuje da je, u analiziranom razdoblju, u prekršajnim predmetima, samo nekoliko zahtjeva za zaštitu zakonitosti bilo podneseno protiv sudske odluke³⁴ pa bi se, *de lege ferenda*, trebalo razmisliti o usuglašavanju Prekršajnog zakona sa zakonskim rješenjem iz

³¹ „Narodne novine“, broj 152/08, 76/09, 80/11, 121/11 – pročišćeni tekst, 91/12 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17 i 126/19; u dalnjem tekstu: ZKP/08

³² „Narodne novine“, broj 110/97., 27/98. – ispravak, 58/99., 112/99., 58/02., 143/02. – ispravak i 115/06.; u dalnjem tekstu: ZKP/97; članak 418. stavak 1. ZKP/97 glasio je: „Protiv pravomoćnih sudske odluke i protiv sudske odluke koji je prethodio tim pravomoćnim odlukama državni odvjetnik Republike Hrvatske može podignuti zahtjev za zaštitu zakonitosti ako je povrijeđen zakon.“

³³ Ipak, valja napomenuti i da je odredbu stavka 1. članka 220. Prekršajnog zakona (odnosno njen dio: „protiv pravomoćnih sudske odluke i protiv sudske odluke koji je prethodio tim pravomoćnim odlukama“) moguće tumačiti i kao cjelinu odnosno na način da je državni odvjetnik ovim pravnim lijekom ovlašten pobijati pravomoćnu odluku ukazujući (i) na povredu postupka, a ne na način da bi on mogao podnijeti zahtjev za zaštitu zakonitosti samo protiv nekog sudske odluke (dakle, a da istovremeno ne pobija i odluku koja je nakon toga uslijedila i koja bi bila nezakonita upravo zbog te povrede postupka). Ovakvo tumačenje moglo bi se izvesti i iz odredaba koje se odnose na odluke koje sud povodom zahtjeva za zaštitu zakonitosti može donijeti (vidi članak 513. stavak 1. ZKP/08 i njemu odgovarajući članak 422. stavak 1. ZKP/97): tim odredbama nije predviđena mogućnost ukidanja ili ponistavanja „postupka suda koji je prethodio pravomoćnoj odluci“, već samo preinake ili ukidanja pravomoćne odluke (pritom valja istaknuti da iznimka iz članka 513. stavka 2. ZKP/08, ranije članka 422. stavka 2. ZKP/97 – „utvrđenje povrede zakona, bez diranja u pravomoćnu odluku“ – proizlazi iz zabrane preinake pravomoćne odluke na štetu okrivljenika, a ne iz mogućnosti pobijanja zakonitosti postupka koji je prethodio toj odluci).

³⁴ Vidi odluke Kzz-45/12 od 4. prosinca 2012.; Kzz-17/16 od 10. studenog 2016.

kaznenoga prava jer se očigledno radi o dijelu odredbe članka 220. stavka 1. Prekršajnog zakona koji nema veliki značaj u praksi.

Daljnja razlika u odnosu na kazneno zakonodavstvo propisana je stavkom 3. članka 220. Prekršajnog zakona, kojim je Glavnom državnom odvjetniku izrijekom dano ovlaštenje da ne mora podići zahtjev za zaštitu zakonitosti ako su kumulativno ispunjena dva uvjeta: da se radi o povredi zakona koja nije utjecala na pravilnost odluke te da se ne radi o pitanju važnom za jedinstvenost sudske prakse i zaštite ljudskih prava, koju odredbu ZKP/08 ne sadrži. Međutim, za prekršajne predmete, upitna je svrha postojanja ove odredbe, jer iz stilizacije zakonske odredbe članka 220. stavka 1. Prekršajnog zakona jasno proizlazi da podnošenje zahtjeva za zaštitu zakonitosti nije obligatorno. Navedenom odredbom izrijekom je propisano da Glavni državni odvjetnik, ako i nađe da je povrijeđen zakon, može, a to znači da ne mora, podnijeti zahtjev za zaštitu zakonitosti, a ta njegova dispozicija sasvim sigurno ovisi o značaju učinjene povrede pa bi proizlazilo da se ovlaštenje državnog odvjetnika koje je posebno propisano u stavku 3. članka 220. Prekršajnog zakona može izvesti i tumačenjem odredbe stavka 1. tog članka. Valja zaključiti da se radi o interpretativnoj odredbi koja državnom odvjetniku postavlja kriterije za podnošenje zahtjeva za zaštitu zakonitosti u prekršajnim postupcima, ali treba naglasiti da, ako državni odvjetnik i podnese zahtjev za zaštitu zakonitosti zbog povrede zakona koja je nevažna (kada, dakle, ona nije utjecala na pravilnost odluke i kada se ne radi o pravnom pitanju važnom za jedinstvenost sudske prakse ili zaštitu ljudskih prava), sud o tom zahtjevu mora odlučiti.

Obligatorno podnošenje zahtjeva za zaštitu zakonitosti propisano je člankom 509. stavka 2. ZKP/08³⁵, čija primjena se u prekršajnom pravu može učiniti dvojbenom s obzirom da je njome zapravo propisana posebna osnova za podizanje zahtjeva za zaštitu zakonitosti, koje nema u članku 220. stavku 1. Prekršajnog zakona. Rasvjetljavanju ovog pitanja doprinosi odluka Vrhovnog suda Republike Hrvatske u kojoj, doduše, nije navedena poveznica za odlučivanje o zahtjevu za zaštitu zakonitosti podignutom na temelju članka 509. stavka 2. ZKP/08 u prekršajnom predmetu, no iz činjenice da je o tom zahtjevu meritorno odlučeno jasno proizlazi da je primjena članka 509. stavka 2. ZKP/08 moguća i u prekršajnom pravu.³⁶

Dvojbe otvara i termin "pravomoćna sudska odluka" iz članka 220. stavka 1. Prekršajnog zakona. Naime, prema odredbi članka 93. stavka 1. Prekršajnog zakona, prekršajni postupak u prvom stupnju mogu voditi i odluke donositi i tijela državne uprave.³⁷ Sve te odluke, dakako, po uloženom pravnom lijeku, podliježu sudskoj kontroli (članak 95. točka 1. Prekršajnog zakona³⁸) pa je izvjesno da bi protiv

³⁵ Članak 509. stavak 2. ZKP/08: "Glavni državni odvjetnik će podignuti zahtjev za zaštitu zakonitosti protiv sudske odluke donesene u postupku na način koji predstavlja kršenje temeljnih ljudskih prava i sloboda zajamčenih Ustavom, međunarodnim pravom ili zakonom."

³⁶ Vidi odluke Kzz-34/15 od 6. listopada 2015. i Kzz-46/2017 od 11. listopada 2018.

³⁷ Članak 93. stavak 1. Prekršajnog zakona: "U prekršajnim predmetima sude općinski sudovi i Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske. Posebnim se zakonom može propisati stvarna nadležnost tijela državne uprave za vođenje prekršajnog postupka u prvom stupnju, osim u postupku po prigovoru protiv obaveznog prekršajnog naloga (članci 239. do 244. ovog zakona)."

nezakonite odluke Visokog prekršajnog suda Republike Hrvatske, donesene u tom postupku, bilo moguće podnijeti zahtjev za zaštitu zakonitosti. Međutim, ako nitko od stranaka ne bi podnio pravni lijek protiv odluke tijela državne uprave, onda takva odluka ne bi bila podvrgnuta sudskoj kontroli i postala bi pravomoćna čak i ako bi njome bio povrijeđen zakon. Ako bi podnošenje zahtjeva za zaštitu zakonitosti bilo ograničeno samo na pobijanje sudskog postupka ili odluke, kako to proizlazi doslovnim tumačenjem odredbe članka 220. stavka 1. Prekršajnog zakona, sve nezakonite odluke tijela državne uprave donesene u prekršajnom postupku u kojem nije uslijedila i njihova sudska kontrola neopravdano bi ostale izvan domašaja ovog pravnog lijeka. Stoga smatramo da navedenu zakonsku odredbu treba tumačiti na način da je protiv pravomoćne odluke tijela državne uprave i postupka koji im je prethodio moguće podnijeti zahtjev za zaštitu zakonitosti. Ovo tim više što je ranije važeći Zakon o prekršajima³⁹, propisujući u članku 231. stavku 1.⁴⁰ uvjete za podizanje zahtjeva za zaštitu zakonitosti, koristio termin "pravomoćne odluke o prekršaju", koji je obuhvaćao i sudske odluke i odluke tijela državne uprave, a Konačni prijedlog Prekršajnog zakona (rujan 2007.) ne sadrži nikakvo obrazloženje zašto je Prekršajni zakon napustio termin "odluka o prekršaju" i propisao da se zahtjev za zaštitu zakonitosti može podići protiv "sudskih odluka" pa bi trebalo zaključiti da promjena nije učinjena s namjerom ograničavanja domašaja zahtjeva za zaštitu zakonitosti i onemogućavanja njegova podizanja protiv pravomoćnih odluka tijela državne uprave i prekršajnog postupka koji je prethodio tim odlukama. Uočenu nelogičnost svakako bi, *de lege ferenda*, trebalo ispraviti. S obzirom da je Vrhovni sud Republike Hrvatske odlučivao⁴¹ o zahtjevu za zaštitu zakonitosti podignutom protiv pravomoćne odluke tijela državne uprave koje vodi prekršajni postupak, očigledno je da navedeno stajalište već ima svoju primjenu u praksi.

Budući da je člankom 220. stavkom 2. Prekršajnog zakona propisano da se na zahtjev za zaštitu zakonitosti u prekršajnom postupku na odgovarajući način primjenjuju odredbe Zakona o kaznenom postupku koje se odnose na podizanje zahtjeva za zaštitu zakonitosti i odlučivanje o njemu, ni u prekršajnom pravu nema vremenskog ograničenja za podizanje ovog pravnog lijeka, jer odredbama ZKP/08 nije propisan rok za njegovo podnošenje. To znači da se zahtjev za zaštitu zakonitosti može podnijeti i nakon smrti okrivljenika, kao i nakon nastupa zastare (kako prekršajnog progona tako i izvršenja prekršajnopravnih sankcija). Tako i dr. Mladen Grubiša navodi da se zahtjev za zaštitu zakonitosti "*može podizati (i u korist i na štetu osuđenika odnosno oslobođene osobe) i poslije njihove smrti, zastare, amnestije ili pomilovanja (što proizlazi iz njegove komponente sredstva za postizanje jednoobraznosti u primjeni zakona i iz njegove instruktivne komponente)*".⁴²

³⁸ "Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske nadležan je: odlučivati u drugom stupnju o redovnim pravnim lijekovima protiv odluka općinskih sudova u prekršajnim predmetima, odluka tijela državne uprave koja vode prekršajni postupak, odluka ovlaštenih tužitelja i drugih odluka kada je to propisano zakonom"

³⁹ „Narodne novine”, broj 88/02., 122/02., 187/03. - uredba, 105/04. i 127/04. - ispravak

⁴⁰ "Protiv pravomoćne odluke o prekršaju i protiv prekršajnog postupka koji je prethodio toj odluci, Glavni državni odvjetnik Republike Hrvatske može podići zahtjev za zaštitu zakonitosti ako je povrijeđen zakon. O zahtjevu za zaštitu zakonitosti odlučuje Vrhovni sud Republike Hrvatske"

⁴¹ Vidi npr. odluke Kzz-69/12. od 21. studenog 2012. i Kzz-16/15 od 24. ožujka 2015.

⁴² Grubiša, M.: "Krivični postupak - Postupak o pravnim lijekovima", Informator, Zagreb 1987., str. 400.

Slijedom činjenice da podnošenje zahtjeva za zaštitu zakonitosti i odlučivanje o njemu nije vremenski ograničeno, nužno se nameće pitanje nastupanja zastare prekršajnog progona (jednako i kaznenog), kako u tijeku samog postupka o zahtjevu za zaštitu zakonitosti, tako i u postupku koji je posljedica ukidanja pravomoćne sudske odluke u povodu ovog izvanrednog pravnog lijeka i vraćanja predmeta na ponovno suđenje i odluku. S obzirom na kratke zastarne rokove prekršajnog progona (tri odnosno četiri godine), ovo pitanje je puno aktualnije u prekršajnom, nego u kaznenom pravu. Prema dr. Mladenu Grubiši, po tom pitanju, mora se zauzeti stanovište "da je pitanje zastare konačno riješeno pravomoćnošću prijašnje osuđujuće presude i da se ono poslije toga ne može više postavljati, ni onda kad ta presuda bude povodom nekog izvanrednog pravnog lijeka ukinuta. Inače, kad bi se prihvatio suprotno stajalište, iskrsla bi nepoželjna mogućnost da nakon ukidanja pravomoćne presude za velik broj krivičnih djela, posebno onih lakših, nastupa absolutna zastara gonjenja. A to bi, u praksi, rezultiralo time što bi se javni tužilac često ustručavao da podigne zahtjev u osuđeniku korist kako time ne bi uzrokovao odbijanje optužbe uslijed zastare ...".⁴³ Iznimka bi, po istom autoru, jedino postojala u slučaju kada bi u povodu zahtjeva za zaštitu zakonitosti došlo do drugačije pravne kvalifikacije djela pa bi za tu novu pravnu kvalifikaciju zastara progona nastupila prije pravomoćnosti prijašnje presude.⁴⁴

Osnova za podizanje zahtjeva za zaštitu zakonitosti je povreda zakona, znači povreda bilo materijalne bilo postupovne odredbe, pri čemu nije isključena ni jedna povreda zakona, a taj pravni lijek može se podnijeti kada je zakon povrijeđen na okrivljenikovu štetu, jednako kao i kada je povrijeđen u njegovu korist. Dr. Mladen Grubiša se, u cilju da se zahtjev za zaštitu zakonitosti zadrži u zakonom propisanim granicama i spriječi njegovo prodiranje u oblast činjenica, zalagao za strogo definiranje pojma povrede zakona kao osnove za podizanje ovog izvanrednog pravnog lijeka. Takva definicija, po njemu, mora glasiti: "Povreda zakona postoji (samo) kad je na činjenično stanje, koje i kakvo je utvrđeno u pravomoćnoj odluci, pogrešno primijenjen zakon, ili je primijenjen zakon što ga nije trebalo primijeniti ili je propušteno da se primijeni zakon što ga je na utvrđeno činjenično stanje trebalo primijeniti."⁴⁵ Vrhovni sud Republike Hrvatske je u više svojih odluka⁴⁶ odbio kao neosnovan zahtjev za zaštitu zakonitosti, smatrajući da je riječ o činjeničnim, a ne pravnim, pitanjima.

Iako to iz izričaja same zakonske odredbe nije vidljivo, s obzirom da je propisano da se zahtjev za zaštitu zakonitosti može podići "protiv pravomoćnih sudske odluka i protiv sudskog postupka koji je prethodio tim pravomoćnim odlukama", iz dosadašnje sudske prakse Vrhovnog suda Republike Hrvatske jasno proizlazi da je uvjet podizanja i pravomoćno dovršeni postupak. Naime, Vrhovni sud Republike Hrvatske je u nekoliko svojih odluka⁴⁷ zauzeo stanovište da se mora raditi

⁴³ Grubiša, M.: "Krivični postupak - Postupak o pravnim lijekovima", Informator, Zagreb 1987., str. 401.

⁴⁴ Grubiša, M.: "Krivični postupak - Postupak o pravnim lijekovima", Informator, Zagreb 1987., str. 401.

⁴⁵ Grubiša, M.: "Krivični postupak - Postupak o pravnim lijekovima", Informator, Zagreb 1987., str. 398.

⁴⁶ Vidi odluke Kzz-25/15 od 17. prosinca 2015.; Kzz-14/2020 od 19. svibnja 2021., Kzz-18/2021 od 4. svibnja 2021., Kzz-20/2021 od 12. svibnja 2021., Kzz-21/2021 od 5. svibnja 2021.

o pravomoćnoj sudskoj odluci koja je donesena u pravomoćno dovršenom postupku, a ne o pravomoćnoj sudskoj odluci donesenoj tijekom postupka koji još nije pravomoćno okončan.

B) POVREDE POSTUPOVNIH ODREDABA

U ovom dijelu bit će prikazane one odluke promatranog razdoblja koje su za buduću praksu prvostupanjskih sudova i tijela državne uprave koja vode prekršajni postupak, u smislu njene korekcije i usklađivanja sa stavovima izraženim u ovim odlukama, najznačajnije ili zbog učestalosti povreda ili zbog važnosti postupovne povrede.

1. Bitna povreda odredaba prekršajnog postupka iz članka 195. stavka 1. točke 3. Prekršajnog zakona

1.1. Odluka u predmetu broj Kzz-17/16 od 10. studenog 2016. je značajna, jer je, unatoč očiglednoj omašci u pisanju poziva, Vrhovni sud Republike Hrvatske utvrdio da je, u postupku koji je prethodio donošenju presude, povrijedeno pravo okrivljenika da bude pozvan i nazoći ročištu, čime je ostvarena bitna povreda odredaba prekršajnog postupka iz članka 195. stavka 1. točke 3. Prekršajnog zakona.

Naime, pravomoćna presuda je donesena u žurnom prekršajnom postupku, povodom prigovora okrivljenika izjavljenog protiv obaveznog prekršajnog naloga, a prema zapisniku s ročišta od 14. listopada 2014., na kojem je proveden dokazni postupak i odlučeno da će presuda biti izrađena i dostavljena u zakonskom roku, konstatirano je da je okrivljenik uredno pozvan te da se, sukladno članku 167. stavku 3. Prekršajnog zakona, postupak treba provesti u njegovoj nenazočnosti. Međutim, dostava poziva okrivljeniku izvršena je putem oglasne ploče suda, sukladno članku 145. stavku 5. Prekršajnog zakona, ali je, u tom pozivu, pogrešno naveden datum održavanja ročišta, jer je, umjesto poziva za 14. listopada 2014., navedeno da se okrivljenik poziva za „14. listopada 2016.“.

Kod takvog stanja stvari, Vrhovni sud Republike Hrvatske utvrđuje: „*Slijedom navedenog, iako se radi o omašci pri pisanju, pozivanje okrivljenika na ročište za dan 14. listopada 2014. ne može se smatrati uredno obavljenim, kako je pogrešno navedeno u obrazloženju pravomoćne presude. Stoga je, protivno odredbama Zakona, postupak proveden bez sudjelovanja okrivljenika, čime je na njegovu štetu ostvarena bitna povreda odredaba prekršajnog postupka iz čl. 195. st. 1. toč. 3. u vezi čl. 222. st. 3. PZ-a.*“

1.2. Bitna povreda odredaba prekršajnog postupka iz članka 195. stavka 1. točke 3. Prekršajnog zakona u žurnom postupku utvrđena je i odlukom broj Kzz-44/2018 od 4. prosinca 2018., jer je prvostupanjski sud žurni postupak proveo bez

⁴⁷ Presudom Vrhovnog sud Republike Hrvatske Kzz-27/01 od 24. studenog 2004. odlučeno je da se zahtjev za zaštitu zakonitosti ne može podnijeti protiv rješenja drugostupanjskog suda kojim je ukinuta presuda prvostupanjskog suda i predmet vraćen tom sudu na ponovno suđenje. Jednako i ranije u presudi Kzz-14/94 od 4. listopada 1994.

nazočnosti okrivljenika i njegovog branitelja, kojeg, na ročišta održana 14. listopada 2015. i 29. lipnja 2016., a nakon kojeg je 1. srpnja 2016. donijeta presuda, nije uredno pozvao u smislu odredbe članka 146. Prekršajnog zakona.

U navedenoj odluci, Vrhovni sud Republike Hrvatske utvrđuje da iz odredbe članka 222. Prekršajnog zakona proizlazi da se i u žurnom postupku, bez obzira što se ne provodi glavna rasprava, okrivljenik obavezno poziva radi ispitivanja. Navedenu konstataciju, Vrhovni sud Republike Hrvatske dovodi u vezu i sa člankom 85. Prekršajnog zakona, znači s obvezom suda da okrivljeniku omogući da se očituje o svim činjenicama i dokazima koji ga terete i da iznese sve činjenice i dokaze koji mu idu u korist te navodi: „*Kako je Prekršajni sud ročišta od 14. listopada 2015. i 29. lipnja 2016. na kojima su ispitani svjedok M. K. S. i prometni vještak G. H., održao bez nazočnosti okrivljenika i njegova branitelja, koje na ta ročišta nije ni pozivao, te bez obzira što se radi o žurnom postupku u kojem je okrivljenik prethodno predao pisanu obranu, pogrešna je konstatacija Prekršajnog suda navedena u obrazloženju rješenja da provedeni dokazi, uključujući pritom i pisanu obranu okrivljenika, predstavljaju pouzdanu osnovu za zaključak da je okrivljenik počinio inkriminirani prekršaj. Naime, u konkretnom slučaju provođenjem prekršajnog postupka u kojem okrivljeniku, osim predane pisane obrane, njegovim nepozivanjem na ročišta nije omogućeno sudjelovanje u postupku, te postavljanje pitanja ispitanim svjedoku i prometnom vještaku, kao i predlaganje dokaza, sud je u suštini onemogućio okrivljenika u njegovu pravu na valjano iznošenje vlastite obrane kako to predviđaju odredbe iz čl. 85. u vezi čl. 222. st. 3. PZ, bez obzira na činjenicu to što je u tijeku postupka pročitao, a potom i ocijenio njegovu prethodno predanu pisanu obranu.“.*

Iz ove odluke je vidljivo da Vrhovni sud Republike Hrvatske bitnu povredu odredaba prekršajnog postupka iz članka 195. stavka 1. točke 3. Prekršajnog zakona, ostvarenu na ovaj način (nepozivanjem okrivljenika i njegovog branitelja na ročište u žurnom postupku), povezuje s povredom prava obrane okrivljenika odnosno s bitnom povredom odredaba prekršajnog postupka iz članka 195. stavka 2. Prekršajnog zakona. Doista je evidentno da se, u procesnim situacijama kada okrivljenik i/ili njegov branitelj ne budu uopće pozvani ili ne budu uredno pozvani na ročište u žurnom postupku (a jednako je i za glavnu raspravu), gotovo uvjek, ostvaruju elementi bitne povrede odredaba prekršajnog postupka iz članka 195. stavka 1. točke 3. Prekršajnog zakona, kao i elementi bitne povrede iz članka 195. stavka 2. Prekršajnog zakona odnosno povrede prava na obranu okrivljenika koja je mogla utjecati na donesenu presudu. Ovo potvrđuje i činjenica da se, u odlomku u kojem su istaknute odluke kojima je Vrhovni sud Republike Hrvatske utvrdio bitnu povredu odredaba prekršajnog postupka iz članka 195. stavka 2. Prekršajnog zakona, nalaze i odluke donesene u sadržajno sličnim i gotovo identičnim procesnim situacijama (npr. odluke opisane u 5.1. i 5.4.).

2. Bitna povreda odredaba prekršajnog postupka iz članka 195. stavka 1. točke 4. Prekršajnog zakona

2.1. Odlukom broj Kzz-46/2019 od 14. siječnja 2020., Vrhovni sud Republike Hrvatske je odbio zahtjev za zaštitu zakonitosti, kojim je Glavni državni odvjetnik tvrdio da je okrivljeniku, državljaninu Afganistana, onemogućeno da se na raspravi služi svojim jezikom i da na svom jeziku prati tijek glavne rasprave, čime su ujedno prekršena i njegova temeljna ljudska prava zajamčena člankom 29. Ustava Republike Hrvatske, a s obzirom da se pravomoćna presuda temelji na takvoj obrani

okrivljenika, koja predstavlja dokaz iz članka 90. Prekršajnog zakona odnosno temelji se na dokazu koji je pribavljen kršenjem temeljnih ljudskih prava (nezakoniti dokaz). Glavni državni odvjetnik je smatrao da je konkretnom presudom ostvarena i daljnja bitna povreda iz članka 195. točke 10. Prekršajnog zakona.

Dakle, suština zahtjeva za zaštitu zakonitosti je tvrdnja da se prekršajni postupak protiv državljanina Afganistana vodio na službenom hrvatskom jeziku, bez da bi okrivljenik bio upozoren na pravo korištenja svojeg jezika, odnosno na pravo na prevodenje u postupku, čime je povrijeđena odredba članka 87. stavka 6. Prekršajnog zakona, a sve to tim više što u zapisniku nije ubilježeno da je okrivljeniku dana pouka o pravu na prevodenje, niti je zabilježena njegova izjava o tome.

Uvidom u spis predmeta, utvrđeno je da u konkretnom slučaju zaista formalno nije konstatirana pouka o pravu na uporabu materinjeg jezika tijekom prekršajnog postupka. Međutim, iz spisa jednako tako proizlazi da je okrivljenik uz pomoć službenog prevoditelja Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske, koji je sudjelovao u postupku, prije davanja svoje obrane izričito naveo da je u potpunosti razumio sve navode optužbe i da se odriče prava na branitelja, nakon čega je, uz pomoć tumača, dao vrlo opširnu obranu u kojoj je jasno, okolnosno i detaljno priznao počinjenje prekršaja koji mu je stavljen na teret.

Kod takvog stanja stvari, Vrhovni sud Republike Hrvatske, u odluci navodi: „*Na takav način okrivljenik je zapravo praktički u potpunosti konzumirao pravo na uporabu vlastitog jezika u postupku, propisano u čl. 87. st. 6. Prekršajnog zakona. Osim toga, nakon što mu je usmeno priopćeno doneseno rješenje odrekao se izričito prava na pisani otpravak rješenja te prava na žalbu i sve to potpisao, bez ikakvih primjedbi. Prema tome, iz zapisnika o ispitivanju okrivljenika proizlazi da isti niti u jednom trenutku nije zahtjevao da mu se omogući praćenje postupka na materinjem jeziku, pa propuštanje tijela koje je vodilo postupak u konkretnom slučaju da upozori okrivljenika o pravu na uporabu materinjeg jezika, što bi potvrdu našlo u izostanku takve konstatacije, samo za sebe, ne dovodi do povrede postupka kako je interpretira državni odvjetnik u zahtjevu.*“

Što se tiče ostvarenja bitne povrede odredaba prekršajnog postupka iz članka 195. stavka 1. točke 4. Prekršajnog zakona, Vrhovni sud Republike Hrvatske navodi da bi ista „*mogla postojati tek ako bi okrivljeniku bilo uskraćeno pravo na uporabu materinjeg jezika, a protivno njegovom zahtjevu, a ne izostankom same upute u zapisniku s ročišta, odnosno glavne rasprave.*“

3. Bitna povreda odredaba prekršajnog postupka iz članka 195. stavka 1. točke 10. Prekršajnog zakona

3.1. Odlukom broj Kzz 14/13 od 5. prosinca 2013. ukinuta je presuda prvostupanjskog suda zbog povrede zakona u odredbi članka 195. stavka 1. točka 10. Prekršajnog zakona te je predmet vraćen na ponovno suđenje i odluku.

U ovom predmetu je prvostupanjski sud zaključak o počinjenom prekršaju, između ostalog, temeljio i na iskazu svjedoka policijskog službenika i to u dijelu u kojem je taj svjedok prepričao što mu je u odnosu na uzrok prometne nesreće okrivljenik rekao tijekom obavijesnog razgovora, što je nezakonit dokaz. Međutim, odredbom članka 158. stavkom 6. Prekršajnog zakona, propisano je da se zapisnici o ispitivanju osumnjičenika po ovlaštenoj osobi tijela državne uprave mogu koristiti kao

dokazi u prekršajnom postupku samo ako su te osobe ispitane sukladno odredbama o ispitivanju okrivljenika u prekršajnom postupku pa, ako se ne radi o takvom postupanju, onda saznanje ovlaštene osobe tijela državne uprave dobiveno tijekom izvida prekršaja iz razgovora vođenog s okrivljenikom ima značaj neformalne obavijesti i ne može biti dokaz u postupku, već se na temelju članka 121. stavka 1. Prekršajnog zakona mora izdvojiti iz spisa predmeta, a to ujedno znači i da ovlaštena osoba kao svjedok ne smije biti ispitana o sadržaju obavijesnog razgovora s okrivljenikom.

Vrhovni sud Republike Hrvatske je izrijekom naveo da je prvostupanski sud "... utvrđenje o prekršajnoj odgovornosti okrivljenika temeljio upravo na iskazu svjedoka policijskog djelatnika u kojem je ovaj prenio sadržaj obavijesnog razgovora vođenog sa okrivljenikom nema dvojbe da se presuda temelji na nezakonitom dokazu iz čl. 90. st. 2. Prekršajnog zakona čime je ostvarena bitna povreda odredaba prekršajnog postupka iz čl. 195. st. 1. toč. 10. Prekršajnog zakona.".

3.2. Povreda članka 195. stavka 1. točke 10. Prekršajnog zakona utvrđena je i odlukom broj Kzz 38/15 od 6. listopada 2015., a počinio ju je prvostupanski sud time što je u dokaznom postupku, kao svjedoka, ispitao suprugu okrivljenika, ali je u pobijanoj presudi, osim tog njenog svjedočkog iskaza, analizirao i ocijenio i njen iskaz koji je ona u ranijem tijeku postupka dala u svojstvu okrivljenice.

U obrazloženju odluke Vrhovnog suda Republike Hrvatske je navedeno: "Ista osoba u nekom kaznenom predmetu ne može imati više procesnih uloga, jer ZKP različito regulira prava i dužnosti okrivljenika i svjedoka u pogledu njihovog iskazivanja. Nakon što je oslobođajuća presuda protiv okr. J. S. postala pravomoćna, opravdano ju je prvostupanski sud ispitao u svojstvu svjedoka, kada je J. S. i dao upozorenja iz čl. 285. i 286. Zakona o kaznenom postupku, čime je svjedočki iskaz J. S. postao dio dokazne građe. Istodobno, međutim, u pobijanoj presudi koristio je iskaz J.S., koji je ona dala u svojstvu okrivljenice, primivši upozorenja iz čl. 171. i 171.a Prekršajnog zakona. Upozorenja okrivljeniku se bitno razlikuju od upozorenja svjedoku upravo u pogledu dužnosti istinitog iskazivanja, pa je koristeći istodobno iskaze koje je ista osoba dala u svojstvu svjedoka i okrivljenika počinjena apsolutno bitna povreda odredaba prekršajnog postupka iz čl. 195. st. 1. toč. 10. Prekršajnog zakona, budući je korišten nezakonit dokaz."

Treba napomenuti da postoji i odluka Vrhovnog suda Republike Hrvatske u kojoj je ovo procesno pravilo, da u jednom postupku ista osoba ne može imati više procesnih uloga, definirano kao bitna povreda odredaba prekršajnog postupka iz članka 195. stavka 1. točke 11. Prekršajnog zakona (npr. odluka opisana u 4.3).

4. Bitna povreda odredaba prekršajnog postupka iz članka 195. stavka 1. točke 11. Prekršajnog zakona

4.1. U odluci broj Kzz-1/16 od 20. siječnja 2016. utvrđeno je da je izreka pravomoćne presude nerazumljiva i proturječna sama sebi, jer se prekršaj okrivljenika kvalificira po Zakonu o otpadu ("Narodne novine", broj 178/04., 111/06., 60/08. i 87/09.), a sankcija izriče po Zakonu o održivom gospodarenju otpadom ("Narodne novine" broj 94/13.), čijim je donošenjem prestao važiti Zakon o otpadu.

U predmetnoj odluci, Vrhovni sud Republike Hrvatske navodi: „Kombinacija dva zakona koju je primijenio sud u pravomoćnoj presudi je neprihvatljiva jer zbog

jedinstva zakona prekršajna sankcija mora slijediti kvalifikaciju djela s obzirom da su u svakom pojedinom zakonu, koji su navedeni u izreci pravomoćne presude, uz prekršaj predviđene i sankcije.“

Pravomoćna odluka je ukinuta i predmet vraćen prvostupanjskom суду na ponovno suđenje, a u uputi je navedeno da je prvostupanjski суд, u novom postupku, dužan paziti na zabranu reformatio in peius, na članak 3. Prekršajnog zakona te utvrditi da li Zakon o održivom gospodarenju otpadom predviđa kažnjavanje za prekršaj za koji je okrivljenik proglašen krivim.

4.2. Zahtjev za zaštitu zakonitosti, o kojem je odlučeno odlukom broj Kzz-34/16 od 22. kolovoza 2016., bio je podignut protiv pravomoćnog rješenja kojim je odbijen zahtjev okrivljenika za naknadu troškova prekršajnog postupka, kao i protiv pravomoćne presude koja je prethodila donošenju tog rješenja.

Vrhovni sud Republike Hrvatske je utvrdio da je bitna povreda odredaba prekršajnog postupka iz članka 195. stavka 1. točke 11. Prekršajnog zakona počinjena u pravomoćnoj presudi pa je, zbog ukidanja iste, posljedično ukinuo i pravomoćno rješenje o troškovima prekršajnog postupka. Ova odluka Vrhovnog suda Republike Hrvatske je vrlo značajna zbog brojnih identičnih povreda koje Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske uoči u prvostupanjskim odlukama, ali, zbog činjenice da na bitnu povredu odredaba prekršajnog postupka iz članka 195. stavka 1. točke 11. Prekršajnog zakona ne pazi po službenoj dužnosti, u predmetima u kojima žalitelj tu povedu ne ističe u žalbi, Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske nema mogućnosti donijeti odgovarajuću odluku.

Obrazloženje Vrhovnog suda Republike Hrvatske u ovoj odluci je slijedeće: „*Naime, u izreci presude je navedeno da je na temelju članka 181. stavka 5. PZ-a odbijena optužba protiv okrivljenog M. Ž. da bi počinio dva prekršaja iz ZPPJRM-a „jer postoje okolnosti koje isključuju prekršajni progon“. Riječ je o formalnom okončanju postupka i takva formalna presuda nema značaj odluke kojom se odlučuje o biti stvari, odnosno o tome je li okrivljenik počinio prekršajno ili kazneno djelo. To je odluka koja ne ulazi u srž stvari jer se odnosi na formalne pretpostavke vođenja nekog postupka. No, državni odvjetnik pravilno u zahtjevu upire u obrazloženje pobijane presude u kojem su navedeni razlozi koji isključuju protupravnost okrivljenikova ponašanja. Prekršajni sud detaljno raščlanjuje praksu Europskog suda za ljudska prava u Strasbourg te prekršajna djela koja su okrivljeniku stavljena na teret dovodi u vezu i s člankom 11. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, a ta odredba jamči pravo na mirno okupljanje. Zaključak je Prekršajnog suda da „nije bilo razloga ... takvo činjenje okrivljenika smatrati prekršajem“ i da se „činjenje okrivljenika ne [može] smatrati prekršajem“. Takvim obrazloženjem Prekršajni sud daje razlog zbog kojih okrivljenikovo ponašanje nije protupravno, dakle djela za koje je okrivljenik optužen uopće nisu prekršaji jer im nedostaje njihova bitna sastavnica, a to je protupravnost. No, isključenje protupravnosti je razlog za presudu kojom se okrivljenik oslobađa od optužbe (članak 182. točka 1. PZ-a), a ne razlog za donošenje odbijajuće presude.“.*

Dakle, suština povrede se svodi na to da je pravomoćnom presudom, u izreci, optužba odbijena iz formalnih razloga (jer postoje okolnosti koje isključuju prekršajni progon – članak 181. točka 5. Prekršajnog zakona), dok su u obrazloženju dani razlozi koji isključuju protupravnost prekršaja, a to je razlog za donošenje presude kojom se okrivljenik oslobađa od optužbe (članak 182. točka 1. Prekršajnog zakona).

Razliku između odbijajuće i oslobađajuće presude, kao i stav koja je od njih povoljnija za okrivljenika, Vrhovni sud Republike Hrvatske, u nastavku obrazloženja iste odluke, obrazlaže na slijedeći način: „*Razlika između formalne (odbijajuće) presude i presude kojom se okrivljenik oslobađa od optužbe je velika. Odbijajućom presudom ne odlučuje se o biti stvari, ne utvrđuje se postoje li sastavnice djela za koje je okrivljenik optužen, njegova krivnja ili dokazanost djela koje mu je stavljeno na teret. Drugim riječima, odbijajućom presudom postupak se dovršava iz formalnih razloga, bez ulaženja u srž stvari. Nasuprot tome, oslobađajućom presudom odlučuje se o biti stvari; postoje li sastavnice prekršajnog djela koje je okrivljeniku stavljeno na teret, ima li okolnosti koje isključuju njegovu krivnju i je li uopće dokazano da je okrivljenik počinio djelo za koje je optužen. Zato nema dvojbe da je oslobađajuća presuda za okrivljenika povoljnija jer je njome kazneni postupak okončan odlukom o srži stvari za razliku od odbijajuće presude kojom se formalno odlučuje o okolnostima koje se odnose na pretpostavke za prekršajni progon.*“

4.3. Procesno pravilo da, u jednom prekršajnom (a i kaznenom) postupku, ista osoba ne može imati više procesnih uloga, vidljivo je iz odluke broj Kzz-1/2017 od 19. siječnja 2017.

U postupku koji je prethodio donošenju pravomoćne presude protiv koje je podignut zahtjev za zaštitu zakonitosti, prvostupanjski sud je, nakon što je spojio dva predmeta i odlučio voditi jedinstveni postupak, najprije ispitao oba okrivljenika, a odmah potom jednog od njih ispitao i kao svjedoka. Vrhovni sud Republike Hrvatske ističe da je prvostupanjski sud time „*povrijedio zabranu kumulacije procesnog statusa okrivljenika i svjedoka jer se radi o nespojivosti njihovih procesnih uloga koja se očituje u različitosti i kontradiktornosti njihovih prava i obveza.*“

Time je, dakle, Vrhovni sud Republike Hrvatske utvrdio da je prvostupanjski sud, u vođenju prekršajnog postupka, počinio povredu zakona. Međutim, u istoj odluci, Vrhovni sud Republike Hrvatske nalazi da je prvostupanjski sud, zbog navedene povrede u tijeku vođenja postupka, počinio povredu i u pravomoćnoj presudi. Tako se, u nastavku obrazloženja ove odluke, navodi: „*Iste povrede prvostupanjski sud čini i u presudi jer u izreci presude K. D. proglašava krivim a J. J. oslobađa od optužbe, time da u obrazloženju presude, na nekim mjestima J. J. naziva tužena, a na nekim mjestima citira njezin iskaz kao svjedoka. Stoga je i prema ocjeni ovoga suda izreka presude nerazumljiva i proturječna sama sebi i razlozima presude, te su razlozi u znatnoj mjeri proturječni i nejasni, pa je evidentno počinjena bitna povreda odredaba prekršajnog postupka iz članka 195. stavak 1. točka 11. Prekršajnog zakona.*“

4.4. Nerazumljivost izreke te njenu proturječnost samoj sebi i razlozima navedenim u obrazloženju, a sve u odnosu na vrijeme počinjenja djela, utvrđena je odlukom broj Kzz-5/2019 od 16. siječnja 2019.

Naime, u činjeničnom opisu točke 1. izreke, kojom je osuđenik proglašen krivim zbog prekršaja iz članka 38. stavka 1. točke 4. Zakona o radnom vremenu, obveznim odmorima mobilnih radnika i uređajima za bilježenje u cestovnom prometu („Narodne novine“, broj 75/13. i 36/15.), prvostupanjski sud navodi da je okrivljenik dana 3. srpnja 2015. u 9,00 sati, kao fizička osoba – obrtnik, dopustio da njegovim teretnim vozilom upravlja vozač te je obavljenom kontrolom i uvidom u tahografske listiće utvrđeno da vozač 24. lipnja 2015. u vremenu od 7,45 sati do 16,45 sati u slučaju ukupnog radnog vremena između šest i devet sati nije uzeo obvezni odmor

od najmanje 30 minuta, nakon uzastopnih 6 sati rada. U obrazloženju presude, nakon što je ocijenio izvedene dokaze, prvostupanjski sud, u sažetom, navodi da je utvrđeno da je okrivljenik počinio navedeni prekršaj, jer je utvrđeno da je vozač kritične zgode upravlja vozilom koje je u vlasništvu okrivljenika i kako je prijevoz obavljao za obrt okrivljenika i da je policijski službenik, uvidom u tahografske listiće, utvrdio da je postupio suprotno odredbi članka 38 stavka 1. točke 4. Zakona o radnom vremenu, obveznim odmorima mobilnih radnika i uređajima za bilježenje u cestovnom prometu, jer nije uzeo obvezni odmor od najmanje 30 minuta nakon šest uzastopnih sati rada.

Vrhovni sud Republike Hrvatske, u svojoj odluci, navodi slijedeće: „*Međutim, osnovano se u zahtjevu za zaštitu zakonitosti ističe da je nerazumljivo i proturječno utvrđenje navedeno u izreci pobjajanog rješenja da je osuđenik predmetni prekršaj počinio na način što je 3. srpnja 2015. dopustio da njegovim teretnim vozilom upravlja vozač koji protivno odredbi čl. 38. st. 1. toč. 4. ZoRV-a 24. lipnja 2015. nije uzeo obvezni odmor od najmanje 30 minuta nakon uzastopnih šest sati vožnje. Doista je potpuno nerazumljivo na koji je to način osuđenik mogao 3. srpnja 2015. vozaču dopustiti da vozi protupropisno 24. lipnja 2015. jer je vozaču mogao dopustiti da to čini samo u vremenu koje slijedi, a nikako retroaktivno. Dakle, nije moguće u izreci, kao datum prekršaja počinjenog od strane osuđenika počinjenog na način da je dopustio svom vozaču da vozi bez propisanog obveznog odmora, navesti vrijeme koje je uslijedilo nakon što je vozač već davno bio ostvario neka od objektivnih obilježja prekršaja, već je predmetni prekršaj mogao biti počinjen ili na dan kada je vozač nepropisno vozio ili prije toga.“*

4.5. Nejasnoće u vezi temelja donošenja oslobađajuće presude, utvrđena je u odluci broj Kzz-3/2021 od 16. prosinca 2021.

Naime, prvostupanjski sud je okrivljenika oslobođio od optužbe po osnovi iz članka 182. točka 2. Prekršajnog zakona (dakle, smatrao je utvrđenim okolnosti koje isključuju okrivljenikovu krivnju), dok je u razlozima presude naveo da obavezni prekršajni nalog ne sadrži naznaku vremena počinjenja prekršaja, a što bi, prema stavu Vrhovnog suda Republike Hrvatske, upućivalo „na zaključak da djelo, onako kako se okrivljenik optužuje, po propisu nije prekršaj, kada je osnov za donošenje oslobađajuće presude sadržan u čl. 182. toč. 1. PZ-a.“.

Osim što utvrđuje da, zbog gore navedene situacije, temelj oslobađajuće presude uopće nije jasan niti su u obrazloženju dani razumljivi razlozi pa je time počinjena bitna povreda odredaba prekršajnog postupka iz članka 195. stavka 1. točke 11. Prekršajnog zakona, ova odluka Vrhovnog suda Republike Hrvatske je interesantna i iz razloga što se nastavno referira i na vrijeme počinjenja djela kao bitno obilježje prekršaja iz članka 229. Zakona o sigurnosti prometa na cestama.

Naime, prvostupanjski sud je, u obrazloženju pravomoćne presude, naveo da je ovlašteni tužitelj u obaveznom prekršajnom nalogu propustio naznačiti "u kojem ostavljenom roku je bila obveza okrivljenika za dostavu podataka zbog čega je isti nepotpun, budući je vrijeme počinjenja prekršaja konstitutivni element koji mora sadržavati svaki optužni prijedlog". U odnosu na takvu tvrdnju prvostupanjskog suda, Vrhovni sud republike Hrvatske navodi: „*državni odvjetnik s pravom ističe i da je zaključak prvostupanjskog suda o izostanku naznake vremena učina prekršaja u suprotnosti sa sadržajem obaveznog prekršajnog naloga. Doista, u tom nalogu se jasno navodi da je prekršaj počinjen dana 2. prosinca 2019., kada odgovorna osoba*

u pravnoj osobi, usprkos zahtjeva – obavijesti o prometnom prekršaju PP Dubrovnik, nije dala vjerodostojne podatke o identitetu osobe kojoj je bilo povjereni na upravljanje vozilo u vrijeme počinjenja prekršaja dana 6. studenog 2019. Stoga, dakle, proizlazi da je u činjeničnom opisu prekršaja naznačeno vrijeme njegovog počinjenja (2. prosinca 2019.), a drugo je pitanje u kojem je zakonskom roku (15 dana) taj vjerodostojni podatak trebalo dostaviti, što je, međutim, sadržano u zakonskom opisu terećenog prekršaja iz čl. 229. st. 4. i 7. ZOSPC-a.“

4.6. I u odluci broj Kzz-32/2021 od 6. srpnja 2021. radi se o utvrđenoj bitnoj povredi odredaba prekršajnog zakona iz članka 195. stavka 1. točke 11. Prekršajnog zakona zbog nerazumljivosti izreke i njenog proturječnosti razlozima.

Tako Vrhovni sud Republike Hrvatske u odluci navodi: *U pravu je Glavni državni odvjetnik kada tvrdi da je pobijanim rješenjem počinjena bitna povreda odredaba prekršajnog postupka iz članka 195. stavka 1. točke 11. PZ jer je izreka toga rješenja nerazumljiva i proturječna razlozima, s obzirom da je u izreci pobijanog rješenja navedeno da se prigovor odbacuje na temelju članka 243. stavka 3. PZ, koja odredba propisuje postupanje suda u slučaju da prigovor nije potpisani što nije slučaj u ovome konkretnom predmetu, dok u obrazloženju rješenja navodi da je prigovor nepravodoban i poziva se na zakonsku osnovu iz članka 243. stavka 2. PZ.“*

4.7. U odluci broj Kzz-27/2021 od 8. lipnja 2021., Vrhovni sud Republike Hrvatske je utvrdio da pravomoćna presuda ne sadrži nikakve razloge o odlučnim činjenicama u pogledu odluke o prekršajnoj odgovornosti okrivljenika.

I ova odluka je, zbog relativno velikog broja identičnih i sličnih povreda koje Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske uoči u prvostupanjskim odlukama, a nema mogućnosti donijeti odgovarajuću odluku zbog činjenice da na bitnu povredu odredaba prekršajnog postupka iz članka 195. stavka 1. točke 11. Prekršajnog zakona ne pazi po službenoj dužnosti te zbog činjenice da žalitelj tu povredu ne ističe u žalbi, od velikog značaja za praksu u prekršajnim predmetima.

U pravomoćnoj presudi protiv koje je bio podnesen zahtjev za zaštitu zakonitosti, prvostupanjski sud je, u obrazloženju, naveo da je tužitelj podnio obavezni prekršajni nalog zbog prekršaja iz članka 54. stavka 2. Zakona o sigurnosti promet na cestama, da je okrivljenik, protiv istog, izjavio prigovor, reproducirani su obrana okrivljenika i navodi njegovog prigovora te je još navedeno u koje je sve dokaze prvostupanjski sud izvršio uvid, a nakon čega slijedi zaključak suda da, na temelju provedenog dokaznog postupka, sud nalazi nesporno utvrđenim činjenično stanje i dokazanim djelo za koje se okrivljenik tereti. Takvo obrazloženje, konstatira Vrhovni sud Republike Hrvatske, „*ne sadrži nikakve razloge o tome na temelju čega prvostupanjski sud nalazi dokazanim prekršaj za koji je okrivljenika proglašio krivim, zašto ne prihvaca obranu okrivljenika, kojim provedenim dokazima je utvrđeno da je obrana okrivljenika neistinita, je li i čime ona provjeravana odnosno koji raspoloživi dokazi je pobijaju te kakav je značaj uvida u snimku na kojoj je vidljiva nepropisna brzina kretanja vozila. Drugim riječima, pobijana presuda ne sadrži nikakve razloge o odlučnim činjenicama u pogledu odluke o prekršajnoj odgovornosti okrivljenog D. M. za prekršaj za koji je on proglašen krivim, zbog čega se ista uopće ne može ispitati.*“

4.8. Važnost točnog i pravilnog preciziranja glasila u kojem je i kada zakon objavljen, utvrđena je odlukom broj Kzz-28/2021 od 8. lipnja 2021.

Vrhovni sud Republike Hrvatske je ovom odlukom utvrdio da je izreka presude nerazumljiva i da presuda nema razloga o odlučnim činjenicama. Naime, prvostupanjski sud je, u izreci presude, naveo da je inkriminirane zgode osuđenica počinila prekršaj iz članka 229. stavak 3. u vezi stavka 7. Zakona o sigurnosti prometa na cestama, ne precizirajući glasilo u kojem je i kada zakon objavljen. U razlozima pobijane presude, prvostupanjski sud je citirao odredbe članka 229. stavak 3. i stavak 7. tog Zakona, iz kojeg citata se zaključuje da je u konkretnom slučaju primijenjen Zakon koji je bio na snazi u vrijeme počinjenja prekršaja, a koji predviđa obvezu vlasnika vozila da dostavi vjerodostojan podatak o identitetu osobe kojoj je dao vozilo na upravljanje. Međutim Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o sigurnosti prometa na cestama („Narodne novine“, broj 70/19.) izmijenjen je članak 229. stavak 3. toga Zakona na način da je dodan tekst „... a pritom se dostava podatka o više osoba koje su upravljale osobnim vozilom u vrijeme počinjenja prekršaja ne smatra dostavom vjerodostojnih podataka o identitetu osobe kojoj je dao vozilo na upravljanje“, a koja izmjena je na snazi od 1. kolovoza 2019., dakle, nakon prekršaja za koji je okrivljenica osuđena.

Kod takvog stanja stvari, Vrhovni sud Republike Hrvatske utvrđuje „da je izreka pobijane presude nerazumljiva i da u presudi nema razloga o odlučnim činjenicama, a posebice u dijelu koji je zakon primijenjen u konkretnom slučaju, čime je ostvarena bitna povreda odredaba prekršajnog postupka iz članka 195. stavak 1. točka 11. PZ.“.

U razlozima pobijane presude, prvostupanjski sud ističe da je okrivljenica navela vjerodostojne podatke za četiri osobe koje su možda upravljale njenim vozilom u vrijeme počinjenja prekršaja, iz čega onda zaključuje kako ista nije dala vjerodostojan podatak o osobi koja je upravljala njenim vozilom u vrijeme počinjenja prekršaja, jer se takva dostava podataka ne smatra dostavom vjerodostojnih podataka o identitetu osobe kojoj je vozilo dano na upravljanje u smislu odredbe iz članka 229. stavak 3. citiranog Zakona“, iz čega bi se moglo zaključiti kako je sud, iako u prethodnom dijelu presude nije citirao ovako izmijenjenu odredbu, ipak primijenio istu, a koja zakonska odredba nije bila na snazi u vrijeme počinjenja prekršaja od strane osuđenice („Narodne novine“, broj 70/19.).

5. Bitna povreda odredaba prekršajnog postupka iz članka 195. stavka 2. Prekršajnog zakona

5.1. U odluci broj Kzz-29/16 od 10. kolovoza 2016., utvrđena je povreda prava obrane okrivljenika koja je mogla utjecati na presudu (članak 195. stavak 2. u vezi članka 85. stavka 2. Prekršajnog zakona), jer je dostava poziva okrivljeniku bila pogrešno iskazana kao uredna te jer u nastavku prekršajnog postupka okrivljenik više nije bio pozivan. Pravomoćna presuda je donesena u žurnom prekršajnom postupku povodom prigovora okrivljenika izjavljenog protiv obaveznog prekršajnog naloga, u kojem prigovoru je okrivljenik naveo kako obranu želi iznijeti usmeno pred nadležnim prekršajnim sudom te je predložio provođenje određenih dokaza. U zapisniku s ročišta održanog 27. svibnja 2013. konstatirano je kako je dostava poziva okrivljeniku uredna te da isti svoj nedolazak nije opravdao. Međutim, spisu prileži povratnica iz koje je vidljivo da je poziv za navedeno ročište okrivljeniku dostavljen tek 29. svibnja 2013., dakle dva dana nakon što je navedeno ročište održano.

Vrhovni sud Republike Hrvatske navodi: „*Naime, na ročište koje je bilo održano 27. svibnja 2013. okrivljenik nije pristupio, a u zapisniku je navedeno da je „dostava poziva uredna“. To je očito pogrešno jer je iz povratnice koja je na poleđini tog zapisnika razvidno da je okrivljenik poziv za ročište primio dva dana kasnije od održanog ročišta odnosno 29. svibnja 2013. Do donošenja presude 2. srpnja 2013. Prekršajni sud pribavio je dva od pet dokaza koje je pisano ranije predložio okrivljenik, ali više nije pozivao okrivljenika iako je to okrivljenik ranije tražio jasno navodeći da želi dati svoju obranu usmeno. Iz navedenog jasno slijedi da okrivljeniku nije bilo omogućeno da se očituje o svim činjenicama i dokazima jer nije niti pozivan na ročište 2. srpnja 2013. iako su u međuvremenu od održavanja ročišta na koji nije bio uredno pozvan pribavljeni dva dokaza. Osim toga, nije mu bilo omogućeno da iznese sve činjenice i dokaze koji mu idu u korist jer je ročište 27. svibnja 2013. održano bez njegovog prisustvovanja iako nije bio uredno pozvan, a niti poslije nije bio pozivan pa je presuda 2. srpnja 2013. donesena također bez njega.*“.

Pravomoćna odluka je ukinuta i predmet vraćen prvostupanjskom суду na ponovno suđenje, a u uputi je Vrhovni sud Republike Hrvatske, između ostalog, naveo da prvostupanjski суд treba „*provesti postupak sukladno načelu pravičnosti uključujući i davanje stvarne i primjerene mogućnosti ostvarenja prava obrane*“.

5.2. Odlukom broj Kzz-44/16 od 12. listopada 2016., Vrhovni sud Republike Hrvatske je utvrdio bitnu povredu odredaba prekršajnog postupka iz članka 195. stavka 2. u vezi članka 109.b stavka 7. Prekršajnog zakona. Pravomoćnom presudom, protiv koje je bio podnesen zahtjev za zaštitu zakonitosti, odbijen je kao neosnovan prigovor okrivljenika protiv obveznog prekršajnog naloga. Međutim, ovlašteni tužitelj je, sedam dana nakon izdavanja obveznog prekršajnog naloga, okrivljeniku izdao naredbu o određivanju preuzete obveze na način da mu je, na temelju članka 109.b Prekršajnog zakona, naložio da do 3. veljače 2014. naknadi štetu prouzročenu prekršajem. Okrivljenik je po toj naredbi postupio, o čemu je prvostupanjski суд bio obaviješten u dopisu kojim mu je prigovor okrivljenika na obvezni prekršajni nalog bio dostavljen na rješavanje.

Dakle, radilo se o uvjetovanom oportunitetu, pri čemu je okrivljenik ispunio preuzetu obvezu.

Pozivajući se na odredbu članka 109.b stavka 7. Prekršajnog zakona, Vrhovni sud navodi slijedeće: „*Kako je osuđenik postupio po navedenoj naredbi te je naknadio štetu na oštećenom vozilu i o tome dostavio račun o popravku štete od 29. siječnja 2014., o čemu je Policijska uprava karlovačka, Policijska postaja Ogulin obavijestila Prekršajni sud u dopisu od 27. veljače 2014. uz koji je dostavljen na rješavanje prigovor osuđenika izjavljen protiv obveznog prekršajnog naloga, to je Prekršajni sud u Karlovcu na temelju čl. 109.b st. 7. PZ trebao obustaviti prekršajni postupak. Međutim, kako to nije učinio već je prigovor osuđenika odbio i potvrđio obvezni prekršajni nalog, time je počinio postupovnu povredu iz čl. 195. st. 2., a to je utjecalo na presudu.*“

Za primijetiti je da se Vrhovni sud Republike Hrvatske nije upuštao u razmatranje činjenice je li ovlašteni tužitelj pogriješio u slijedu postupovnih radnji. Naime, kako je to vidljivo iz podataka u predmetnoj odluci, ovlašteni tužitelj je prvo izdao obavezni prekršajni nalog (20. siječnja 2014.) i time pokrenuo prekršajni postupak (članak 157. stavak 1. točka 1. Prekršajnog zakona), a nakon toga (27. siječnja 2014.) donio naredbu kojom je okrivljenika obvezao da u određenom roku

naknadi štetu prouzročenu prekršajem. Takvo postupanje ovlaštenog tužitelja je možda pogrešno, jer članak 109.b stavak 2. Prekršajnog zakona, propisuje uvjetovani oportunitet prije nego li je prekršajni postupak pokrenut, prema kojem smislu ovlašteni tužitelj ne bi smio izdati obavezni prekršajni nalog prije nego li je protekao rok za ispunjenje obveze koju je okrivljeniku naložio odnosno, u ovom konkretnom slučaju, s obzirom da je okrivljenik ispunio naloženu mu obvezu, ne bi uopće smio izdati obavezni prekršajni nalog. Međutim, bez obzira na eventualno pogrešno postupanje ovlaštenog tužitelja, prvostupanjski sud je bio dužan donijeti odluku u skladu s člankom 109.b stavkom 7. Prekršajnog zakona, kojom je izričito propisano: „Kada ovlašteni tužitelj obavijesti sud da je počinitelj ispunio preuzetu obvezu iz stavka 2. ovoga članka, sud će rješenjem obustaviti postupak. Protiv rješenja o obustavi postupka žalba nije dopuštena.“.

5.3. Povreda prava na obranu, jer prvostupanjski sud nije primijenio odredbu članka 244. stavka 1. Prekršajnog zakona, utvrđena je odlukom broj Kzz-37/2017 od 19. listopada 2017. Radilo se o pravomoćnoj presudi, kojom je prvostupanjski sud odlučivao o prigovoru okrivljenika podnesenom protiv obaveznog prekršajnog naloga, pri čemu okrivljenik nije naznačio zakonsku osnovu podnošenja prigovora (poriče li prekršaj ili osporava sankciju, troškove odnosno druge mjere), niti ju je obrazložio, a prvostupanjski sud je, smatrajući da se radi o prigovoru iz članka 237. stavka 1. točke 2. Prekršajnog zakona, presudu donio bez provođenja žurnog postupka.

Glavni državni odvjetnik u zahtjevu za zaštitu zakonitosti navodi da je okrivljenik podnio prigovor slijedećeg sadržaja: „Ulažem prigovor u zakonskom roku na vaš obavezni prekršajni nalog serijskog broja ..., a u vezi počinjenog prometnog prekršaja koji sam počinio, a svoje obrazloženje usmeno ću iznijeti.“. S obzirom na takav sadržaj podnesenog prigovora, Vrhovni sud Republike Hrvatske smatra da je postupanje prvostupanjskog suda bilo pogrešno i da je u konkretnom slučaju trebalo primijeniti članak 243. stavak 5. Prekršajnog zakona⁴⁸ te provesti žurni postupak. U obrazloženju odluke Vrhovnog suda Republike Hrvatske je navedeno: „*Imajući na umu tako manjkavo koncipiran prigovor koji ni svojim konciznim sadržajem jednoznačno ne ukazuje na osnov pobijanja obaveznog prekršajnog naloga, u pravu je državni odvjetnik da je sukladno čl. 243. st. 5. PZ trebalo smatrati da je prigovor podnesen zbog poricanja prekršaja. Nasuprot tome, prvostupanjski sud je pogrešno uzeo da je prigovor podnesen zbog izrečene sankcije te je stoga pogrešno postupio prema čl. 244. st. 2. PZ, umjesto da je u žurnom postupku proveo dokaze, ocijenio stanje stvari i potom presudom odlučio o prekršaju, kako je predviđeno u čl. 244. st. 1. PZ.*“.

5.3.1. Identična povreda utvrđena je i odlukom broj Kzz-35/2018 od 20. veljače 2019. Okrivljenik je prigovorom osporavao odlučnu činjenicu da je vlasnik vozila, tvrdeći da ga je u međuvremenu prodao drugoj osobi i u tom smislu predložio ispitivanje svjedoka i ponudio određene dokaze, a prvostupanjski sud je „*pogrešno uzeo da je prigovor podnesen samo zbog izrečene sankcije, odnosno novčane kazne, a ne zbog poricanja prekršaja, te je stoga pogrešno postupio primjenjujući odredbu članka 244. stavka 2. PZ, umjesto da je u žurnom postupku proveo dokaze,*

⁴⁸ „Prigovor koji ne sadrži druge podatke iz članka 236. ovog Zakona uzet će se u razmatranje. Ako prigovor ne sadrži osnovu iz članka 237. stavka 1. ovog Zakona, ili ona nije jasna, smarat će se da je prigovor podnesen zbog poricanja prekršaja (članak 237. stavak 1. točka 1.).“

ocijenio stanje stvari i potom presudom odlučio o prekršaju, a kako je to propisano odredbom članka 244. stavka 1. PZ.“.

5.4. Povreda prava obrane, zbog povrede odredbe članka 145. stavka 5. u vezi članka 222. stavka 3. Prekršajnog zakona, utvrđena je odlukom broj Kzz-36/2018 od 4. listopada 2018. Radilo se o situaciji kada je prvostupanjski sud, nakon što je okrivljenik podnio prigovor na obavezni prekršajni nalog, zakazao ročište, za koje se poziv za okrivljenika vratio s naznakom „obaviješten, nije podigao pošiljku“, a prvostupanjski sud je, nakon stavljanja obveznog prekršajnog naloga izvan snage, odlučio provesti ročište u odsutnosti okrivljenika, smatrajući da ispitivanje okrivljenika nije nužno za pravilno utvrđenje stanja stvari i donošenje presude pa je, na temelju odredbe članka 167. stavka 3. u svezi članka 222. stavka 2. Prekršajnog zakona, presuda donešena bez ispitivanja okrivljenika.

Vrhovni sud Republike Hrvatske je prihvatio osnovanim stav Glavnog državnog odvjetnika da je prvostupanjski sud trebao najprije ponoviti poziv okrivljeniku pa, tek po eventualnom utvrđenju da mu se poziv nije mogao dostaviti zbog neprijavljivanja promjene adrese ili zbog očitog izbjegavanja primitka, istaknuti poziv na oglasnu ploču suda (članaka 145. stavak 5. Prekršajnog zakona), kada se protekom osmog dana od stavljanja na oglasnu ploču dostava smatra uredno obavljenom. U odluci je istaknuto da se prvostupanjski sud „*pogrešno poziva na čl. 167. st. 3. Prekršajnog zakona, pri čemu zanemaruje da okrivljenik nije bio uredno pozvan jer dostava, očito, nije bila uredno obavljena. Obrana okrivljenika koju bi on, prema sadržaju prigovora, iznio na ročištu da mu je nazočnost bila omogućena, mogla bi utjecati na donošenje drugačije presude.*“.

5.5. Odluka broj Kzz-50/2018 od 9. siječnja 2019. značajna je za pitanje dostatnog određenja vremena počinjenja prekršaja. Naime, prvostupanjski sud je, na temelju članka 161. stavka 4. Prekršajnog zakona, pozvao ovlaštenog tužitelja da u roku osam dana dopuni optužni prijedlog na način da, sukladno članku 160. stavku 2. točka 6. Prekršajnog zakona, navede točan datum i vrijeme počinjenih prekršaja. S obzirom da tužitelj nije postupio po pozivu prvostupanjskog suda, prvostupanjski sud je odbacio optužni prijedlog. Protiv tog pravomoćnog rješenja o odbačaju optužnog prijedloga, Glavni državni odvjetnik je podnio zahtjev za zaštitu zakonitosti.

Vrhovni sud Republike Hrvatske je utvrdio da je prvostupanjski sud pogrešno primijenio odredbu članka 161. stavka 4. Prekršajnog zakona i da nije bilo osnove za pozivanjem na dopunu optužnog prijedloga. Naime, u činjeničnom opisu optužnog prijedloga bilo je navedeno da su prekršaji počinjeni „nepoznatog datuma početkom mjeseca siječnja 2018. u popodnevnim satima“, iz čega, konstatira Vrhovni sud Republike Hrvatske, „*proizlazi da optužni prijedlog sadrži vrijeme počinjenja prekršaja koje vrijeme je i po stavu ovog suda dovoljno precizno određeno*“. Ovom odlukom je utvrđeno da je počinjena bitna povreda odredaba prekršajnog postupka iz članka 195. stavka 2. u vezi s člankom 211. stavkom 3. Prekršajnog zakona, jer je prekršajni sud pri pripremanju glavne rasprave nepravilno primijenio odredbu članka 161. stavka 4. u vezi s člankom 160. stavkom 2. točkom 6. Prekršajnog zakona, a to je utjecalo na donešenu odluku.

5.6. Pitanje slobodne ocjene dokaza bilo je predmet odlučivanja u odluci broj Kzz-25/2020 od 20. travnja 2021. Ovom odlukom je odbijen zahtjev za zaštitu zakonitosti u kojem je Glavni državni odvjetnik tvrdio da je pravomoćnom presudom i sudskim postupkom, koji joj je prethodio, povrijeđen Prekršajni zakon u odredbi

članka 88. stavka 2., kojom je propisano da sud slobodno cijeni dokaze i postojanje ili nepostojanje činjenica i pri tome nije ograničen ili vezan nikakvim dokaznim pravilima, kao i u odredbi članka 165. stavka 3., koja propisuje dužnost suca da se brine o svestranom raspravljanju o predmetu.

Pravomoćnom presudom, okrivljenik je, u nedostatku dokaza (članak 182. točka 3. Prekršajnog zakona), oslobođen od optužbe da bi počinio prekršaj iz članka 196. stavka 7. Zakona o sigurnosti prometa na cestama. Obrazlažući oslobađajući presudu, prvostupanjski sud je zaključio da, u situaciji kada okrivljenik poriče počinjenje prekršaja, "nema sigurnih dokaza da se na strani navedenog vozača radilo o izvršenju ove protupravne radnje", jer da policijski službenik, koji je ispitan u svojstvu svjedoka i koji je zaustavio vozilo kojim je upravljao okrivljenik, nije neposrednim opažanjem utvrdio da bi okrivljenik za vrijeme vožnje uporabom ruke koristio mobilni uređaj, već da je okrivljenik zaustavljen po dojavi načelnika prometne policije koji se nalazio u njegovoj blizini, a da se "navedeni prekršaj sudionika u prometu utvrđuje isključivo neposrednim opažanjem od strane službene osobe koja vrši kontrolu prometa" i da je "bilo kakvo dojavljivanje nepropisne vožnje od strane sudionika u prometu neprihvatljivo".

U svojoj odluci, Vrhovni sud Republike Hrvatske je naveo: da je prvostupanjski sud, „*suprotno navodima iz zahtjeva, slobodno ocijenio dokaze na koje se u presudi očitovao i izrazio jasan i nedvosmislen stav o tome da dojavljivanje jednog policijskog službenika drugom policijskom službeniku, koji je u konačnici i zaustavio vozača, ali nije utvrdio prekršaj neposrednim opažanjem, nema takvu dokaznu snagu da bi se, u okolnostima kad okrivljenik prekršaj poriče, na temelju toga dokaza mogao izvesti nedvojben zaključak o počinjenom prekršaju. Stoga se u konkretnom slučaju sud nije rukovodio "formalnim dokaznim načelom", kako to pogrešno zaključuje državni odvjetnik, već je izrazio svoj stav o dokaznoj snazi pojedinog dokaza, a što je u skladu s odredbom članka 88. stavka 2. PZ. Sud nije povrijedio ni odredbu članka 165. stavka 3. PZ jer je, u konkretnom slučaju, vodeći računa o tome da je pobijanoj presudi prethodio žurni prekršajni postupak, predmet svestrano raspravio u okviru predmeta raspravljanja i predloženih dokaza.*“

Ovdje je bitno navesti da se Vrhovni sud Republike Hrvatske nije očitovao je li ovakvo zaključivanje prvostupanjskog suda pravilno ili nije, jer to niti ne smije učiniti s obzirom da se, u postupku povodom zahtjeva za zaštitu zakonitosti, ispituju samo povrede zakona, i to samo one u odnosu na koje je zahtjev podignut, a ne ispituje se pravilnost i potpunost utvrđenja činjeničnog stanja.

5.6.1. Identično je odlučeno i u odluci broj Kzz-19/2021. od 16. prosinca 2021. te u odluci broj Kzz-26/2021 od 2. lipnja 2021.

5.7. U odluci broj Kzz-5/2020 od 18. prosinca 2020., Vrhovni sud Republike Hrvatske je odlučivao o pitanju prava obrane okrivljenika koji je tijekom postupka imao dva branitelja.

Naime, u zahtjevu za zaštitu zakonitosti se tvrdilo da je prvostupanjski sud povrijedio odredbe članka 172. i članka 167. stavka 3. Prekršajnog zakona, jer je glavnu raspravu proveo u odsutnosti okrivljenika, čiji branitelj na tu raspravu nije bio uredno pozvan, pa je na taj način onemogućio navedenom branitelju da prisustvuje iznošenju nalaza i mišljenja prometne vještakinje, da istoj postavlja pitanja, traži

razjašnjenja i stavlja primjedbe, a što je, po mišljenju podnositelja zahtjeva, bilo od utjecaja na pravilno i zakonito donošenje presude. Radilo se o prekršajnom postupku u kojem je okrivljenik opunomoćio dvojicu branitelja, prvostupanjski sud je glavnu raspravu 18. travnja 2016. održao bez nazočnosti okrivljenika, ali i oba njegova branitelja, time da su dostave poziva za okrivljenika i jednog branitelja bile uredno iskazane, dok drugi branitelj na tu glavnu raspravu nije bio ni pozvan.

U takvoj procesnoj situaciji, Vrhovni sud Republike Hrvatske je zaključio da je prvostupanjski sud postupio „*u skladu s odredbom članka 167. stavka 3. PZ koja propisuje da se glavna rasprava može održati te se može donijeti i presuda ukoliko na istu nisu došle uredno pozvane stranke, a što je upravo ovdje bio slučaj. To što na navedenu raspravu nije pozvan i drugi izabrani branitelj nije bilo od utjecaja na zakonito i pravilno donošenje presude. Naime, kako PZ ne sadrži odredbe koje propisuju situaciju u kojoj okrivljenik ima više branitelja pa se stoga, sukladno odredbi članka 82. stavka 3. PZ, na odgovarajući način, kada je to primjereno svrsi prekršajnog postupka, primjenjuju odredbe Zakona o Kaznenom postupku ("Narodne novine" broj 152/08., 76/09., 80/11., 121/11. - pročišćeni tekst, 91/12. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 143/12., 56/13., 145/13. i 152/14. - dalje: ZKP/08.-I) trebalo je supsidijarno primijeniti odredbu članka 69. stavka 3. ZKP/08.-I, koja propisuje da se u takvoj situaciji smatra da je obrana osigurana kada u postupku sudjeluje jedan od branitelja, a druga je stvar što u konkretnoj situaciji uredno pozvani branitelj to svoje pravo na sudjelovanju u postupku nije realizirao. Stoga nije pravilan zaključak državnog odvjetnika kako je propust prvostupanjskog suda u pozivanju drugog izabranog branitelja okrivljenika i održavanju rasprave, unatoč navedenom propustu, povreda odredbe iz članka 172. PZ, jer je sukladno članku 69. stavku 3. ZKP/08.-I bilo dovoljno pozvati samo jednog od branitelja. Osim toga, provođenjem ove rasprave u situaciji kada na istoj nisu bili prisutni uredno pozvani okrivljenik i njegov branitelj, suprotno navodima iz zahtjeva, nije povrijeđena niti odredba iz članka 167. stavka 3. PZ, jer navedena okolnost, uslijed same odluke uredno pozvanih stranaka da ne sudjeluju na navedenoj raspravi, nije bila od utjecaja na zakonito i pravilno donošenje presude u ovom konkretnom slučaju.“.*

5.8. Povreda prava obrane u vezi odbijanja dokaznih prijedloga utvrđena je odlukom broj Kzz-31/2021 od 16. prosinca 2021.

Pravomoćna presuda je donesena u žurnom postupku, nakon što je okrivljenik, protiv obaveznog prekršajnog naloga, podnio prigovor zbog poricanja prekršaja. Okrivljenik je već u prigovoru protiv obaveznog prekršajnog naloga, a tako i na ročištu pred prvostupanjskim sudom, predlagao provođenje dokaza ispitivanja svjedoka, a prvostupanjski sud je takav prijedlog odbio s obrazloženjem: „*jer je, sukladno čl. 89. PZ-a, dužan postupak provesti brzo i bez odugovlačenja uz izbjegavanje svih nepotrebnih radnji i troškova*“.

Vrhovni sud Republike Hrvatske je utvrdio da je presuda donesena nakon samo jednog ročišta i da je okrivljenik već u prigovoru protiv obaveznog prekršajnog naloga predlagao izvođenje dokaza ispitivanja svjedoka, na temelju čega utvrđuje da „*ne proizlazi zaključak o namjeri odugovlačenja postupka*“. U odluci je navedeno: „*iako je protiv okrivljenika proveden žurni postupak temeljem obaveznog prekršajnog naloga, u postupku nisu isključena njegova prava obrane propisana u čl. 85. st. 2. PZ-a prema kojima mu se mora omogućiti da se očituje o svim činjenicama i dokazima koji ga terete te da iznese sve činjenice i dokaze koji mu idu u korist*“ te da

je „u pravu državni odvjetnik da su ovakvim, sumarnim, razlozima za odbijanje dokaznih prijedloga povrijeđena okrivljenikova prava obrane da dokazuje činjenice koje mu idu u korist“.

5.9. Odluka broj Kzz-24/13 od 14. siječnja 2014. značajna je zbog učestalosti povrede postupka, koja je u mnogobrojnim predmetima primijećena i na Visokom prekršajnom sudu Republike Hrvatske i zbog koje dolazi do ukidanja prvostupanjskih presuda, a radi se o vođenju prekršajnog postupka po odredbama žurnog postupka iako za to nisu ostvareni zakonski uvjeti.

Naime, uvjeti za vođenje žurnog postupka propisani su u članku 221. stavku 1. i 2. PZ-a⁴⁹ i radi se o strogo određenim uvjetima izvan kojih je moguće samo voditi glavnu raspravu.

U predmetu u vezi kojeg je podignut zahtjev za zaštitu zakonitosti prvostupanjski sud je protiv okrivljene pravne osobe vodio prekršajni postupak zbog prekršaja iz članka 207. stavka 1. točka 1. Zakona o strancima⁵⁰, za koji je za okrivljenu pravnu osobu propisana novčana kazna od 50.000,00 kuna do 100.000,00 kuna za svakog radnika - stranca; postupak je vođen po odredbama žurnog postupka iako je, dakle, propisana novčana kazna veća od 30.000,00 kuna (pa nije bilo zakonskog uvjeta iz članka 221. stavka 1. točke 1. Prekršajnog zakona), a nije bilo ni prijedloga tužitelja za vođenje žurnog prekršajnog postupka (pa nije bilo ni zakonskog uvjeta iz članka 221. stavka 2. Prekršajnog zakona). Tako Vrhovni sud Republike Hrvatske zaključuje da je *"Takvim postupanjem tijekom prekršajnog postupka nepravilno primijenjena odredba čl. 221. st. 1. toč. 1. PZ, što je bez sumnje utjecalo na presudu čime je počinjena bitna povreda odredaba prekršajnog postupka, iz čl. 195. st. 2. PZ, uslijed čega je zahtjev za zaštitu zakonitosti osnovan (...)"*.

Zbog učestalosti uočenih pogrešnih postupanja prvostupanjskih sudova, a neovisno o procesnoj situaciji koja je postojala u gore navedenom prekršajnom predmetu, vrlo je bitno naglasiti da se žurni postupak na prijedlog tužitelja može voditi samo za one prekršaje za koje je kao jedina kazna propisana novčana kazna, dakle ne i za one prekršaje za koje je alternativno propisana kazna zatvora. Upravo je u takvim situacijama, kada ovlašteni tužitelji (neosnovano) predlažu provođenje žurnog prekršajnog postupka u predmetima koji se vode (samo/i) zbog prekršaja za koje je

⁴⁹ "(1) Žurni se prekršajni postupak vodi:

1. za prekršaje za koje je kao jedina kazna propisana novčana kazna do 10.000,00 za fizičku osobu, novčana kazna do 30.000,00 kuna za pravnu osobu i do 10.000,00 kuna za odgovornu osobu upravnoj osobi.

2. protiv maloljetnog počinitelja prekršaja,
3. protiv uhićenika (članaka 134. stavak 4.),
4. protiv okrivljenika kojem je određeno zadržavanje (članak 135. stavak 1.)
5. protiv okrivljenika koji nema stalno prebivalište ili boravak u Republici Hrvatskoj,
6. po prigovoru protiv obaveznog prekršajnog naloga, zbog poricanja prekršaja.

(2) Žurni se postupak može na prijedlog tužitelja provesti i za prekršaje kod kojih je propisana kazna veća od one naveden u stavku 1. točki 1. ovoga članka, ali u tom slučaju prekršajni sud ne može izreći veću kaznu od one predviđene u stavku 1. točki 1. ovoga članka."

⁵⁰ „Narodne novine“, broj 79/07. i 36/09.

alternativno propisana i kazna zatvora, uočeno da prvostupanjski sudovi takav (neosnovan) prijedlog prihvataju, a što je pogrešno postupanje, jer u takvim predmetima ne postoje zakonski uvjeti za vođenje žurnog postupka, nego treba provesti redoviti postupak, dakle održati glavnu raspravu te o krivnji odlučiti kontradiktornim raspravljanjem u postupku.

6. Teške povrede prava na pravično suđenje

6.1. Po podnesenom zahtjevu za zaštitu zakonitosti, Vrhovni sud Republike Hrvatske razmatrao je i postojanje teške povreda prava na pravično suđenje (članak 468. stavak 2. ZKP/08⁵¹), koja odredbama Prekršajnog zakona nije propisana kao bitna povreda odredaba prekršajnog postupka.

Tako je povredu iz članka 468 stavka 2 ZKP/08 u vezi članka 29. Ustava Republike Hrvatske, Vrhovni sud Republike Hrvatske utvrdio u odluci broj Kzz-9/17 od 16. veljače 2017. Radi se o pravomoćnom rješenju kojim je prvostupanjski sud odbacio kao nedopušten prigovor okrivljenika podnesen protiv obaveznog prekršajnog naloga s obrazloženjem da je prigovor podnesen putem braniteljice, koja, sukladno članku 115. Prekršajnog zakona, nije priložila punomoć za zastupanje. Iz podataka u spisu je proizlazilo da prvostupanjski sud nije pozvao braniteljicu da ispravi taj propust, nego je prigovor protiv obaveznog prekršajnog naloga odmah odbacio kao nedopušten. Takvim postupanjem je prvostupanjski sud, prema stavu Vrhovnoga suda Republike Hrvatske, „teško povrijedio pravo na pravično suđenje zajamčeno Ustavom i Konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, čime je ostvarena bitna povreda odredba kaznenog postupka iz čl. 468 st. 2 ZKP/08“.

U obrazloženju ove odluke, navedeno je: „Naime, odredba čl. 29. st. 1 Ustava jamči načelo pravne sigurnosti na način da sve stranke imaju djelotvorno pravno sredstvo pred domaćim sudovima koje im omogućuje da brane svoje pravo (odлуka Ustavnog suda od 29. rujna 2012. br. U-III-54250/2009.). Naime, prekršajni sud nije pozvao odvjetnicu da u određenom roku ispravi svoj propust i dostavi sudu potpisano punomoć okrivljenika, već je a limine odbacio žalbu okrivljenika, na koji način ga je onemogućio u njegovom ustavnom pravu pristupa sudu, čime je povrijedio njegovo pravo na pravično suđenje zajamčeno čl. 29 st. 1 Ustava, a time ostvario bitnu povredu odredba kaznenog postupka iz čl. 468 st. 2 ZKP/08 na štetu okrivljenika.“.

7. Troškovi prekršajnog postupka - članak 138. stavak 1. Prekršajnog zakona

7.1. Odluka broj Kzz-4/2021 od 6. srpnja 2021. značajna je za pitanje naknade troškova na ime nužnih izdataka i nagrade branitelja okrivljenika za radnje koje su učinjene nakon pravomoćnosti odluke o prekršaju, a u konkretnom slučaju se radilo o naknadi troškova za sastav žalbe protiv pobijanog prvostupanjskog rješenja.

U ovoj odluci, Vrhovni sud Republike Hrvatske navodi da je točno da je člankom 138. stavkom 1. Prekršajnog zakona propisano da su troškovi prekršajnog

⁵¹ „Bitna povreda odredaba kaznenog postupka postoji ako se presuda temelji na nezakonitom dokazu (članak 10.), te ako je teško povrijeđeno pravo na pravično suđenje zajamčeno Ustavom i Konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda“

postupka izdaci učinjeni u povodu prekršajnog postupka od njegovog pokretanja, pa i prije, pa sve do njegovog završetka, ali da izričaj „do njegovog završetka“ ne znači do pravomoćnog okončanja postupka, nego to podrazumijeva i radnje koje su poduzete nakon donošenja pravomoćne odluke o prekršaju, a vezane su za ostvarivanje okriviljenikovih prava u prekršajnom postupku. U odluci se izričito navodi da je Glavni državni odvjetnik u pravu kada navodi da je prekršajni postupak završen donošenjem konačnih odluka vezanih za svako pitanje prekršajnog postupka pa tako i za pitanje konačnog rješavanja o troškovima prekršajnog postupka te da je pogrešan stav Visokog prekršajnog suda Republike Hrvatske da okriviljenik nema pravo na naknadu troškova prekršajnog postupka na ime nužnih izdataka i nagrade njegovog branitelja koji su nastali nakon donošenja pravomoćne odluke o prekršaju.

Nakon donošenja ove odluke, i Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske je promijenio svoju praksu glede pitanja naknade troškova na ime nužnih izdataka i nagrade branitelja okriviljenika za radnje koje su učinjene nakon pravomoćnosti odluke o prekršaju.

C) POVREDE MATERIJALNIH ODREDABA

Jednako kao i kod analize odluka koje su donesene u povodu zahtjeva za zaštitu zakonitosti podnesenih zbog postupovnih povreda, i u ovom dijelu bit će prikazane one odluke koje su za buduću praksu prvostupanjskih sudova i tijela državne uprave koja vode prekršajni postupak, u smislu njene korekcije i usklađivanja sa stavovima izraženim u ovim odlukama, najznačajnije ili zbog učestalosti povreda ili zbog važnosti same povrede.

1. Nije prekršaj - članak 196. točka 1. Prekršajnog zakona

1.1. Odluka broj Kzz-8/17 od 21. veljače 2017. značajna je za sve postupke koji se vode protiv onih okriviljenika kojima je stavljeno na teret da su, bez suglasnosti nadležnog upravnog tijela, vršili poslove pokretnog prodavača. Naime, u ovoj odluci je Vrhovni sud Republike Hrvatske utvrdio povredu zakona i okriviljenika oslobođio od optužbe, jer u činjeničnom opisu nisu bila navedena sva bitna obilježja ovog prekršaja pa djelo za koje je okriviljenik pravomoćno proglašen krivim nije prekršaj.

Tako je Vrhovni sud Republike Hrvatske naveo: „*Naime, odredba čl. čl. 44. Odluke o komunalnom redu G. V. propisuje način na koji netko može steći svojstvo „Pokretnog prodavača“ opisujući tko se ima smatrati „pokretnim prodavačem“. Iz ovog opisa jasno proizlazi da se propisuju posebni uvjeti za prodaju „... putem posebno uređenog i opremljenog vozila za prodaju robe, odnosno putem kolica kojima se roba prevozi od mesta do mesta, a koja su opremljena za prodaju na malo određenih grupa proizvoda.“. Da je donositelj ove odluke imao u vidu upravo vozilo ili kolica iz kojih se vrši prodaja vidljivo je i iz čl. 44. st. 3. iste Odluke kada se zahtjeva da uz zahtjev za izdavanje rješenja između ostalog bude priložena i „... fotografija vozila....“. Kako je činjeničnim opisom naznačeno da je osuđeni D. M. u inkriminirano vrijeme na plaži L. animirao turiste dijeleći letke sa svrhom reklamiranja izleta za tvrtku „M. T.“ d.o.o. iz Z., uz navod da je za istu tvrtku i prodavao karte za turističke izlete, vidljivo je da se osuđenom M. niti na jednom mjestu ne inkriminira da bi takvu prodaju vršio „... putem posebno uređenog i opremljenog vozila za prodaju robe,*

odnosno putem kolica kojima se roba prevozi od mjesta do mjesta, a koja su opremljena za prodaju na malo određenih grupa proizvoda.“, što je uvjet da bi se moglo raditi o prekršaju iz čl. 44. st. 3. Odluke o komunalnom redu G. V. Kretanje pješaka po plaži koji reklamira određene proizvode dijeleći letke i zatim naplata ugovorenih izleta ne predstavlja prekršaj kako je on opisan u čl. 44. st. 3. Odluke o komunalnom redu G. V., niti bilo koji drugi prekršaj iz Odluke o komunalnom redu G. V., zbog čega je D. M. valjalo oslobođiti optužbe na način kako je to učinjeno u izreci ove presude.“.

1.2. U odluci broj Kzz-34/17 od 11. listopada 2017., Vrhovni sud Republike Hrvatske je utvrdio da djelo za koje su okrivljenici proglašeni krivima nije prekršaj, jer ne sadrži bitna obilježja prekršaja iz Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji⁵².

Tako Vrhovni sud Republike Hrvatske, u navedenoj odluci, utvrđuje: „*Naime, zaštitni objekt navedenog Zakona je obitelj, a nju, između ostalih, prema čl. 3. st. 1. al. 5. tog Zakona čine srodnici po tazbini, zaključno sa drugim stupnjem u bračnoj i izvanbračnoj zajednici. U konkretnom slučaju, kako to proizlazi iz stanja spisa, III-okr. V. M. je strina I-okr. D. M., što znači da su oni u tazbinskom srodstvu u trećem stupnju. II-okr. S. M. i III-V. M. su supruge dva brata (jetvre), što znači da nisu u srodstvu, jer je tazbinsko srodstvo odnos između jedne osobe i srodnika njezinog bračnog druga. S obzirom na navedeno, okrivljenici D. M. i S. M. ne čine obitelj sa okr. V. M., pa stoga nisu ostvarena bitna obilježja prekršaja iz čl. 4. Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji za koje su okrivljenici proglašeni krivima.“.*

Za primijetiti je da Vrhovni sud Republike Hrvatske „strinu“ svrstava u tazbinsko srodstvo trećeg stupnja, a zapravo se radi o srodniku trećeg stupnja pobočno. No, navedena greška Vrhovnog suda Republike Hrvatske nema utjecaja na suštinu stvari, jer ni srodnici trećeg stupnja pobočno nisu članovi obitelji na koje se mogu primijeniti odredbe Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji.

Također, valja naglasiti da, iako se radi o Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji koji više nije na snazi, ova odluka Vrhovnog suda Republike Hrvatske je aktualna i primjenjiva na odredbe važećeg Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji.

1.3. Odlukom broj Kzz-45/2019 od 19. prosinca 2019., Vrhovni sud Republike Hrvatske je utvrdio da prekršaj iz članka 43. stavka 1. i 3. u vezi članka 293. stavka 1. Zakona o sigurnosti prometa na cestama nije prekršaj, jer je okrivljenik upravljao travnatom površinom.

Naime, iz činjeničnog opisa pravomoćne presude proizlazi da je okrivljenik proglašen krivim da je: „*u ... ulici u O. upravljao osobnim automobilom, krećući se vozilom unatrag travnatom površinom sa istočne strane kolnika ... ulice, iz smjera juga u smjeru sjevera, a da se prethodno nije uvjerio da to može učiniti bez opasnosti za druge sudionike u prometu, ne vodeći pri tome računa o položaju vozila i smjeru kretanja, uslijed čega je zadnjim lijevim dijelom vozila udario u listopadno drvo, koje se nalazi na travnatoj površini sa istočne strane kolnika“.*

⁵² „Narodne novine“, broj 137/09. i 29/10.

Nakon što je citirao članak 43. stavak 1. Zakona o sigurnosti prometa na cestama⁵³, Vrhovni sud Republike Hrvatske je naveo: „*Kako travnata površina, u konkretnom slučaju nije cesta ili dio ceste namijenjena za promet, niti druga prometna površina, upravljanje okrivljenika travnatom površinom, kako je ono opisano u činjeničnom opisu, ne predstavlja prekršaj kako je on opisan u čl. 43. st. 1. ZOSPC.*“.

1.4. Da se zabrana uporabe mobitela ili drugih uređaja na način koji bi umanju mogućnost reagiranja i sigurnog upravljanja vozilom odnosi i na vozača bicikla (članak 196. stavak 3. i 6. Zakona o sigurnosti prometa na cestama⁵⁴) vidljivo je iz odluke broj Kzz-7/2020 od 1. lipnja 2020.

Naime, prvostupanjski sud je okrivljenika osloboodio od optužbe, zaključivši da djelo nije prekršaj (članak 182. točka 1. Prekršajnog zakona), uz obrazloženje da se navedena odredba Zakona o sigurnosti prometa na cestama odnosi samo na vozače motornih vozila, a ne i bicikle, jer isti ne ulazi u kategoriju vozila.

Vrhovni sud Republike Hrvatske, u navedenoj odluci, navodi slijedeće: „*Naime, prema čl. 2. st. 1. toč. 28. ZOSPC-a vozilo je svako prijevozno sredstvo namijenjeno za kretanje po cesti, osim dječjih prijevoznih sredstava na osobni ili motorni pogon za osobe s invaliditetom ili starije osobe, ako se pri tome ne kreću brzinom većom od brzine čovječjeg hoda, dok je toč. 49. istog članka bicikl definiran kao vozilo koje ima najmanje dva kotača i koje se pokreće isključivo snagom vozača ili koje je opremljeno pedalama i pomoćnim električnim motorom čija najveća trajna snaga nije veća od 0,25 kw i koja se progresivno smanjuje do nule kada brzina dosegne 25 km/h, ili prije, ako vozač prestane pokretati pedale. Iz navedenog jasno proizlazi da bicikl ulazi u kategoriju vozila. Slijedom izloženog, nedvojbeno je da je sud u konkretnom slučaju primijenio odredbu čl. 196. st. 3. ZOSPC koja je bila na snazi do 5. kolovoza 2014., kada je na snagu stupio Zakon o izmjenama i dopunama ZOSPC-a kojim je izmijenjena odredba čl. 196. st. 3. na način da je propisana kažnjivost za korištenje mobitela vozača vozila u koje nesumnjivo spada i bicikl, dok se prije navedene izmjene predmetni članak odnosio samo na vozače motornih vozila. Budući je konkretni prekršaj počinjen 1. kolovoza 2015., sukladno navedenoj izmjeni ZOSPC-a došlo je do opisane povrede zakona u korist okrivljenika, u čemu je državni odvjetnik u pravu.*“.

1.5. Odluka broj Kzz-24/2020 od 19. listopada 2020. značajna je za prekršaj iz članka 57. Zakona o sigurnosti prometa na cestama, jer navodi da je posljedica oduzimanja prednosti odlučna činjenica bića tog prekršaja i kao takva mora biti navedena u činjeničnom opisu djela.

Pravomoćnom presudom je okrivljenik proglašen krivim da je inkriminiranog dana upravljaо osobnim vozilom i dolaskom do raskrižja i prilikom skretanja u lijevo nije propustio vozilo koje je dolazeći iz suprotnog smjera zadržavalo smjer kretanja ili skretalo udesno, i da je time ostvario obilježje prekršaja iz članka 57. stavka 2.,

⁵³ „Vozač koji namjerava na cesti ili drugoj prometnoj površini obaviti neku radnju vozilom (uključiti se u promet, prestrojiti, odnosno mijenjati prometnu traku, pretjecati,obilaziti, zaustavljati se, skretati udesno ili ulijevo, okretati se polukružno, voziti unatrag i sl.) ne smije početi takvu radnju ako time dovodi u opasnost druge sudionike u prometu ili imovinu.“

⁵⁴ „Narodne novine“, broj 67/08., 48/10., 74/11., 80/13., 158/13., 92/14.

kažnjivog po članku 57. stavku 7. Zakona o sigurnosti prometa na cestama. Vrhovni sud Republike Hrvatske se u svojoj odluci poziva na definiciju pojma „propuštanja vozila“ iz članka 2. stavka 1. točke 78. Zakona o sigurnosti prometa na cestama⁵⁵ te navodi: „U konkretnom slučaju iz činjeničnog opisa prekršaja za koji je okrivljenik osuđen nije razvidno da je vozač vozila kojem je okrivljenik oduzeo prednost prolaska bio prisiljen poduzeti neku radnju, koja bi za posljedicu imala oduzimanje prednosti prolaska ili izbjegavanje vozila okrivljenika, a što bi za posljedicu imalo povredu obvezu propuštanja vozila iz suprotnog smjera u smislu čl. 2. st. 1. toč. 78. ZOSPC. Slijedom iznesenog, proizlazi nespornim da u činjeničnom opisu presuđenog prekršaja po Općinskom судu u Sisku nisu sadržana sva bitna obilježja prekršaja iz čl. 57. st. 2. i 7. ZOSPC, i da djelo iz pravomoćne presude po zakonu nije prekršaj, pa je Općinski sud u Sisku donošenjem presude kojom je okrivljenika proglašio krivim za citirani prekršaj, povrijedio odredbe materijalnog prekršajnog prava na koje upućuje državni odvjetnik u zahtjevu za zaštitu zakonitosti, te je okrivljenika za prekršaj zbog kojeg je pobijanom pravomoćnom presudom proglašen krivim trebalo oslobiti od optužbe na temelju čl. 182. toč. 1. PZ.“.

1.6. Odluka broj Kzz-30/2021 od 14. listopada 2021. značajna je za sve prekršaje blanketne naravi.

Vrhovni sud Republike Hrvatske je utvrdio da je pravomoćnom presudom okrivljenik proglašen krivim za prekršaj blanketne naravi, jer se prekršajna odgovornost veže uz povredu blanketne norme (propisa) koja dopunjuje biće prekršajnog djela, a da u činjeničnom opisu prekršaja nije naveden blanketni propis - Pravilnik kojim se određuje biće prekršajnog djela, zbog čega je u pravu Glavni državni odvjetnik da je na taj način ostvarena povreda odredaba materijalnog prekršajnog prava na štetu okrivljenika iz članka 196. točke 1. Prekršajnog zakona, jer inkriminirano djelo za koje se vodio postupak nije prekršajno djelo.

Vezano za ovu odluku Vrhovnog suda Republike Hrvatske, Odjel za prekršaje iz područja gospodarstva i financija je na sjednici održanoj 29. ožujka 2022. donio pravno stajalište prema kojem u situaciji kada se radi o blanketnom zakonskom opisu prekršaja ili o prekršaju za čiju konkretizaciju činjeničnog opisa treba navesti odredbu nekog provedbenog propisa (pravilnik, uredba EZ, naredba, odluka jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i sl.) u činjeničnom opisu djela mora biti naveden taj provedbeni propis, a konkretizacija činjeničnog opisa djela, između ostalog, mora sadržavati opisno ono što je navedeno u mjerodavnoj odredbi tog provedbenog propisa.

2. Beznačajno djelo - članak 196. točka 1. Prekršajnog zakona

2.1. Beznačajnost djela je Vrhovni sud Republike Hrvatske, odlukom broj Kzz-28/17 od 29. kolovoza 2017., utvrdio u odnosu na pravomoćnu presudu kojom je okrivljenica bila proglašena krivom za prekršaj izazivanja prometne nesreće u kojoj ima ozlijedjenih osoba.

⁵⁵ „Radnja koju su u određenim slučajevima sudionici dužni obaviti zaustavljanjem, smanjenjem brzine kretanja ili prekidanjem radnje koju izvode i to na način koji ne prisiljava druge sudionike da naglo mijenjaju smjer ili brzinu kretanja.“

Prekršaj je bio počinjen na način da je okrivljenica, upravljajući bicikлом, kao vozačica koja se kretala cestom na kojoj prometne trake nisu obilježene, nije vozilo u kretanju držala što bliže desnom rubu kolnika i na tolikoj udaljenosti do njega da, s obzirom na brzinu kretanja vozila, uvjete prometa te na stanje i osobine ceste, ne izlaže sebe opasnosti, uslijed čega je izgubila ravnotežu te prednjim kotačem skliznula s kolnika na pošljunčano proširenje sa sjeverne strane kolnika te izgubila nadzor nad bicikлом i pala na desnu bočnu stranu bicikla, a desnom stranom tijela na travnatu površinu, u kojoj prometnoj nesreći je zadobila tjelesne ozljede.

Vrhovni sud Republike Hrvatske, u navedenoj odluci, naveo je: „*U pravu je državni odvjetnik Republike Hrvatske kada u zahtjevu za zaštitu zakonitosti navodi da je stupanj ugrožavanja i povrede javnog poretku u konkretnom slučaju neznatan, jer optuženica kritične zgode nije ugrozila druge sudionike u prometu već samo sebe, te nema potrebe da bude kažnjena zbog čega su u cijelosti ispunjene zakonske pretpostavke za primjenu instituta beznačajnog prekršaja iz čl. 24.a PZ.*“

3. Pravomoćno presuđena stvar – članak 196. točka 3. Prekršajnog zakona

3.1. Odlukom broj Kzz-21/16 od 12. siječnja 2017. i 18. svibnja 2017. odbijen je zahtjev za zaštitu zakonitosti, u kojem je Glavni državni odvjetnik tvrdio da se radilo o pravomoćno presuđenoj stvari, jer je protiv istog okrivljenika podignut optužni prijedlog zbog kaznenog djela protuzakonitog lova iz članka 258. stavak 1. Kaznenog zakona ("Narodne novine", broj: 110/97., 27/98., 50/00., 129/00., 51/01., 111/03., 190/03., 105/04., 84/05., 71/06., 110/07., 152/08. i 57/97.), koje, u cijelosti, sadrži identičan činjenični supstrat kao i prekršaj iz članka 68. stavak 1. Zakona o lovstvu za koji se okrivljenik teretio pred prekršajnim sudom. Iz podataka u spisu je bilo vidljivo da je, nakon provedenog kaznenog postupka, državno odvjetništvo odustalo od kaznenog progona, zbog čega je u kazrenom postupku donesena presuda kojom se optužba odbija.

Razlozi zbog kojih je Vrhovni sud Republike Hrvatske odbio zahtjev za zaštitu zakonitosti su slijedeći: „*Međutim, ocjena je ovoga suda da se u konkretnom slučaju radi o formalnoj presudi kojom ništa nije rečeno o krivnji optuženika odnosno o meritumu stvari, pa se tako donesena presuda ne može smatrati presuđenom stvari i razlogom za utvrđenje povrede načela "ne bis in idem". Pri tome, potpuno je nebitno iz kojih razloga je državni odvjetnik odustao od optužbe, jer motivi kojima rukovodio nisu relevantni za sudsku odluku niti je sud trebao u zapisnik, unositi razloge tog odustanka.*“

3.2. Povredu zakona u korist okrivljenika (pravne i odgovorne osobe), počinjenu pravomoćnom presudom kojom je protiv okrivljenih odbijena optužba za prekršaje iz Zakona o porezu na dodanu vrijednost i dr., s obrazloženjem da se radi o pravomoćno presuđenoj stvari, Vrhovni sud Republike Hrvatske je utvrdio odlukom Kzz-10/17 od 22. veljače 2017. Suština razloga zbog kojih je pravomoćnom presudom utvrđeno da se radi o pravomoćno presuđenoj stvari je činjenica da je, u istom predmetu, Ministarstvo financija, Porezna uprava, istim okrivljenicima, izdanom mjerom opreza, zabranilo poduzimati poslovne aktivnosti za koje je pravna osoba registrirana na Trgovačkom sudu te je izdalo i mjeru opreza pečaćenja poslovnog prostora navedene pravne osobe, koje mjere su trajale godinu dana.

Glavni državni odvjetnik, u zahtjevu za zaštitu zakonitosti, smatrao je da mjere opreza predstavljaju procesno pravni institut, a ne sankciju za počinjen prekršaj, tako da se ne može govoriti o pravomoćno presuđenoj stvari i da je stoga promašeno pozivanje prekršajnog suda u obrazloženju na presude Europskog suda za ljudska prava („Engel protiv Nizozemske“ i „Marešti protiv Hrvatske“), jer se izdavanjem mjera opreza ne radi o kažnjavanju, već su iste usmjerene na sprječavanje daljnog vršenja prekršaja i imaju smisao generalne prevencije na druge sudionike u pravnom prometu. Vrhovni sud Republike Hrvatske je takav stav Glavnog državnog odvjetnika prihvatio osnovanim, navodeći da se „*mjere opreza ne mogu niti ekstenzivnim tumačenjem tretirati kao sankcije koje imaju kaznenu prirodu. Mjere opreza su odluke postupovnog karaktera čiji je smisao da se prije odluke o meritumu stvari promptno suzbije zatečeno protupravno stanje i onemogući počinitelja da nastavi s vršenjem protupravnih djela, ali ni u jednom dijelu takvim se mjerama ne odlučuju o meritumu prekršaja i stoga se njihova primjena ne može izjednačiti s sudskom odlukom kojom se odlučuje o prekršaju i o kazni.*“.

3.2.1. Identičan stav, Vrhovni sud Republike Hrvatske je zauzeo i u odluci broj Kzz-43/2017 od 8. studenog 2017., u kojoj je naveo: „*Prilikom donošenja pravomoćne presude Prekršajnog suda, nije bilo sporno da je ovlašteni carinski službenik, Područnog carinskog ureda Z., Službe za nadzor, donio usmeno rješenje kojim se zabranjuje Trgovačkom društvu R.-K. j.d.o.o. sa sjedištem u Z., obavljanje neregistrirane ugostiteljske djelatnosti pripremanja i usluživanja pića i napitaka u poslovnom prostoru naziva C. bar C. (list 7 do 10 spisa). Radi se o upravnoj mjeri iz čl. 9. st. 1. al. 3. Zakona o zabrani i sprječavanju obavljanja neregistrirane djelatnosti ("Narodne novine" broj 61/11.) koja se ne može poistovjetiti sa sankcijom, budući se ne radi o kažnjavanju već o izdanoj upravnoj mjeri koja važi do otklanjanja utvrđenih nedostataka. Niti ekstenzivnim tumačenjem upravna mjeru se ne može poistovjetiti sa sankcijom, tim prije što su prekršajopravne sankcije u navedenom zakonu regulirane u čl. 10. Upravnom mjerom se nastoji promptno suzbiti zatečeno protupravno stanje i onemogućiti počinitelja da nastavi s takvim činjenjem, ali se takvom mjerom ne odlučuje o meritumu prekršaja.*“.

3.2.2. Također, i u odluci broj Kzz-3/2020 od 21. svibnja 2020., Vrhovni sud Republike Hrvatske je zauzeo identičan stav o ovoj problematici te je naveo: „*U pravu je Glavni državni odvjetnik Republike Hrvatske da je svrha izricanja mjere iz čl. 124. OPZ-a preventivna, jer se sastoji u onemogućavanju daljnog nezakonitog postupanja i pravilnog uređenja porezno-pravnog odnosa. Izricanjem upravne mjeru se nastoji, promptno, suzbiti zatečeno protupravno stanje i onemogućiti počinitelja nastaviti s takvim činjenjem, ali se ne odlučuje o meritumu prekršaja. Zato se, prilikom izricanja mjeru zabrane daljnog rada, nije odlučivalo ni o krivnji okr. I. D., niti je prema njoj bila primijenjena prekršajna sankcija. Kako se, dakle, upravnom mjerom nije odlučivalo o meritumu, to se nije radilo o presuđenoj stvari. Stoga, prekršajnim nalogom od 13. listopada 2018., kojim je napisljeku utvrđena krivnja okr. I. D. i izrečena novčana kazna za počinjeni prekršaj, nije bilo povrijeđeno načelo „ne bis in idem“. Zato je pogrešno stajalište Prekršajnog suda u Splitu, kada se pozvao na odredbu čl. 181. toč. 5. PZ-a, jer u ovoj i ovakvoj procesnoj situaciji nisu postojale druge okolnosti koje isključuju prekršajni progon.*“

3.2.3. Problem presuđene stvari u odnosu na prekršaje iz Zakona o strancima⁵⁶ zbog mjera nadležnih tijela nadzora iz članka 240. tog Zakona bio je predmet raspravljanja na sjednici Odjela za prekršaje iz područja javnog reda i mira i javne sigurnosti Visokog prekršajnog suda Republike Hrvatske, održanoj 14. ožujka 2022. Pravno shvaćanje koje je doneseno na toj sjednici glasi: „*U odnosu na primjenu odredbi Zakona o strancima („Narodne novine“ br. 133/20), ako je tijelo nadzora zabranilo poslodavcu obavljanje djelatnosti, prekršajno procesuiranje i kažnjavanje poslodavca u prekršajnom postupku ne predstavlja dvostruko suđenje odnosno povredu načela „ne bis in idem“.*“

4. Primjena propisa koji se ne može primijeniti – članak 196. točka 4. Prekršajnog zakona

4.1. Odluka broj Kzz-9/2020 od 18. prosinca 2020. je značajna, jer se bavi primjenom članka 150. Zakona o sigurnosti prometa na cestama (vozila s pravom prednosti prolaska)⁵⁷.

Prvostupanjski sud je okrivljenika oslobođio od optužbe da bi počinio prekršaj iz članka 53. stavka 3. Zakona o sigurnosti prometa na cestama, prihvativši njegovu obranu da je inkriminirane prilike, kao zamjenik glavnog ravnatelja za kriminalitet, upravlja svojim osobnim vozilom u obavljanju službene radnje, smatrajući da su ispunjeni uvjeti za primjenu odredbe članka 150. Zakona o sigurnosti prometa na cestama.

Prihvativši zahtjev za zaštitu zakonitosti, Vrhovni sud Republike Hrvatske u svojoj odluci navodi da se odredbom članka 150. Zakona o sigurnosti prometa na cestama isključuje protupravnost za točno određene vrste prekršaja pod kumulativno ispunjenim uvjetima, a to su: „*da počinitelji prekršaja upravljaju taksativno navedenim vrstama vozila s pravom prvenstva (koja za razliku od vozila s pravom prvenstva iz čl. 149. ZOSPC-a ne moraju posebnim uređajima davati svjetlosne ili zvučne znakove) i pod dalnjim uvjetom da se radi o vožnji tim vozilima u obavljanju službenih zadaća. Prema tome, bez obzira što je sud prvog stupnja utvrdio da je okrivljenik kritične zgrade upravlja vozilom u obavljanju službenih zadaća (što se u zahtjevu neosnovano problematizira jer se radi o činjeničnom, a ne pravnom pitanju), kraj nesporne činjenice da je okrivljenik u vrijeme počinjenja prekršaja upravlja svojim privatnim vozilom, a ne nekim od vozila koji su taksativno propisani odredbom čl. 150. ZOSPC-a, proizlazi da u konkretnom slučaju nisu bili ispunjeni zakonski uvjeti za primjenu te zakonske odredbe.*“

4.2. Odluke broj Kzz 14/11 od 18. svibnja 2011., Kzz 15/11 od 7. ožujka 2013., Kzz 16/11 od 27. travnja 2011. i Kzz 17/11 od 10. siječnja 2013. vrlo su značajne za pravno pitanje ocjene radi li se o produljenom djelu kod prekršaja iz oblasti sigurnosti prometa na cestama, a iz kojih odluka jasno proizlazi kriterij po kojem se procjenjuje postojanje namjere kod počinitelja produljenih prometnih prekršaja.

⁵⁶ „Narodne novine“, 133/20.

⁵⁷ „Iznimno od odredbi članka 149. ovog Zakona, a vodeći računa o sigurnosti drugih sudionika u prometu, na vozila policije, vojne policije, sigurnosno-obavještajnih agencija i carine, bez obzira imaju li ugrađene posebne uređaje za utvrđivanje prekršaja i davanje zvučnih i svjetlosnih signala u obavljanju službenih zadaća, ne primjenjuju se odredbe ovoga Zakona o ograničenju brzine (članak 52. - 55.), prelaženja iz trake u traku (članak 75. stavak 1.), o poštivanju prometnih znakova (članak 12. stavak 4.) i o zaustavljanju i parkiranju (članak 79., 80., 82. i 83.) te zabrani upotrebe mobitela (članak 196. stavak 3.)“

Vrhovni sud Republike Hrvatske je u svim navedenim predmetima odlučivao je li počinjena povreda iz članka 196. točka 4. u vezi s člankom 39. stavkom 3.⁵⁸ Prekršajnog zakona odnosno je li prekršajni sud propustio primijeniti odredbu o produljenom djelu, kao što je to tvrdio Glavni državni odvjetnik te je u svim odlukama zahtjev za zaštitu zakonitosti odbijen s obrazloženjem da primjena članka 39. stavka 3. Prekršajnog zakona nije opravdana iz razloga što ne postoji produljena namjera okrivljenika koja bi opravdala konstrukciju produljenog prekršaja.

O ovom pravnom pitanju, odluka Kzz 14/11 od 18. svibnja 2011. najdetaljnije obrazlaže stav Vrhovnog suda Republike Hrvatske, a najvažniji dio tog obrazloženja glasi: „*Naime, pojam vremenske povezanosti istih radnji koja je, prema citiranoj odredbi članka 39. stavka 3. PZ-a, nužna za zaključak da te radnje čine jedinstvenu cjelinu, a time i pretpostavka primjene instituta produljenog prekršaja, kod prometnih prekršaja koji se čine upravljanjem vozilom, prema shvaćanju Vrhovnog suda Republike Hrvatske, treba tumačiti na način da on obuhvaća samo one radnje koje su počinjene tijekom jedne kontinuirane vožnje, dakle, od započinjanja upravljanja vozilom pa do završetka te vožnje. Svako kasnije novo započinjanje upravljanja vozilom predstavlja početak nove cjeline, pa se radnje kojima se čine novi prekršaji ne mogu više smatrati vremenski povezanim s istim ili istovrsnim prekršajima počinjenima tijekom ranije vožnje. Pritom se, dakako, nastavljanje upravljanja vozilom nakon prekida vožnje koji su, primjerice, učinjeni radi uzimanja goriva, kratkog odmora i slično, u pravilu neće smatrati novim vožnjama (osim ako nisu trajali dulje vrijeme, ali to je činjenično pitanje koje treba utvrđivati i ocjenjivati od slučaja do slučaja). Međutim, zaustavljanje počinitelja prometnog prekršaja od strane dje latnika policije, koji utvrde počinjenje tog prekršaja i poduzmu službene radnje radi njegovog sankcioniranja, nedvojbeno predstavlja završetak dotadašnje vožnje, a započinjanje upravljanja vozilom nakon takvog utvrđenja prekršaja predstavlja upuštanje u novu vožnju, a ne nastavljanje one ranije.*

5. Odgovorna osoba – članak 61. Prekršajnog zakona

5.1. Iako su odlukama broj Kzz-18/2021 od 4. svibnja 2021., Kzz-20/2021 od 12. svibnja 2021. i Kzz-21/2021 od 5. svibnja 2021., zahtjevi za zaštitu zakonitosti odbijeni s obrazloženjem da se radi o činjeničnom, a ne pravnom, pitanju, te odluke su nam za praksu sudova ili tijela državne uprave koja rješavaju prekršajne predmete značajne iz razloga što Vrhovni sud Republike Hrvatske iznosi stav da za krivnju odgovorne osobe nije dostatno samo da se radi o okrivljeniku koji je predsjednik Uprave odnosno direktor odnosno jedini član uprave, nego da su prvostupanjski sudovi dužni raspraviti i utvrditi tko je bio odgovorna osoba u svakom konkretnom slučaju.

Obrazlažući podnesene zahtjeve za zaštitu zakonitosti, Glavni državni odvjetnik je isticao da u pravomoćnoj presudi za okrivljenu odgovornu osobu u pravnoj osobi nije u dovoljnoj mjeri konkretizirano i individualizirano što je u konkretnom slučaju trebala učiniti odnosno što je propustila učiniti. Smatra da se odgovornost predsjednika Uprave odnosno direktora u trgovačkom društvu, sama za sebe, ne može protezati na svaki pojedinačni prekršaj koji bi bio počinjen od strane

⁵⁸ „Produljeni prekršaj je počinjen kad je počinitelj počinio više istih ili istovrsnih prekršaja koja se s obzirom na način počinjenja, njihovu vremensku povezanost i druge stvarne okolnosti što ih povezuju čine jedinstvenu cjelinu.“

bilo kojeg djelatnika u pravnoj osobi, u kojoj on obnaša dužnost predsjednika Uprave odnosno direktora, jer takva odgovornost nije utemeljena na krivnji.

Vrhovni sud Republike Hrvatske je, očigledno, takav stav Glavnog državnog odvjetnika smatrao pravilnim, te naveo da je u dokaznom postupku bilo potrebno utvrditi tko je, sukladno internim aktima pravne osobe, bio odgovorna osoba za određena činjenja ili propuste.

Ovakav stav je u skladu s odlukom broj Kzz-9/08 od 8. rujna 2010. i 22. prosinca 2010., kojom je zahtjev za zaštitu zakonitosti prihvaćen i utvrđena povreda zakona u prethodno navedenom smislu. U ovoj odluci, Vrhovni sud Republike Hrvatske je naveo: „*Konstatacija da odgovornost direktora sektora ili službi ne isključuje odgovornost predsjednika uprave bez konkretnog određenja i individualizacije što je to točno okrivljeni kao predsjednik uprave u konkretnom slučaju trebao činiti a to je propustio, a bio je dužan činiti, preopćenita je, te se odgovornost predsjednika uprave proteže na svaki pojedini prekršaj kojog bi učinio bilo koji od djelatnika u pravnoj osobi u kojoj je okrivljenik predsjednik uprave pa prema tome nije utemeljen na krivnji.*“.

6. Oduzimanje predmeta – članak 76.a Prekršajnog zakona

Odlukom broj Kzz-24/2021 od 24. kolovoza 2021. i 7. rujna 2021. odbijen je zahtjev za zaštitu zakonitosti, koji je bio podnesen protiv dijela pravomoćnog prekršajnog naloga kojim je određeno vraćanje oružja i streljiva okrivljenici koja je bila proglašena krivom za prekršaj iz Zakona o nabavi i posjedovanju oružja građana.

Glavni državni odvjetnik se u zahtjevu pozivao na odredbu članka 70. stavka 2. Zakona o nabavi i posjedovanju oružja građana, kojom je propisano obligatorno oduzimanje predmeta počinjenja prekršaja kod utvrđenog prekršaja iz članka 70. stavka 1. istog Zakona, a za koji prekršaj je okrivljenica bila pravomoćno proglašena krivom.

Vrhovni sud Republike Hrvatske je u ovoj odluci, pozivajući se na predmete Europskog suda za ljudska prava Gabrić protiv Hrvatske, zahtjev br. 9702/04., presuda od 5. veljače 2009.; Boljević protiv Hrvatske, zahtjev br. 43492/11., presuda od 31. siječnja 2017.; Tilocca protiv Hrvatske, zahtjev br. 40559/12., presuda od 5. travnja 2018. i Dagostin protiv Hrvatske, zahtjev br. 67644/12., odluka od 15. listopada 2017., naveo da su „*sudovi, unatoč propisanom obveznom oduzimanju predmeta, dužni u svakome pojedinom postupku procjenjivati razmjernost odnosa između prekršajne sankcije te posebne mjere oduzimanja predmeta koje su propisane domaćim zakonodavstvom u slučaju počinjenja djela prekršaja i zaštite prava okrivljenice na mirno uživanje vlasništva, sukladno odredbama Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda. Budući da je prvostupanjski sud to učinio u prekršajnom nalogu, odlučivši okrivljenici vratiti privremeno oduzeto oružje i streljivo koje je predmet počinjenog prekršaja, smatrujući da je dodatna mjeru uz novčanu kaznu nerazmerna i predstavlja prekomjeran teret za okrivljenicu, to prekršajnim nalogom nije povrijeđena niti jedna, bilo zakonska, bilo konvencijska odredba.*“.

Vrhovni sud Republike Hrvatske nije zauzimao stav je li takvom odlukom prvostupanjski sud donio odluku kojom je povrijeđen javni interes progona počinitelja te zaštita opće sigurnosti, na što upire Glavni državni odvjetnik u svojem zahtjevu, jer

se radi o pitanju činjenične prirode, a zahtjev za zaštitu zakonitosti ne može se podignuti zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.

7. Trajni prekršaj

7.1. Odluka broj Kzz-35/2021 od 15. rujna 2021. značajna je za prekršaj iz članka 16. točka 1.⁵⁹ Zakona o prebivalištu⁶⁰, za koji je Glavni državni odvjetnik tvrdio da se radi o trajnom prekršaju.

Vrhovni sud Republike Hrvatske smatra da se u konkretnom slučaju ne radi o trajnom prekršajnom djelu, već o prekršaju počinjenom nečinjenjem s obzirom da je okrivljenik propustio zakonsku obvezu da, u roku od 15 dana od nastanjenja u mjestu i na adresi prebivališta odnosno od dana dolaska u mjesto i na adresu boravišta, prijavi prebivalište ili boravište. U odluci je navedeno: „*O trajnom prekršaju bi se radilo da je kao prekršaj propisano prebivanje na neprijavljenoj adresi po proteku roka od 15 dana, međutim, Zakon o prebivalištu u čl. 16. toč. 1. propisuje kažnjavanje fizičke osobe za neprijavljivanje prebivališta odnosno boravišta u roku od 15 dana od nastanjenja u mjestu i na adresi prebivališta odnosno od dana dolaska u mjesto na adresu boravišta (čl. 4. st. 1. Zakona o prebivalištu).*“.

Što se tiče pitanja zastare prekršajnog progona za ovaj prekršaj, u odluci je navedeno da zastara prekršajnog progona počinje teći protokom tog roka od 15 dana.

8. Prividni stjecaj – članak 39. Prekršajnog zakona

8.1. Za pravnu problematiku je li vozač koji izvrši radnju pretjecanja na mjestu gdje se na kolniku nalazi neisprediana uzdužna crta i pritom vozilo ne drži na potrebnoj udaljenosti od vozila koje pretječe počinio prekršaje u pravom ili prividnom stjecaju odlučivao je Vrhovni sud Republike Hrvatske u odluci Kzz 12/13 od 18. rujna 2013.

Navedenom odlukom utvrđeno je da je prekršajni sud počinio povредu iz članka 196. točke 4. PZ-a kada je prekršaje iz članka 12. stavka 4.⁶¹ Zakona o sigurnosti prometa na cestama (dalje u tekstu: ZSPC) i članka 70. stavka 1. točke 4. ZSPC-a⁶² pravno označio kao realni stjecaj, a iz njenog obrazloženja proizlazi: „*Naime, radi se o konsumpciji i to nekažnjivom prethodnom djelu čije je nepravo do te mjere obuhvaćeno nepravom kasnijeg djela da je dovoljno počinitelja kazniti samo*

⁵⁹ „Novčanom kaznom od 500,00 do 5.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj fizička osoba: 1. koja u propisanom roku ne prijavi prebivalište ili boravište ili radi iseljenja iz Republike Hrvatske ne odjavi prebivalište ili ne produži prijavu boravišta (članak 3. stavci 1. i 3. i članak 4. stavci 1. i 3.)“

⁶⁰ „Narodne novine“, broj 144/12. i 158/13.

⁶¹ "(4) Sudionici u prometu dužni su držati se ograničenja, zabrana i obveza izraženih pomoći postavljenih prometnih znakova."

⁶² "(1) Vozač ne smije vozilom početi pretjecati ili obilaziti:
4) ako prometna traka kojom namjerava pretjecati nije slobodna na dovoljnoj udaljenosti tako da bi, vodeći računa o razlici između brzine kretanja svojeg vozila za vrijeme pretjecanja i brzine kretanja vozila drugih sudionika u prometu koje namjerava preteći, pretjecanjem ugrozio sigurnost prometa ili omeo promet iz suprotnog smjera,"

za to kasnije djelo. U konkretnom slučaju, pretećanjem vozila prometnom trakom koja nije bila slobodna na dovoljnoj udaljenosti (kao veći stupanj neprava) uključuje zakonsko biće ostvarenog prekršaja kršenjem vertikalne i horizontalne prometne signalizacije (kao manjeg stupnja neprava).".

9. Oduzimanje imovinske koristi – članak 76. Prekršajnog zakona

9.1. Za pitanje pravilne odluke o oduzimanju imovinske koristi, značajna je odluka broj Kzz-64/12 od 19. prosinca 2012.

Vrhovni sud Republike Hrvatske je utvrdio da je prvostupanjski sud prekoračio svoju ovlast i počinio povredu na štetu okrivljenika kada je okrivljenika obvezao na plaćanje imovinske koristi iako ga nije proglašio krivim za stjecanje bilo kakve imovinske koristi, a niti se okrivljenika teretilo za ostvarenje bilo kakve imovinske koristi. Tako je u odluci navedeno: "*U pravu je državni odvjetnik kada u zahtjevu za zaštitu zakonitosti ističe da je prekršajni sud prekoračio ovlast koju ima po zakonu, jer se od počinitelja djela prekršaja može oduzeti samo imovinska korist ostvarena djelom prekršaja. Kako iz izreke rješenja Prekršajnog suda u Rijeci ne proizlazi da je okr. D. R. ostvario bilo kakvu imovinsku korist (a to ne proizlazi niti iz zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka, ne navodi se niti u izreci pobijanog rješenja, a niti se to ističe ili uopće spominje u obrazloženju pobijanog rješenja – koje je konačno i "kao nepotrebno izostavljeno") takvo oduzimanje "koristi" predstavlja prekoračenje ovlasti suda i povredu materijalnog prava na štetu okr. D. R.*".

10. Zakon o trgovačkim društvima⁶³ – članak 630. stavak 1. točka 2.⁶⁴

10.1. Za tumačenje kažnjive odredbe prekršaja iz članka 630. stavka 1. točke 2. (i stavka 2.) Zakona o trgovačkim društvima, ali i svih drugih kažnjivih odredaba bilo kojeg zakona koje su nomotehnički napisane na sličan način, važna je odluka broj Kzz-29/2021 od 1. lipnja 2021.

U zahtjevu za zaštitu zakonitosti, Glavni državni odvjetnik je iznosio stav da propust isticanja tvrtke u poslovnim prostorijama trgovačkog društva predstavlja prekršaj iz članka 630. stavka 1. točke 2. u vezi članka 21. Zakona o trgovačkim društvima, zato što iz članka 21. stavka 3.⁶⁵ Zakona o trgovačkim društvima proizlazi obveza da se tvrtka ili skraćena tvrtka mora istaknuti na poslovnim prostorijama trgovačkog društva. Takav svoj stav nadalje argumentira i tvrdnjom da se norma iz članka 630. stavka 1. točke 2. Zakona o trgovačkim društvima odnosi na cijelu materijalnu odredbu članka 21. Zakona o trgovačkim društvima (spomenutu u zagradi), uključujući i stavak 3. koji propisuje da se tvrtka ili skraćena tvrtka mora istaknuti na poslovnim prostorijama trgovačkog društva.

Takov stav Glavnog državnog odvjetnika u pogledu tumačenja odredbe članka 630. stavka 1. točke 2. Zakona o trgovačkim društvima, Vrhovni sud Republike

⁶³ „Narodne novine“, broj 111/93., 34/99., 121/99., 52/00., 118/03., 107/07., 146/08., 137/09., 111/12., 125/11., 68/13. i 110/15.

⁶⁴ „(1) Prekršaj čini pravna osoba 2. ako u poslovanju ne upotrebljava tvrtku onako kako je upisana u sudskom registru ili na poslovnom papiru, odnosno na internetskoj stranici društva ne navede propisane podatke (članak 21.)“

⁶⁵ „(3) Tvrtka ili skraćena tvrtka mora se istaknuti na poslovnim prostorijama društva.“

Hrvatske smatra pogrešnim. Naime, navedenom zakonskom odredbom je propisano da prekršaj čini pravna osoba "ako u poslovanju ne upotrebljava tvrtku onako kako je upisana u sudskom registru ili na poslovnom papiru, odnosno internetskoj stranici društva ne navede propisane podatke (članak 21.)", a Vrhovni sud Republike Hrvatske navodi da: „*Premda iz članka 21. stavka 3. ZTD proizlazi obveza isticanja tvrtke u poslovnim prostorijama, stajalištem državnog odvjetnika da, sukladno članku 630. stavku 1. točki 2. ZTD, propust u tom pravcu predstavlja prekršaj, proširuje se kažnjivo ponašanje izvan izričitog sadržaja te zakonske norme.*“

Dakle, iako se u odredbi članka 630. stavka 1. točke 2. Zakona o trgovackim društvima, u zagradi, spominje članak 21. tog Zakona, Vrhovni sud Republike Hrvatske smatra da prethodni sadržaj članka 630. stavka 1. točke 2. Zakona o trgovackim društvima ne upućuje izrijekom da bi se izostankom isticanja tvrtke u poslovnim prostorijama društva činio prekršaj te u svojoj odluci navodi da „*ni u prekršajnom, kao ni u kaznenom pravu nije dopustivo analogno i smisleno tumačenje pravne norme kojim se povećava i proširuje doseg njezine primjene mimo njezinog nedvosmislenog sadržaja i značenja.*“

11. Prekršaj iz članka 229. stavka 7. Zakona o sigurnosti prometa na cestama⁶⁶

11.1. Iako je odlukom broj Kzz-37/2021 od 29. rujna 2021. utvrđena bitna povreda odredaba prekršajnog postupka iz članka 195. stavka 1. točke 11. Prekršajnog zakona, ona je značajnija za materijalnu odredbu članka 229. stavka 7. Zakona o sigurnosti prometa na cestama.

Radi se o procesnoj situaciji kada je okrivljenik, kao odgovorna osoba u pravnoj osobi koja je vlasnik vozila, nadležnom Odsjeku za prometno redarstvo, dostavio podatak o pravnoj osobi kojoj je vozilo dano u najam i tu činjenicu dokumentirao odgovarajućom poslovnom dokumentacijom.

Vrhovni sud Republike Hrvatske utvrdio je bitnu povredu odredaba prekršajnog postupka iz članka 195. stavka 1. točke 11. Prekršajnog zakona, jer je činjeničnim opisom izreke pravomoćne presude okrivljenik, kao odgovorna osoba u pravnoj osobi, proglašen krivim što u ostavljenom roku od 15 dana nije dostavio Odsjeku za prometno redarstvo vjerodostojne podatke o osobi koja je u vrijeme počinjenja prekršaja (20. studenog 2019.) upravljala vozilom u vlasništvu te pravne osobe, dok je u obrazloženju navedeno da je okrivljenik dostavio podatak da se navedeno vozilo u tom trenutku nalazilo u najmu kod društva I. I. d.d., a što je i dokazao.

U odluci se navodi: „*Prema izričaju i smislu navedene zakonske odredbe vjerodostojan je onaj dokaz (podatak) koji upućuje na osobu, fizičku ili pravnu, kojoj je vlasnik vozila dao vozilo na upravljanje, bez obzira na to da li je davanje tih podataka, u ovom konkretnom slučaju Odsjek za prometno redarstvo Grada D., dovelo do one osobe koja je u trenutku počinjenja prekršaja upravljala vozilom koje je zatečeno u prekršaju. Takvo stajalište već je i ranije zauzeto u brojnim odlukama*

⁶⁶ „Narodne novine“ broj 67/08., 48/10. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 74/11., 80/13., 158/13. Odluka i Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske, 92/14., 64/15., 108/17. i 70/19.

Vrhovnog suda Republike Hrvatske (broj Kzz 14/2019, Kzz 16/2019, Kzz 17/2019, Kzz 18/2019, Kzz 20/2019 i Kzz 28/2019). Time što je okrivljenik, kao odgovorna osoba u pravnoj osobi koja je vlasnik vozila, u konkretnoj situaciji nadležnom Odsjeku za prometno redarstvo dostavio podatak o pravnoj osobi kojoj je vozilo dano u najam, postupio je u skladu s odredbom članka 229. stavka 7. ZOSPC-a. Pri tome treba napomenuti da i prvostupanjski sud u pobijanoj presudi najprije navodi da je okrivljenik upravo tako i postupio, međutim unatoč tome u nastavku obrazloženja ove odluke obrazlaže da okrivljenik nije ispunio svoju zakonsku obvezu dostavljanja vjerodostojnog podatka o vozaču kojem je vozilo dano na upravljanje, čime je nadležnom upravnom tijelu onemogućio sankcioniranje prekršaja.“.

III ZAKLJUČAK

Kroz izloženu praksi Ustavnog suda Republike Hrvatske i Vrhovnog suda Republike Hrvatske vidljivo je da je proteklih godina donesen velik broj odluka tih sudova kojima je odlučeno o predmetima vezanim uz prekršajni postupak.

Kako odluke Ustavnog suda Republike Hrvatske i Vrhovnog suda Republike Hrvatske utječu na sudsku praksu snagom svojeg autoriteta a uz to su odluke Ustavnog suda Republike Hrvatske, prema odredbi članka 31. stavka 1. i članka 62. stavka 2. Ustavnog zakona o Ustavnom суду Republike Hrvatske, obvezujuće za sve pravne i fizičke osobe, te su ih sva tijela državne vlasti te lokalne i područne (regionalne) samouprave u okviru svojeg ustavnog i zakonskog djelokruga, dužna provoditi, to je nužno praćenje sudske prakse tih sudova, kako bi se u budućnosti sveo na najmanju moguću razinu, broj različitih povreda koje su nađene pred Ustavnim sudom Republike Hrvatske u odlučivanju o ustavnim tužbama i pred Vrhovnim sudom Republike Hrvatske u odlučivanju o zahtjevima za zaštitu zakonitosti.

PRAKTIČNI DIO RADIONICE

1. PRIMJER IZ PRAKSE

Činjenice i okolnosti predmeta

Obaveznim prekršajnim nalogom od 13. svibnja 2014. podnositeljica je proglašena krivom zbog počinjenja prekršaja propisanih člancima 43. stavkom 2. i 176. stavkom 3. Zakona o sigurnosti prometa na cestama ("Narodne novine" broj 67/08., 48/10., 74/11. i 80/13.) te joj je izrečena novčana kazna u iznosu od 3.000,00 kn. Podnositeljica je obavezni prekršajni nalog zaprimila 30. svibnja 2014. te je protiv njega izjavila prigovor. Izdavatelj prekršajnog naloga je 11. lipnja 2014. zaprimio prigovor podnositeljice kojeg je s popratnim dopisom i prvostupanjskim spisom proslijedio prvostupanjskom sudu. Prvostupanjski sud je odbacio prigovor podnositeljice kao nepravodoban uz sljedeće obrazloženje: "Uvidom u spis utvrđeno je da je okriviljenoj obavezni prekršajni nalog uručen dana 30.05.2014. godine, a da je okriviljena, putem svoje braniteljice, protiv istog podnijela prigovor dana 11.06.2014. godine. Odredbom čl. 241.st.1. Prekršajnog zakona propisano je da ovlaštene osobe mogu protiv obavezognog prekršajnog nalog podnijeti prigovor u roku od osam dana od dana primitka istog. Kako je okriviljenica prigovor podnijela nakon proteka roka propisanog za podnošenje prigovora, to je sud, temeljem čl. 243.st.2. Prekršajnog zakona, prigovor odbacio kao nepravodoban."

Prigovori podnositeljice

Podnositeljica smatra da su joj osporenim rješenjem prvostupanjskog suda povrijeđena ustavna prava zajamčena člankom 29. stavkom 1. Ustava. Povredu navedenog ustavnog prava podnositeljica obrazlaže činjenicom da je prigovor podnijela posljednjeg dana roka putem pošte preporučenom pošiljkom. U ustavnoj tužbi navodi: "Protiv predmetnog prekršajnog naloga, podnositeljica je sukladno uputi o pravnom lijeiku, podnijela prigovor protiv istog dana 09.06.2014. godine, a ne 11.06.2014. godine kako je to prvostupanjski sud pogrešno utvrdio u pobijanom rješenju. Podnositeljica ustavne tužbe podnijela je prigovor 09.06.2014. godine unutar zakonskog roka od osam dana pri čemu podnositeljica ustavne tužbe napominje da je 08.06.2014. godine bio neradni dan - nedjelja - pri čemu je zadnji dan roka za podnošenje prigovora bio upravo 09.06.2014. godine. Podnositeljica ustavne tužbe prigovor protiv obavezognog prekršajnog naloga predala je pošti dana 09.06.2014. godine stoga se taj dan smatra danom predaje I. postaji prometne policije Zagreb kao nadležnom tijelu koje je izdalo predmetni obavezni prekršajni nalog." Podnositeljica je uz ustavnu tužbu priložila presliku prijamne knjige u kojoj je pod brojem 6 navedena preporučena pošiljka upućena, 9. lipnja 2014., I. policijskoj postaji Zagreb s napomenom " prigovor K. R."(ime i prezime okriviljenice, op.autora)

MJERODAVNO PRAVO

Članak 122.

(3) Kad je izjava predana poštom preporučenom pošiljkom, brzovojom ili drugim sredstvom komunikacije na daljinu, dan predaje pošti ili drugoj ovlaštenoj organizaciji smatra se danom predaje onomu komu je dostavljena.

Članak 123.

(4) Ako posljednji dan roka pada na državni praznik ili blagdan ili u subotu ili u nedjelju, ili u koji drugi dan kad državno tijelo nije radilo, rok istječe protekom prvoga sljedećeg radnog dana.

Članak 241.

(1) Prigovor protiv obaveznog prekršajnog naloga mogu u roku od osam dana podnijeti:

1. okrivljenik
2. branitelj

Pitanje: Je li došlo do povrede članka 29. Ustava Republike Hrvatske?

2. PRIMJER IZ PRAKSE

Činjenice i okolnosti predmeta

Postupak koji je prethodio ustavnosudskom postupku pokrenut je pred prvostupanjskim sudom u povodu prigovora kojeg su podnijeli podnositelj i trgovačko društvo protiv obaveznog prekršajnog naloga Grada Zadra, Odsjeka komunalnog redarstva od 5. rujna 2013. kojim su proglašeni krivima i kažnjeni zbog prekršaja iz članka 61. stavaka 1. i 2. Odluke o reklamiranju na području Grada Zadra, počinjenog 4. rujna 2013. Protiv obaveznog prekršajnog naloga podnositelj i trgovačko društvo izjavili su prigovor kojim su poricali krivnju za navedeni prekršaj te je prvostupanjski sud stavio izvan snage obavezni prekršajni nalog i proveo žurni postupak. Odlučujući o prigovorima podnositelja i trgovačkog društva prvostupanjski sud je nakon provedenog žurnog postupka i utvrđenog činjeničnog stanja, donio osporenu presudu broj: Pp5G-1369/2013 od 12. prosinca 2014. kojom ih je proglašio krivima za počinjenje prekršaja iz članka 61. stavaka 1. i 2. Odluke o reklamiranju što su "bez potrebitog odobrenja nadležnog tijela Grada Zadra dana 04. rujna 2013. godine u svrhu reklamiranja imali postavljenu reklamnu poruku na kućici za kolica u krugu poslovnog centra trgovačkog društva" te im izrekao novčane kazne.

Ustavni sud RH je uvidom u presudu prvostupanjskog suda broj PpG-1371/2013 od 1. prosinca 2014. utvrdio da je trgovačko društvo proglašeno krivim zbog počinjenja prekršaja iz članka 61. stavka 1. Odluke o reklamiranju jer je "bez potrebitog odobrenja nadležnog tijela Grada Zadra, dana 04. rujna 2013. god. u svrhu reklamiranja imalo reklamnu poruku na kućici za kolica u krugu poslovnog centra u Zadru" te mu je izrečena novčana kazna od 10.000,00 kuna, dok je podnositelj, kao odgovorna osoba u pravnoj osobi, oslobođen od optužbe. Uvidom u presudu prvostupanjskog suda broj: Pp 6 G-1372/2013 od 10. prosinca 2014., na koju se podnositelj poziva u ustavnoj tužbi, Ustavni sud je utvrdio da je tom presudom odbijena optužba protiv podnositelja ustavne tužbe primjenom načela ne bis in idem. Naime, prvostupanjski sud je nakon uvida u presudu broj: Pp 6 G-1371/2013 od 1. prosinca 2014., utvrdio da su se "okrivljenici (podnositelj i trgovačko društvo - op. Ustavnog suda) teretili za isti događaj kao u ovom prekršajnom postupku", slijedom čega je, na temelju članka 181. stavka 1. točke 4. Prekršajnog zakona odbio optužbu protiv njih.

Prigovori podnositelja

Podnositelj u ustavnoj tužbi ponavlja prigovore koje je iznosio u prekršajnom postupku koji je prethodio ustavnosudskom, smatrajući da su mu osporenom presudom povrijeđena ustavna prava zajamčena člancima 29. stavkom 1. i 31. stavcima 1. i 2. Ustava RH. U ustavnoj tužbi navodi da je "od strane prvostupanjskog suda pravomoćno presuđeno u istoj pravnoj stvari". Nadalje, ističući povredu načela ne bis in idem u bitnom navodi: "... Iz navedenog je razvidno da je podnositelju ustavne tužbe dva puta presuđeno za isto djelo (da su dana 4.9.2013.g. imali postavljenu reklamu na kućici za kolica u krugu poslovnog centra u Zadru) - dakle i činjenični opis i pravna kvalifikacija djela je potpuno identična u obje presude. (...) ... Unatoč činjenici da je podnositelj u obrani istaknuo da su pred istim sudom u tijeku i drugi postupci za isto djelo prekršaja s istom činjeničnom osnovom, prvostupanjski sud predloženi dokaz nije izvodio, niti je obrazložio zbog čega je predloženi dokaz odbio provesti (... te je time podnositelju povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz čl. 29. st. 1. Ustava RH)."

Članak 31. Ustava RH

Nikome se ne može ponovno suditi, niti ga se može kazniti u kaznenom postupku za kazneno djelo za koje je već pravomoćno oslobođen ili osuđen u skladu sa zakonom.

Pitanje: Je li došlo do povrede članka 29. Ustava Republike Hrvatske?

3. PRIMJER IZ PRAKSE

Činjenice i okolnosti predmeta

Postaja prometne policije izdala je protiv podnositelja 18. kolovoza 2014. obavezni prekršajni nalog kojim je proglašen krivim za prekršaj iz članka 43. stavaka 1. i 2. u vezi s člankom 43. stavkom 3. ZSPC-a, te mu je na temelju članka 293. stavka 1. ZSPC-a utvrđena novčana kazna u iznosu od 1.500,00 kuna. Također je proglašen krivim za prekršaj iz članka 176. stavka 3. ZSPC-a, te mu je na temelju članka 176. stavka 5. ZSPC-a utvrđena novčana kazna u iznosu od 5.000,00 kuna. Izrečena mu je zaštitna mjera zabrane upravljanja motornim vozilom "B" kategorije u trajanju od tri mjeseca. Obvezan je snositi troškove postupka u iznosu od 100,00 kuna. Protiv obaveznog prekršajnog naloga podnositelj je 5. rujna 2014. podnio prigovor, pobijajući ga u cijelosti i navodeći da su činjenice potpuno netočno utvrđene. Predložio je da se održi glavna rasprava i izvedu potrebni dokazi. Prvostupanjski sud je 13. listopada 2014. odbio prigovor podnositelja, bez održavanja glavne rasprave. Mjerodavni dio osporene presude glasi: "Rješavajući po prigovoru okrivljenika sud je ispitao pobijani obavezni prekršajni nalog i našao je da istim nisu počinjene povrede zakona niti procesne odredbe prekršajnog postupka na koje sud pazi po službenoj dužnosti. Izrečena kazna je pravilna i zakonita."

Prigovori podnositelja

Podnositelj smatra da su mu osporenom presudom povrijeđena ustavna prava zajamčena člankom 29. Ustava RH. Naročito ističe da je, protivno članku 224. Prekršajnog zakona, prvostupanjski sud odbio njegov prigovor protiv obaveznog

prekršajnog naloga bez da je održao glavnu raspravu i bez provođenja žurnog postupka. Time da je prvostupanjski sud povrijedio njegovo pravo na pošteno suđenje jer je prekršajni postupak proveden bez njegove ikakve participacije u tom postupku.

MJERODAVNO PRAVO

Članak 82.

1.) Postupovnim odredbama ovoga Zakona utvrđuju se pravila kojima se pred prekršajnim sudovima i svim drugim tijelima koja vode prekršajni postupak, osigurava pravično vođenje prekršajnog postupka, zaštita ljudskih prava, pravilno utvrđivanje činjenica i zakonito odlučivanje o prekršajnoj odgovornosti tako da nitko nedužan ne bude osuđen, a da se počinitelju prekršaja izrekne kazna ili primjeni druga prekršajnopravna sankcija.

Članak 85.

2.) Okrivljeniku se mora omogućiti da se očituje o svim činjenicama i dokazima koji ga terete i da iznese sve činjenice i dokaze koji mu idu u korist.

Članak 221.

(1) Žurni se prekršajni postupak vodi:

6. po prigovoru protiv obaveznog prekršajnog naloga, zbog poricanja prekršaja.

Članak 222.

(1) U vođenju žurnog prekršajnog postupka odgovarajuće se primjenjuju odredbe ovoga Zakona, osim ako odredbama ove glave nije što drukčije određeno.

(2) U vođenju žurnog prekršajnog postupka provede će se pojedine radnje sukladno ovome Zakonu pri čemu se ne primjenjuju odredbe ovoga Zakona o glavnoj raspravi, njezinom zakazivanju i vođenju.

(3) Sud sukladno odredbama ovoga Zakona poziva okrivljenika, svjedočke, vještaka i ostale radi ispitivanja te kada na temelju tih dokaza i drugih dokaza u spisu ocijeni da je stanje stvari dovoljno razjašnjeno donosi odluku o prekršaju.

(4) Tijekom postupka tužitelj i drugi sudionici u postupku mogu sudjelovati u postupku na način predviđen ovim Zakonom.

Članak 244.

1.) Ako sud nije odbacio prigovor koji je podnesen zbog poricanja prekršaja, ili nije donio presudu zbog postojanja nekog od razloga iz članka 196. točke 1. - 4. ovoga Zakona, provede će žurni postupak (članak 221.) i donijeti presudu protiv koje nije dopuštena žalba.

Pitanje: Je li došlo do povrede članka 29. Ustava RH?

4. PRIMJER IZ PRAKSE

Činjenice u predmetu:

Pravomoćnom presudom, okr. D. G. je proglašen krivim zbog prekršaja iz čl. 47. st. 3. u vezi s čl. 293. st. 2. ZSPC-a te mu je izrečena novčana kazna od 1.500,00 kuna.

Državno odvjetništvo Republike Hrvatske podnijelo je zahtjev za zaštitu zakonitosti zbog povrede odredaba prekršajnog postupka iz čl. 195. st. 2. u vezi s čl. 85. st. 2. PZ-a s prijedlogom da se zahtjev prihvati, pobijana presuda ukine i predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje. U zahtjevu se tvrdi da je, odbijanjem dokaznih prijedloga okrivljenika za provođenje prometnog vještačenja te ispitivanja svjedoka I. G., Lj. K. i I. B., sud povrijedio pravo obrane iz čl. 85. st. 2. PZ-a, a to je utjecalo ili moglo utjecati na presudu.

Iz prvostupanjskog spisa:

- Proveden je žurni postupak nakon što je okrivljenik podnio prigovor protiv obaveznog prekršajnog naloga (dalje u tekstu: OPN)
- Okrivljenik je u prigovoru protiv OPN-a, a tako i na ročištu pred sudom, tvrdio da se kretao svojom prometnom trakom i da u desnom zavoju nije vozilom prešao na suprotnu prometnu traku, već da je to učinilo vozilo (cisterna) koje je dolazilo iz suprotnog smjera. Uz prigovor, okrivljenik je priložilo „prometno tehničko vještačenje na okolnost dinamike i nastanka štetnog događaja“, uz prijedlog da se kao svjedoci ispitaju I. G., Lj. K. i I. B.
- Na ročištu održanom 3. prosinca 2020., nakon prigovora tužitelja na pribavljen nalaz i mišljenje prometnog vještaka, okrivljenik je predložilo provođenje vještačenja i rekonstrukcije po nalogu suda, ustrajući u prijedlogu za ispitivanje svjedoka
- Obrana je priložila i pritužbu podnesenu MUP-u na nepravilnosti u postupanju policijskih službenika pri očevidu i odgovor na tu pritužbu. Nepravilnosti su se odnosile na nepravilne i nepotpune podatke o osobini ceste, zavoja, središnje uzdužne linije i zatečenog položaja teretnog automobila. U odgovoru na pritužbu, navedeno je da „navedene nepravilnosti u zapisniku o očevidu nisu od utjecaja na konačnu procjenu odgovornosti sudionika prometne nesreće“
- Dokazne prijedloge prvostupanjski sud je odbio "iz razloga što je dužan, sukladno čl. 89. PZ-a, postupak provesti brzo uz izbjegavanje nepotrebnih radnji i troškova"
- Nakon održanog jednog ročišta, prvostupanjski sud krivnju za prekršaj temelji na zapisniku o očevidu „koji su sačinile ovlaštene službene osobe tužitelja nakon obavljenih očevidnih radnji neposredno nakon prometne nesreće, a imajući u vidu da isti nemaju osobnih razloga za terećenje okrivljenika te da je predmetni zapisnik dokaz u prekršajnom postupku sukladno čl. 159. st. 4. u svezi st. 1. t. 5. PZ-a.“

Pitanje: Je li zahtjev za zaštitu zakonitosti osnovan?

5. PRIMJER IZ PRAKSE

Činjenice u predmetu:

Pravomoćnom presudom je okrivljena pravna osoba proglašena krivom što je „6. 6. 2018. u 18,25 sati u ... okrivljeni kao pravna osoba naredio odnosno dozvolio nadzorniku tehničke ispravnosti vozila D. C. da poslove ne obavlja stručno i u skladu s propisima“, čime je okrivljena pravna osoba počinila prekršaj iz čl. 270. st. 1., a kažnjiv po čl. 270. st. 8. ZSPC-a, za koji joj je, na temelju tog propisa te uz primjenu čl. 37. st. 3. t. 2. PZ-a, izrečena novčana kazna u iznosu od 1.500,00 kuna.

Državno odvjetništvo Republike Hrvatske podnijelo je zahtjev za zaštitu zakonitosti zbog povrede odredaba prekršajnog postupka iz čl. 195. st. 1. t. 11. PZ-a s prijedlogom da se zahtjev prihvati, pobijana presuda ukine i predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje. U zahtjevu se tvrdi da je izreka presude nerazumljiva, proturječna samoj sebi i razlozima presude, jer su čl. 270. st. 1. i st. 8.

ZSPC-a dva različita prekršaja te da, osim toga, čl. 270. st. 8. ZSPC-a sadrži dva različita modaliteta počinjenja prekršaja – naredi i dozvoli pa da je i u tom smislu izreka nerazumljiva i proturječna samoj sebi.

Zakonske odredbe – čl. 270. st. 1. i 8. ZSPC-a:

(1) Ako policijski službenik u obavljanju nadzora nad radom stanice za tehnički pregled vozila utvrdi da nadzornik, odnosno referent za poslove registracije vozila, tehničke preglede vozila ili poslove registracije vozila ne obavlja stručno i u skladu s propisima, ministarstvo nadležno za unutarnje poslove rješenjem će mu oduzeti dopuštenje (licenciju) na vrijeme od jednog mjeseca, odnosno na vrijeme od tri mjeseca ukoliko se radi o ponavljanju predmetne nepravilnosti u radu u razdoblju od 36 mjeseci.

(8) Novčanom kaznom u iznosu od 5.000,00 do 15.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj pravna osoba ili fizička osoba obrtnik ako naredi, odnosno dozvoli da referent za poslove registracije vozila ili nadzornik tehničke ispravnosti vozila obavlja poslove u stanici za tehnički pregled vozila kojemu je oduzeta licencija ili koji nije zadovoljio na provjeri stručnosti ili ako poslove ne obavlja stručno i u skladu s propisima.

Pitanje: Je li zahtjev za zaštitu zakonitosti osnovan?

LITERATURA

1. Sudska praksa – Portal sudske prakse (<https://sudskapraksa.csp.vsrh.hr>)
2. Sudska praksa Ustavnog suda Republike Hrvatske (sljeme.usud.hr)
3. Ustav Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 56/90., 135/97., 8/98., 113/00., 124/00., 28/01., 41/01., 55/01., 76/10., 85/10. i 5/14.)
4. Ustavni zakon o Ustavnom суду Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 99/99 i 29/02)
5. Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ("Narodne novine – Međunarodni ugovori" broj: 18/97, 6/99, 14/02, 13/03, 9/05, 1/06 i 2/10)
6. Prekršajni zakon („Narodne novine“, broj 107/07., 39/13., 157/13., 110/15., 70/17. i 118/18.)
7. Zakon o kaznenom postupku („Narodne novine“, broj 152/08., 76/09., 80/11., 121/11. – pročišćeni tekst, 91/12. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 143/12., 56/13., 145/13., 152/14., 70/17. i 126/19.
8. Zakon o kaznenom postupku („Narodne novine“, broj 110/97., 27/98. – ispravak, 58/99., 112/99., 58/02., 143/02. – ispravak i 115/06.)
9. Zakon o sigurnosti prometa na cestama („Narodne novine“ broj 67/08., 48/10. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 74/11., 80/13., 158/13. Odluka i Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske, 92/14., 64/15., 108/17. i 70/19.)
10. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sigurnosti prometa na cestama („Narodne novine“, broj 70/19.)
11. Zakon o sigurnosti prometa na cestama („Narodne novine“ broj 67/08., 48/10. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 74/11., 80/13., 158/13. Odluka i Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske, 92/14., 64/15., 108/17.)
12. Zakon o trgovačkim društvima („Narodne novine“, broj 111/93., 34/99., 121/99., 52/00., 118/03., 107/07., 146/08., 137/09., 111/12., 125/11., 68/13. i 110/15.)
13. Zakon o prebivalištu („Narodne novine“, broj 144/12. i 158/13.)
14. Zakon o otpadu („Narodne novine“, broj 178/04., 111/06., 60/08. i 87/09.)
15. Zakon o održivom gospodarenju otpadom („Narodne novine“ broj 94/13.)
16. Zakon o radnom vremenu, obveznim odmorima mobilnih radnika i uređajima za bilježenje u cestovnom prometu („Narodne novine“, broj 75/13. i 36/15.)
17. Zakon o strancima („Narodne novine“, 133/20.)
18. Zakon o strancima („Narodne novine“, 79/07 i 36/09)
19. Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji („Narodne novine“, broj 137/09. i 29/10.)
20. Zakon o zaštiti od nasilje u obitelji („Narodne novine“, 70/17 i 126/19)
21. Zakon o blagdanima, spomendanimi i neradnim danima u Republici Hrvatskoj („Narodne novine“, 33/96, 96/01, 13/02, 112/05, 59/06, 55/08, 74/11 i 130/11)
22. Zakon o morskom ribarstvu („Narodne novine“, broj 56/10, 127/10 i 50/12)
23. Zakon o ugostiteljskoj djelatnosti („Narodne novine“, broj 138/06, 43/09, 8/10, 50/12, 80/13, 30/14, 89/14 i 152/14)
24. Zakon o prostornom uređenju i gradnji („Narodne novine“, broj 76/07, 38/09, 55/11, 90/11, 50/12, 55/12, 80/13 i 78/15)
25. Zakon o upravnim sporovima („Narodne novine“, broj 20/10, 143/12, 152/14, 94/16 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske i 29/17)

- 26.Zakon o javnom okupljanju („Narodne novine“, broj 128/99, 90/05, 139/05, 150/05, 82/11 i 78/12)
- 27.Zakon o provedbi carinskog zakonodavstva Europske unije („Narodne novine“, broj 40/16)
- 28.Zakon o obveznim osiguranjima u prometu („Narodne novine“, broj 151/05, 36/09, 75/09, 76/13 i 152/14)
- 29.Zakon o deviznom poslovanju („Narodne novine“, broj 96/03, 140/05, 132/06, 150/08 – Uredba, 92/09 – Uredba, 133/09, 153/09 – Uredba, 145/10, 76/13 i 52/21)
- 30.M. Grubiša „Krivični postupak - Postupak o pravnim lijekovima", Informator, Zagreb 1987.,
- 31.„Načelo ne bis in idem u europskom kaznenom pravu“, dr. sc. Elizabeta Ivičević Karas, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu (Zagreb), vol.21, broj 2/2014
- 32.„Vodič kroz članak 6. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda – pravo na poštено suđenje (kazneni aspekt), Europski sud za ljudska prava